

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. เรื่อง

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

1

ข้อเท็จจริง

- 1.1 สศช. ได้จัดให้มีการประชุมประจำปี 2550 เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ขึ้นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน รวมทั้งเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นต่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมมุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ต่อไป

โดยที่การประชุมในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 2,000 คน ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกปรีชาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนจากองค์การพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ตลอดจนผู้นำชุมชน และผู้แทนภาครัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคประชาชน

- 1.2 การประชุมในช่วงเช้าเริ่มด้วยการนำเสนอวีดิทัศน์เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” และ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” และการบรรยายพิเศษเรื่อง “ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” โดยนายโสมสิต ปันเปี่ยมราษฎร์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จากนั้นเป็นการนำเสนอและอภิปราย เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” โดยประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้นำเสนอ และมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านอภิปรายนำ ได้แก่ นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ และ ดร. อาชว์ เตาลานนท์ ประธานกิตติมศักดิ์สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ส่วนการประชุมในช่วงปลายเป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในมิติต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 : หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย

กลุ่มที่ 2 : ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 3 : การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ 4 : วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข

โดยที่ แต่ละกลุ่มมีกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหนึ่งท่านทำหน้าที่เป็นประธาน มีผู้บริหาร สศช. เป็นผู้นำเสนอ พร้อมทั้งมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ร่วมเป็นผู้อภิปรายนำและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง

- 1.3 ในการประชุมครั้งนี้ สศช. ได้จัดทำแบบสอบถามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในประเด็นการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 96.05 เห็นด้วยกับกรอบแนวคิด ความหมาย องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มเติม ดังนี้ **กรอบแนวคิด** ควรเพิ่มการยึดหลักการเคารพซึ่งกันและกัน **ความหมาย** ควรเพิ่มการดำรงอยู่อย่างเป็นองค์รวมด้วยความชอบธรรมสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องดีงาม **องค์ประกอบหลัก** ควรเพิ่มความมั่นคงของมนุษย์ สิทธิชุมชน และยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ**แนวทางการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** โดยควรพัฒนาตั้งแต่ระดับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และระดับประเทศ และดำเนินการเผยแพร่สร้างองค์ความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องในการเสริมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังได้สอบถามความเห็นและความพึงพอใจต่อการจัดประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. โดยผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ 55.2 – 68.2 มีความพึงพอใจมากต่อการนำเสนอและอภิปรายในการประชุมครั้งนี้ และร้อยละ 71.1 เห็นว่าการประชุมในครั้งนี้มีประโยชน์ และมีความคุ้มค่ามาก โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดประชุมประจำปี ของ สศช. ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้มากยิ่งขึ้น การบริการอาหารว่างควรจัดเป็นอาหารกล่อง / ชุด และบริการให้ทั่วถึงมากขึ้น เนื่องจากสถานที่จัดอาหารว่างอยู่ไกลจากห้องประชุมมาก

2

ข้อเสนอประเด็นสถานการณ์การพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สศช. ได้จัดทำเอกสาร “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” และ “รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” เพื่อนำเสนอรายละเอียด กรอบหลักการ แนวคิด พื้นฐานเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย รวมทั้งรายงานผลความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันตามปัจจัยองค์ประกอบหลัก ซึ่งเป็นปัจจัยร่วมในการสร้างสุขในสังคมไทย เพื่อที่ประชุมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนวทางขับเคลื่อนสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน พร้อมทั้งได้มีการนำเสนอประเด็นเรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 7 ได้มุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจ การวางโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนารายสาขาเป็นสำคัญ โดยมีแผนการพัฒนาในเชิงโครงการ และแผนงานเป็นหลัก สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 10 ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดการวางแผนพัฒนามาเป็นการวางแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การพัฒนาทุนหลักของประเทศ คือ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นทิศทางในการพัฒนา ที่มีกระบวนการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความรู้ คุณธรรม ความเพียร และความอดทน อยู่ภายใต้กรอบของความพอประมาณ และความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงในครอบครัว และนำมาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

2.2 กรอบแนวคิดพื้นฐานของการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขต้องคำนึงถึงความสมดุล และภูมิสังคม

ความสุข หรือความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันเกิดจากภาวะความสมดุลของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ดังนั้นความสุขจึงมีลักษณะเป็นองค์รวม แต่มีความแตกต่างหลากหลายตามลักษณะภูมิสังคมที่แตกต่างกัน ในขณะเดียวกันก็มีหลายระดับทั้งในระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และระดับประเทศ ซึ่ง สศช. ได้ศึกษานิยามและวิธีการวัดความสุข โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงาน และองค์กร สถาบันการศึกษาต่างๆ ในส่วนกลาง และประชาชน ชุมชนพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ จนกระทั่งได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องร่วมกันว่านิยามของ “สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้อง ดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.3 การวัดผลการพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน พิจารณาจาก 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ **1) การมีสุขภาวะ** พิจารณาจากการมีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรม และการมีสติปัญญา และใฝ่รู้ **2) ครอบครัวอบอุ่น** พิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว **3) ชุมชนเข้มแข็ง** พิจารณาจากการพึ่งตนเองได้ของชุมชน การเกื้อกูลกันในชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน **4) เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม** พิจารณาจากการมีสัมมาชีพ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ **5) สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล** พิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และความสมดุลของระบบนิเวศ และ **6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** พิจารณาจากการมีจิตสำนึกประชาธิปไตย สังคมที่มีธรรมาภิบาล และความสมานฉันท์ทางสังคม ซึ่งได้มีการระดมความคิด และรับฟังความคิดเห็นจากภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์แจกแจงเป็นองค์ประกอบย่อย ประเด็นการวัด และตัวชี้วัด เพื่อใช้วิเคราะห์สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.4 สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในช่วงปี 2544 - 2549

- (1) ภาวะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยแม้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ การดำเนินนโยบายและมาตรการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐในระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (ปี 2544 – 2549) ได้ยกระดับการพัฒนาประเทศให้ดีขึ้น และมีส่วนทำให้ภาวะความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยค่าดัชนีรวมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากร้อยละ 61.41 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 64.02 ในปี 2549 แต่ยังคงเป็นระดับที่ต้องปรับปรุงปัจจัยร่วมในเกือบทุกด้าน
- (2) ปัจจัยร่วมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยกระดับขึ้นไปอยู่ในระดับดีปานกลาง มีเพียงการเสริมสร้างสุขภาวะ ส่วนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานร่วมอื่นๆ รongลงมายังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงทั้งสิ้น โดยปัจจัยด้านสุขภาวะมีค่าดัชนีร้อยละ 72.27 ในปี 2549 ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม และการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีและระบบนิเวศที่สมดุล อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 67.87 และ 66.36 ตามลำดับ) ขณะที่การเสริมสร้างประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ 61.17) และการเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัวและชุมชนเข้มแข็งยังอยู่ในระดับต่ำอย่างน่าเป็นห่วง (ร้อยละ 58.75 และ 54.58 ตามลำดับ) เฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านครอบครัว มีแนวโน้มขาดความอบอุ่นมากขึ้นโดยค่าดัชนีลดลงโดยตลอด โดยรายละเอียดของแต่ละปัจจัยร่วม มีดังนี้

- (2.1) การพัฒนาสุขภาพกาย จิตใจ และความสามารถในการเรียนรู้ที่ “คิดเป็นทำเป็น” ของคนไทยดีขึ้นเป็นลำดับ ในขณะที่คุณธรรม จริยธรรม และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพยังอยู่ในระดับต่ำ จากการดำเนินนโยบายของรัฐในการพัฒนาคุณภาพคนทั้งทางสุขภาพอนามัยและการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 40 ปี ได้ส่งผลให้
- ☞ คนไทยมีสุขภาพกายดีขึ้น การเจ็บป่วยลดลง และมีอายุยืนยาวขึ้นจาก 72.45 ปี ในปี 2544 เป็น 73.2 ปี ในปี 2549 อย่างไรก็ตาม การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่ป้องกันได้กลับเพิ่มสูงขึ้นทุกปีจากพฤติกรรมเสี่ยง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น
 - ☞ ด้านสุขภาพจิตดีขึ้นต่อเนื่อง แต่จิตสำนึกในคุณธรรมกลับเสื่อมถอยลงอันเนื่องมาจากวิถีชีวิตและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่วัตถุนิยมและบริโภคนิยมนำไปสู่ปัญหาสังคมที่ซับซ้อนและรุนแรงขึ้นทุกขณะ
 - ☞ ขณะเดียวกันจำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยที่สูงขึ้นเป็น 8.5 ปี แต่ยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (ประเทศในเอเชียประมาณ 10 - 12 ปี) ทั้งยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต่ำ
- (2.2) เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น และครอบครัวมีความแตกแยกมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อความเสื่อมถอยของระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรมการดำรงชีวิต และการปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสังคมไทย ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก ความอบอุ่นในครอบครัวลดลงอย่างต่อเนื่อง
- ☞ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวขาดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ต้องให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และให้การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว จึงมีผลให้เด็กถูกทอดทิ้งอยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐเพิ่มขึ้นและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัวในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา
 - ☞ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวถดถอยลง นำไปสู่ความแตกแยกของครอบครัวมากขึ้น การแยกกันอยู่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับอัตราการหย่าร้างที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง 4.9 คู่ต่อพันครัวเรือนในปี 2549
- (2.3) ชุมชนยังพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้น้อย แต่มีการเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหามากขึ้น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสูง ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำที่สุดใน 6 ปัจจัยต่างๆ ที่ชุมชนเข้มแข็งจะเป็นเสมือนปราการป้องกันประเทศจากการถูกภัยคุกคามจากกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม และมีบทบาทสำคัญมากต่อการเสริมสร้างคุณภาพของประเทศและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- ๕ ปัญหาความไม่เข้มแข็งของชุมชนอยู่ที่ยังพึ่งตนเองได้น้อย โดยเฉพาะการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและความมั่นคงขององค์กรชุมชนที่มีแนวโน้มลดลง
- ๕ ขณะที่การจัดการความรู้และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของชุมชนแม้อยู่ในระดับต่ำ แต่มีการเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ มากขึ้น
- ๕ สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนมีระดับสูงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพและกิจกรรมอื่นๆ รวมทั้งการพัฒนาชุมชนของตนเอง

(2.4) เศรษฐกิจไทยเข้มแข็งมากขึ้น คนไทยมีงานทำมั่นคงขึ้น แต่ยังมีปัญหาด้านการพึ่งตนเอง ทำให้มีภาวะความอ่อนไหวของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่พึ่งพิงปัจจัยภายนอก และความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา

- ๕ อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจมากขึ้น จากสัดส่วนหนี้สาธารณะที่ลดลงโดยตลอด การนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบลดลง ประสิทธิภาพการผลิตรวมและผลิตภาพแรงงานรวมเพิ่มขึ้น
- ๕ ขณะที่คนไทยมีสัมมาชีพที่มั่นคงขึ้น มีงานทำมากขึ้น โดยปัญหาการว่างงานคลี่คลายลง เหลือเพียงร้อยละ 1.38 ในปี 2549 (เพียง 5 แสนคน) เนื่องมาจากการขยายตัวของภาคการผลิต และนโยบายของรัฐในระดับรากหญ้า แต่ยังคงมีปัญหาในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- ๕ ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น แต่ครัวเรือนเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศยังไม่สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้และมีหนี้สินเพิ่มขึ้น ในอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 9.33 ต่อปี และมีวงเงินหนี้สินต่อครัวเรือนจาก 82,485 บาทในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 116,588 บาทในปี 2549
- ๕ นอกจากนี้ แม้ว่าความยากจน (ที่เกิดจากด้านรายจ่าย) ลดลง แต่ยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการกระจายผลตอบแทนจากการผลิตลดลง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญเชิงโครงสร้างการพัฒนาที่ไม่สมดุลของประเทศ

(2.5) สังคมไทยมีปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรุนแรงขึ้น เช่นเดียวกับปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ต้องเร่งแก้ไข

- ๕ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีและฟื้นฟูระบบนิเวศให้สมดุลยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง ถึงแม้รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนมาโดยตลอด และทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุขไปก่อกเพิ่มมากขึ้น แต่ความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของคนไทยที่มีบ้านเป็นของตนเองลดลงต่อเนื่อง

- ๕ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังมีปัญหารุนแรงอยู่มาก โดยเฉพาะคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นสูงจาก 1.71 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2544 เป็น 2.77 คดีต่อประชากรพันคนในปี 2549 ในขณะที่ปัญหาด้านยาเสพติดแม้ว่าจะคลี่คลายลง แต่ก็ส่งสัญญาณว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- ๕ คุณภาพสิ่งแวดล้อมแม้ยังพัฒนาได้ในระดับต่ำแต่เริ่มดีขึ้นในหลายๆ ด้าน คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่คุณภาพอากาศโดยรวมของสังคมเสื่อมโทรมลงฝุ่นละอองขนาดเล็ก และการเพิ่มขึ้นของปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จาก 2.50 เป็น 3.05 ตันต่อคนต่อปี ในช่วงปี 2544 และ 2549 ตามลำดับ
- ๕ สำหรับการฟื้นฟูระบบนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับดีปานกลาง และมีแนวโน้มดีขึ้นจากความอุดมสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้นของทรัพยากรและระบบนิเวศชายฝั่ง และพื้นที่ป่าชายเลนขยายตัวเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม พื้นที่ป่าร้อยละ 32.6 ของพื้นที่ทั้งประเทศนั้นยังต่ำกว่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ ส่งผลกระทบต่อการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง และรุนแรงขึ้น

(2.6) คนไทยมีความตื่นตัว และจิตสำนึกประชาธิปไตยและการปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองสูงขึ้นมาก แต่ยังคงปรับปรุงแก้ไขในเรื่องการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และการเคารพกฎระเบียบทางสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างธรรมาภิบาลซึ่งมีปัญหายังมาก โดยเฉพาะการทุจริตคอร์รัปชันและปัญหาความสมานฉันท์ของคนในชาติ

- ๕ สังคมไทยมีการพัฒนาประชาธิปไตยก้าวหน้า แต่ยังขาดระเบียบวินัยของการอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 จนถึงปี 2549 ที่ถูกยกเลิกไป ได้ส่งผลให้การมีจิตสำนึกประชาธิปไตยเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง มีการปกป้องสิทธิของตนเองในระดับดีมาก แต่ต้องปรับปรุงในเรื่องการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและการเคารพกฎระเบียบของสังคม ซึ่งนำไปสู่การขาดระเบียบวินัยของการอยู่ร่วมกัน
- ๕ ขณะที่สัดส่วนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยลดลง แต่การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยมิชอบในด้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ถูกจับตามองเป็นพิเศษ
- ๕ สังคมไทยมีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง แม้รัฐได้ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาคราชการ เอกชน และกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการที่มีขึ้นในหลายภาคส่วน แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่การทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนปัญหาความสมานฉันท์ของคนในชาติ

2.5 ประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

จากสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ข้างต้นพบว่า ในปัจจุบันยังมีปัญหาหลายด้านที่จะต้องเร่งแก้ไข จึงได้เสนอแนวทางสำคัญที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน และที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้การพัฒนาประเทศมุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ดังนี้

(1) ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

- (1.1) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้คนและสังคมโดยเร่งด่วน โดยกำหนดให้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นยุทธศาสตร์ชาติที่ทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อน พร้อมทั้งส่งเสริมแนวทางดำเนินชีวิตบนพื้นฐานคุณธรรมและความพอเพียงโดยอาศัยบทบาทของ 3 สถาบันหลัก (บวร) ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนา
- (1.2) พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานและคุณธรรม พร้อมทั้งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส โดยผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาาร่วมกันปลูกฝังทัศนคติของเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในคุณค่าความดีงาม รวมทั้งมีมาตรการดูแล ตักเตือนและเฝ้าระวังความประพฤติของเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลอบายมุข และส่งเสริมให้ครอบครัวมีมาตรการในการดูแลผู้สูงอายุควบคู่ไปกับการจัดบริการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ
- (1.3) เสริมสร้างความเข้มแข็งและความอบอุ่นให้ครอบครัว เพื่อให้สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้เป็นคนดีของสังคม เป็นพลังสร้างสรรค์ชุมชนและสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมคนในครอบครัว ชุมชน และสังคมยึดหลักคำสอนทางศาสนา และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของคนในครอบครัว
- (1.4) ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด อย่างเข้มงวดและจริงจัง โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ตลอดจนพัฒนาระบบสืบสวนให้มีประสิทธิภาพ ให้รางวัลและการคุ้มครองแก่ผู้ให้ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด และเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม
- (1.5) พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง และสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม ฝึกเด็กให้คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการบูรณาการประสบการณ์จริง ศีลธรรม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษา

- (1.6) เร่งเสริมสร้างการเรียนรู้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง โดยส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พัฒนาองค์กรชุมชน วิสาหกิจชุมชน และระบบสหกรณ์ ปรับปรุงการจัดสวัสดิการในชุมชนให้ทั่วถึง และกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรเพิ่มขึ้น
- (1.7) เสริมสร้างระบบธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใสทุกภาคส่วน ผลักดันการกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของกลไกตรวจสอบ สร้างวัฒนธรรมและกลไกที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม จัดแบ่งภารกิจบริการระหว่างรัฐบาลกลาง และท้องถิ่นให้ชัดเจน ขยายฐานรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถพึ่งตนเองได้ และส่งเสริมบรรษัทภิบาลในภาคธุรกิจเอกชน
- (1.8) ควบคุมมลพิษจากแหล่งผลิตอย่างเข้มงวด ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตที่ไม่ก่อมลพิษ (Clean Technology) จัดทำมาตรการจัดการของเสียอันตราย รั่วรั้งและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ปัญหามลพิษ ควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค ด้วยมาตรการทางด้านกฎหมาย มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์
- (2) ข้อเสนอแนะที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป
- (2.1) สร้างเสริมสุขภาวะของคนในชุมชนและสังคม โดยพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร และมุ่งดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน ส่งเสริมให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพการศึกษา และเร่งขยายโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขับเคลื่อนสังคมสู่สังคมคุณธรรม และความดีงาม ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีการสอดแทรกคุณธรรมความดีงาม ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครองทุกระดับ ส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครอบครัวรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน หนุนการสร้างความค่านิยมครอบครัวอบอุ่น
- (2.2) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยสนับสนุนให้ชุมชนแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เสริมสร้างภาวะผู้นำในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนพร้อมกับเสริมสร้างสุขภาวะ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน
- (2.3) เสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม เน้นการปรับโครงสร้างการผลิต สนับสนุนการลดการพึ่งพิงปัจจัยภายนอก เร่งพัฒนาองค์ความรู้และบริหารองค์ความรู้ในการผลิตอย่างเป็นระบบ รวมทั้งขยายตลาดทางการค้า ตลอดจนพัฒนาศักยภาพแรงงานและปรับปรุงระบบการคุ้มครองทางสังคม

- (2.4) ความคุ้มครองพืชจากแหล่งผลิตอย่างเข้มงวด ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจเกี่ยวกับการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ สนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตเกษตรทางเลือก เกษตรอินทรีย์ รวมทั้ง สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพให้องค์กรเอกชนได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- (2.5) ปรับกระบวนการสรรหาและการจัดการทุนทางทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ โดยสร้างค่านิยม และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริโภคที่ยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และพลังงานของภาคการผลิตและบริการ ส่งเสริมการผลิตและบริการที่สะอาด ตลอดจนปกป้องฐานทรัพยากรของประเทศให้เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ฟื้นฟู และปรับปรุงกฎ ระเบียบ ในการป้องกัน อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้เหมาะสมทันสมัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร
- (2.6) เสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและธรรมาภิบาล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเวทีสาธารณะเพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็น และสร้างฉันทามติ ให้ความสำคัญกับการมีกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น
- (2.7) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทย รับรู้และเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เปิดโอกาสการให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริมความสมานฉันท์ของคนในชาติ ปลุกจิตสำนึกธรรมาภิบาล ค่านิยม วัฒนธรรม ประชาธิปไตย แก่ประชาชนทุกระดับ เสริมสร้างมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ส่งเสริมการรวมตัวของประชาชนเป็นเครือข่าย
- (2.8) เสริมสร้างระบบบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปรับบทบาทหน่วยงานภาครัฐจากการควบคุม ตรวจสอบมาเป็นการประสาน และผลักดันการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชน/ชุมชน
- (2.9) สร้างความเข้มแข็งของระบบติดตามและประเมินผล เพื่อให้การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน และการประเมินผลสำเร็จของการสร้างความสุขของคนในสังคมและชุมชน สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง

3

สรุปความเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2550 ส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอของ สศช. ในการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ทั้งในเรื่องแนวคิดพื้นฐาน นิยาม และองค์ประกอบ ตลอดจนการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ และเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงตัวชี้วัดให้สมบูรณ์ขึ้น และสามารถขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของแผนฯ 10 “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

3.1 ความเห็นและข้อเสนอแนะในภาพรวม

ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นสอดคล้องกับคำนิยามความอยู่เย็นเป็นสุขที่อยู่ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยมุ่งยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นค่านิยมของการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคมไทย พร้อมทั้งยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ยึดหลักภูมิสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาอย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความสุขที่มีหลายระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมยังคาดหวังให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นแผนที่จะก่อให้เกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญในเรื่องความคิด วิถีคิด วิถีทำ และวิถีจัดการ เพื่อให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์/แนวทาง และเกิดผลสุดท้ายที่พึงปรารถนา คือ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

3.2 ความเห็นและข้อเสนอแนะการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- (1) กรอบแนวคิดพื้นฐาน นิยาม และองค์ประกอบ เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดพื้นฐาน และนิยามของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย แต่มีข้อเสนอให้เพิ่มองค์ประกอบหลักในด้านความมั่นคงของมนุษย์ และสิทธิของชุมชน
- (2) สร้างและพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติพื้นที่เมืองและชนบท โดยให้คนในแต่ละพื้นที่คิดสร้างและพัฒนาด้วยตนเอง เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องตามความหลากหลายของแต่ละพื้นที่ และให้การวัดสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขที่แท้จริงของแต่ละชุมชน โดยหน่วยงานกลางของภาครัฐควรเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านกระบวนการจัดทำดัชนีชี้วัดดังกล่าว

- (3) **การพัฒนาตัวชี้วัดในภาพรวม** ควรคัดเลือกตัวชี้วัดเพียงบางตัวที่สะท้อนภาพได้อย่างชัดเจน และควรเพิ่มเติมการวัดในเชิงคุณภาพ ให้มีประเด็นตัวชี้วัดด้านบวกมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ควรจะพัฒนาให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล เพื่อสามารถเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้ และสามารถบอกวิกฤตของการพัฒนาและใช้ระบุทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ชัดเจน เป็นรายสาขา นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ให้ความเห็นตัวชี้วัดในรายองค์ประกอบ เพื่อนำไปสู่ แนวทางการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้

(3.1) การมีสุขภาพะ

- ๕ ตัวชี้ร้อยละของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หรือโรคประจำตัว ยังไม่สะท้อนผลสำเร็จของการพัฒนา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรที่ทำให้มีผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเจ็บป่วยได้มาก จึงควรที่จะแสดงเป็นกลุ่มอายุ แล้วทำการเปรียบเทียบทุกระยะ 5 ปี และกำหนดตัวชี้วัดเป็น **“จำนวนผู้ป่วยต่อประชากรแสนคน”**

(3.2) ครอบครัวอบอุ่น

- ๕ ควรเพิ่มตัวชี้วัด “จำนวนครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ”
- ๕ ตัวชี้วัดในประเด็นผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง โดยพิจารณาจากการอยู่คนเดียวอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่มีวิทยาการก้าวหน้า และเอื้อให้การอยู่คนเดียวสะดวกสบายและไม่เจ็บเหงา

(3.3) ชุมชนเข้มแข็ง

- ๕ ควรพัฒนาตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่พิจารณาจากการจัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพโดยสมาคมวิชาชีพต่างๆ
- ๕ ปัจจัยสำคัญที่จะสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งได้ต้องมี 2 เงื่อนไขสำคัญ คือ ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ลดน้อยลง

(3.4) เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม

- ๕ ควรพิจารณาสัดส่วนแรงงานต่างชาติที่มีส่วนร่วมในการผลิตของประเทศซึ่งทำการสำรวจ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีสัดส่วนถึงร้อยละ 15 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด
- ๕ ด้านความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ควรกำหนดสัดส่วนการพึ่งพาการส่งออกให้ชัดเจน
- ๕ ปรับปรุงตัวชี้วัดความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจให้มีความครอบคลุมทั้งมิติด้านรายได้และรายจ่าย
- ๕ ให้ความสำคัญกับการวัดรายได้ส่วนบุคคลเพิ่มเติมจากรายได้รวมของทั้งประเทศซึ่งเป็นระดับมหภาค

(3.5) สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล

- ๕ ควรเพิ่มดัชนีที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างสุขภาพ และปัญหามลพิษ
- ๕ ตัวชี้วัดด้านคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมีปัญหาความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- ๕ ควรมีตัวชี้วัดที่บอกได้ถึงต้นทุนด้านทรัพยากรในการพัฒนาประเทศ เช่น คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมลง เป็นต้น

(3.6) สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

- ๕ ตัวชี้วัดด้านทรัพยากรสินทางปัญญาที่เพิ่มขึ้นอาจไม่สะท้อนปัญหาที่เพิ่มขึ้น แต่จะสะท้อนจากความรู้ และความตื่นตัวในการรักษาสิทธิของประชาชน

(4) ข้อมูลและฐานข้อมูล

- (4.1) การใช้ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ มาเป็นตัวชี้วัดเพื่อสะท้อนปัญหาบางอย่างต้องคำนึงความสามารถในการสะท้อนปัญหาได้จริง และความถูกต้องของข้อมูล เช่น ตัวชี้วัดคดีทรัพยากรสินทางปัญญา ตัวชี้วัดที่ข้อมูลมาจากศาล ข้อมูลที่เกี่ยวกับความยากจน
- (4.2) ควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีมาตรฐาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ และได้มาตรฐานเพื่อขจัดปัญหาความคลาดเคลื่อน ความซ้ำซ้อน และความขัดแย้งของข้อมูล และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้การวิเคราะห์ผล นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงทำการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ และต่อเนื่อง เช่น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพของสมาคมวิชาชีพต่างๆ

3.3 ความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

(1) กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกันในสังคม

ให้ความสำคัญกับการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันซึ่งจะเป็นพลังให้เกิดความร่วมมือร่วมกันในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บังเกิดผลตามวิสัยทัศน์ นอกจากนั้น ถ้าหากแต่ละพื้นที่ทำร่วมกันได้ก็จะสามารถลดการทะเลาะวิวาท สร้างความสามัคคี และสร้างความอยู่ดีมีสุขได้

(2) กำหนดทิศทางการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุข

การพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขควรมุ่งเน้นที่การสร้างรากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข 3 ประการให้มีความเข้มแข็ง และเท่าเทียมกันในทุกพื้นที่ คือ **1) การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่** โดยการสนับสนุนการประกอบอาชีพด้านต่างๆ ของราษฎร ทั้งเกษตรกรรม พาณิชยกรรม ข้าราชการ ฯลฯ **2) ชุมชน-ท้องถิ่นเข้มแข็ง** สามารถพึ่งตนเองได้ โดยสนับสนุนให้ท้องถิ่นพัฒนา สามารถทำอะไรเองได้ ดูแลตนเองได้ เช่น การตั้งศูนย์เด็กเล็ก การพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม โดยลดการครอบงำจากระบบราชการ และ **3) ความเป็นประชาสังคม** การปกครองต้องส่งเสริมการมีประชาสังคมในทุกองค์กร ในทุกพื้นที่ ให้คนมารวมตัว ร่วมคิดร่วมทำ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งถ้ามีรากฐานดังกล่าวที่เข้มแข็ง ก็จะทำให้สังคมโดยรวมมีศีลธรรม และมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้

(2.1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความสมานฉันท์ในสังคม เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับ

- ๕ สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน โดยเริ่มจากการกำหนดปัญหาของชุมชน และให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง และหากชุมชนมีความสามารถจำกัดในการแก้ปัญหาอาจอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกกร่วมด้วย ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นฐานความรู้ และส่งต่อความรู้และขยายผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดภูมิคุ้มกันและความสามารถในการปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงได้ของชุมชน
- ๕ เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดย 1) ปรับปรุงระบบการจัดสรรทรัพยากรและปรับโครงสร้างระบบการเงินใหม่ให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการงบประมาณได้ด้วยตนเอง เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริง ติดตามตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ และกำหนดนโยบายต่อยอดภายในท้องถิ่นได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขด้วยตนเอง และ 2) ปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ ให้มีการบริหารจัดการเป็นแนวราบมากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนบนฐานข้อมูลเดียวกัน ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้อย่างกว้างขวางและสม่ำเสมอ และมีการแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม
- ๕ บทบาทของชุมชนในการจัดสวัสดิการ เพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน เช่น การจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือทางด้านอาชีพ หรือให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
- ๕ การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน ซึ่งจะช่วยสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน

- ๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งของการติดตามประเมินผล เพื่อให้เห็นพลวัตรการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของชุมชน โดย 1) การพัฒนาตัวชี้วัดระดับชุมชน สนับสนุนให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดระดับชุมชน โดยให้ประชาชนในแต่ละชุมชน/พื้นที่เป็นผู้คิดและพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันได้ในแต่ละพื้นที่ตามภูมิสังคม เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชน และเห็นพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของชุมชน และ 2) สนับสนุนให้มีการจัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นฐานข้อมูลกลางของชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม
- ๕ กระบวนการขับเคลื่อนของสังคม สนับสนุนบทบาทของสถาบันศาสนา สนับสนุนความร่วมมือและใช้พลังของบ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้งกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อนสังคม โดยมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ การมีผู้นำและคณะทำงานที่มีความสามารถ มีความรู้ในการพัฒนาชุมชน

(2.2) สร้างความเข้มแข็งและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจบนฐานเศรษฐกิจภายในประเทศที่มั่นคง ได้แก่

- ๕ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและความเป็นอิสระของการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในด้านการบริหารและการคลัง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดเก็บรายได้และจัดสรรรายจ่ายเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสร้างทางเลือกการพัฒนาบนพื้นฐานของความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริงไปพร้อมกันกับการทบทวนประเด็นการได้มาซึ่งผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งทางเลือกหนึ่งคือการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึงทั่วประเทศ
- ๕ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างคนจนกับคนรวย ระหว่างเมืองกับชนบท และการกระจายรายได้เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและให้สังคมเป็นสุขมากขึ้น ควรใช้มาตรการทางด้านภาษี เช่น การกำหนดให้มีการเก็บภาษีมรดกจากผู้มีฐานะร่ำรวย แล้วนำเงินภาษีนั้นไปอุดหนุนผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
- ๕ กำหนดนโยบายการพัฒนาต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรที่เปลี่ยนไปสู่ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น อาทิ การสร้างหลักประกันหลังเกษียณอายุ การออม ระบบภาษี และการตอบสนองต่อแนวโน้มของพฤติกรรมผู้บริโภคในประเทศและต่างประเทศที่เปลี่ยนไปในอนาคต

- ๕ การใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ โดยการผลักดันมาตรการและเครื่องมือด้านภาษี เพื่อให้มีส่วนเสริมสร้างความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มคนในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งป้องกันการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะส่งผลกระทบในเชิงลบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เช่น ภาษีทรัพย์สิน/ภาษีอสังหาริมทรัพย์ ภาษีที่ดิน และภาษีมรดก เป็นต้น
- ๕ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและทักษะความชำนาญแรงงาน เพื่อให้คนไทยและแรงงานไทยเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพ
- ๕ การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นธรรมในธุรกิจ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากและได้มีการปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่องให้มีการบังคับใช้และปฏิบัติตามอย่างจริงจัง อาทิ พรบ. การแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยให้มีการระบุให้ชัดเจนในเรื่องประเภทและระดับธุรกิจที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

(2.3) พัฒนาแนวทางการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยการฟื้นฟูวิถีการดำรงชีวิตที่มีความเป็นไทย มีความความพอเพียง เคารพต่อธรรมชาติไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีความเสียสละ ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน สังคม และประเทศ และทำให้เกิดความสุขได้ในที่สุด โดย

- ๕ จัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมาเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการพัฒนา ซึ่งมีสาระสำคัญคือ 1) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภค 2) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของภาคการผลิตและการบริการ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตและการบริการที่สะอาด 3) ส่งเสริมกลไกการตลาดและการจัดการองค์ความรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของผู้บริโภค 4) ปกป้องและรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ โดยสร้างความสมดุลในการใช้ทรัพยากร และการสร้างชิ้นใหม่ และ 5) บทบาทภาคี กลไกการขับเคลื่อน และการติดตามประเมินผล โดยจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ และเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรมในโครงการนำร่อง รวมทั้งขับเคลื่อนพลังประชาสังคมและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการเผยแพร่และขยายผลตัวอย่างชุมชนที่ดำเนินการตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชน

- ๕ สร้างความสมดุลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยให้สังคมและคนเป็นส่วนผลักดัน โดยมีข้อเสนอแนวทางในแต่ละด้านคือ 1) พัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยการปลูกจิตสำนึกให้เกิดวิถีคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน 2) ด้านเศรษฐกิจเน้นการจัดการองค์ความรู้ในการผลิตให้กับชุมชนในการผลิตและบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ และ 3) ด้านสังคมให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจของคนให้มีความละเอียด ความเกรงกลัวต่อบาป เพื่อลดความละโมภกิเลส ความอยาก และปลูกสร้างความเชื่อ ความอดทน ความตระหนัก ความเสียสละ เพื่อให้เกิดระเบียบวินัยในสังคม รวมทั้งการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตตามมรรค 8 เพื่อสร้างคนดีให้กับสังคม

- (2.4) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองให้เอื้อต่อการพัฒนาชนบท โดย 1) สร้างความเชื่อมโยงการบริหารจัดการระหว่างเมืองและชนบทที่ชัดเจน สร้างเครือข่ายร่วมกัน เพื่อนำศักยภาพด้านองค์ความรู้ของเมืองมาช่วยเกื้อกูลการเรียนรู้ในการพัฒนาชนบท และสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนเมืองในการช่วยพัฒนาชนบท 2) ภาคเอกชนควรมีบทบาทในการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทั่วถึงและทั่วถึง นอกเหนือจากการดำเนินการของภาครัฐ และชุมชนเท่านั้น และ 3) ใช้การผลิตในโลกยุคใหม่เชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อให้เกิดการผลิตที่เน้นคุณภาพและความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ในลักษณะ Mass Customization แทนการผลิตแบบเดิมที่เป็นการผลิตในลักษณะ Mass Production

3.4 ความเห็นและข้อเสนอแนะกลไกขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

การขับเคลื่อนให้การพัฒนาประเทศสามารถมุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขได้สำเร็จนั้น ต้องให้ความสำคัญกับ

- (1) การมียุทธศาสตร์การจัดการ ซึ่งต้องมียุทธศาสตร์ความรู้และภูมิปัญญาในการจัดการทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับบน เป็นระดับนโยบาย-ยุทธศาสตร์ ระดับกลาง คือ การจัดการด้านประเด็นต่างๆ และ ระดับราก คือ ระดับรากหญ้า ได้แก่ ชุมชน หรือการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยยึดการทำงานในลักษณะบูรณาการกับภาคีทุกภาคส่วน

(2) **ปรับบทบาทภาคีการพัฒนาทั้งภาครัฐ ภาคชุมชน และภาคธุรกิจ**

- (2.1) **บทบาทภาครัฐ** ปรับปรุงการบริหารงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีการพัฒนาต่างๆ ทั้งระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ และภาครัฐกับภาคประชาชน/ชุมชน หรือภาครัฐกับสถาบันหลักทางสังคมที่สำคัญ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ฯลฯ โดยมีกลไกการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สามารถเชื่อมโยงการทำงาน ทั้งในระดับแนวดิ่งและแนวราบ
- (2.2) **บทบาทของภาคชุมชน** ชุมชนเป็นฐานรากของการพัฒนา ดังนั้น นอกจากจะพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนแล้ว ยังต้องเพิ่มบทบาทให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ตลอดจนร่วมในการคิด การวางแผนพัฒนา ตลอดจนติดตามประเมินผลด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขได้ตามแนวทางที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของชุมชน
- (2.3) **บทบาทของภาคธุรกิจ** ภาคธุรกิจต้องดูแลการดำเนินงานให้มีธรรมาภิบาล มีความเป็นธรรมกับผู้ถือหุ้น พนักงาน ผู้บริโภค และคู่แข่ง และธุรกิจยังต้องมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ต้องระมัดระวังดูแลผลกระทบที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม ต่อชุมชนและสังคม นอกจากนี้ต้องยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ถ้าสามารถนำมาปฏิบัติได้ตั้งแต่ระดับกรรมการบริษัท ผู้บริหาร จนถึงพนักงาน และทำจนเป็นวัฒนธรรมในองค์กร ก็จะส่งผลให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ และมีความยั่งยืน และจะเป็นธุรกิจที่มีส่วนสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้ในที่สุด

ทั้งนี้ ในส่วนของ สศช. ที่ประชุมมีความเห็นต่อบทบาทของ สศช. ว่า สศช. ต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการผลิตข้อมูลและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว รวมทั้งดำเนินงานเพื่อการกำกับและประสานนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการลงทุนของภาครัฐ และทำหน้าที่ส่งสัญญาณให้แก่รัฐบาลในด้านการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ สศช. ควรมีบทบาทหลักและให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจโดยดำเนินมาตรการด้านการเสริมสร้างความเสมอภาคทางด้านรายได้

- (3) **เสนอแนะให้มีกลไกระดับชาติในการบริหารแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10** โดยการจัดตั้งเป็นคณะกรรมการระดับชาติ ที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ หรือบุคคลากรที่เหมาะสม เพื่อเป็นกลไกในการบริหารจัดการระดับนโยบายในภาพรวม ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านต่างๆ ที่เชื่อมโยงการพัฒนาทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นเอกภาพและบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสมดุลในมิติการพัฒนา และบรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

4

ข้อสรุปแนวทางดำเนินการต่อไป

จากการพิจารณาสังเคราะห์ความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. ได้ข้อสรุปแนวทางดำเนินการในเรื่องสำคัญๆ ทั้งในด้านการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและด้านข้อเสนอเชิงนโยบายมาตรการที่สำคัญที่ควรผลักดันขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในช่วงต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- (1) **พัฒนาระบบฐานข้อมูล** โดยเร่งวางระบบฐานข้อมูลของ สศช. เพื่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข ให้เป็นระบบที่ทันสมัย สะดวกต่อการใช้งานและเข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ และหน่วยงานกระทรวง ทบวง กรมให้ร่วมพัฒนาและขยายการจัดเก็บข้อมูล สำรวจ และประมวลผลข้อมูล รวมทั้งร่วมพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและระบบการสำรวจข้อมูลที่เป็นจากในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรายงานความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย สังคมไทยในภาพรวมและระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
- (2) **พัฒนาตัวชี้วัดเพิ่มเติม** โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดที่จะสะท้อนประเด็นการวัดในเชิงคุณภาพหรือนามธรรมมาสู่การวัดในรูปธรรมภายใต้การมีส่วนร่วมในการกำหนดความหมายหรือนิยามและประเด็นการวัดที่เหมาะสมกับบริบทของไทย ในองค์ประกอบด้านต่างๆ โดยนำประเด็นข้อเสนอแนะและความเห็นจากที่ประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. และภาคส่วนต่างๆ มาประกอบการพิจารณา อาทิ *การมีสุขภาวะ* (มีสติปัญญาและใฝ่รู้ การมีคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะ “การมีจิตสาธารณะ”) *ครอบครัวอบอุ่น* (การมีส่วนร่วมรับฟังปรึกษาหารือร่วมแก้ปัญหาในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัว การใช้ความรุนแรงในครอบครัว คดีครอบครัว การใช้เวลาอยู่กับครอบครัว) *ชุมชนเข้มแข็ง* (ชุมชนพึ่งตนเองได้ ตัวชี้วัดด้านการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม) *เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม* (การมีสัมมาชีพที่เป็นหลักประกันของรายได้ที่เพียงพอ) *สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล* (ตัวชี้วัดที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างสุขภาพกับปัญหามลพิษ ปริมาณขยะตกค้าง และคุณภาพดิน จำนวนพันธุ์พืช / สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ พื้นที่สีเขียวในเขตเมือง ความหลากหลายทางธรรมชาติ การพัฒนาด้านพลังงานอย่างมีคุณภาพ) และ *สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล* (การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และความสมานฉันท์ทางสังคม)

(3) ขับเคลื่อนและสร้างเครือข่ายร่วมกันพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดย

(3.1) เร่งสร้างองค์ความรู้และกระบวนการในการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยให้มีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อวัดประเด็นความอยู่เย็นเป็นสุขในเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะในประเด็นที่ยังขาดความชัดเจน ให้สามารถสะท้อนในเชิงปริมาณที่วัดได้และเห็นพ้องร่วมกัน ได้แก่

- ๕ การศึกษา/วิจัยเพื่อพัฒนารอบแนวคิด และประเด็นการพัฒนา และตัวชี้วัดในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความमानฉันท์ และชุมชนเข้มแข็งให้มีความสอดคล้องกับบริบทไทย
- ๕ การศึกษา/วิจัยเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานตามตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ทั้งในบริบทและเกณฑ์มาตรฐานสากล
- ๕ การพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับเมือง – ชนบท ให้สามารถสะท้อนความสุขในบริบทที่แตกต่างกันตามภูมิสังคมได้เหมาะสม ชัดเจน

(3.2) ประสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ในการพัฒนาดัชนีภาพรวมสู่การผลักดันการพัฒนาดัชนีระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน และใช้ประโยชน์ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับภาพรวมและระดับเมือง – ชนบท ไปประสานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญ และร่วมผลักดันให้มีการจัดทำดัชนีในระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน ซึ่งจะมีความแตกต่างขององค์ประกอบและประเด็นการวัดความสุขตามสถานะและภูมิสังคม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือติดตามผลการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนต่อไป

(3.3) เสริมสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายภาคีพัฒนา ร่วมขับเคลื่อนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับพื้นที่ และผลักดันให้เกิดการขยายผลสู่ระดับจังหวัด สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับภาคีพัฒนาที่ร่วมขับเคลื่อนดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข โดยจัดให้มีเวทีระดมความคิดเพื่อขยายผล แนวคิดการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและในระดับเมือง – ชนบทให้กว้างขวางออกไป เพื่อขยายโอกาสในการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับจังหวัดต่อไป

4.2 แนวทางและมาตรการเพื่อเสริมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

- (1) **เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน** เน้นการสนับสนุนกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยชุมชน และ การบริหารจัดการองค์การภาคประชาชน/ชุมชน ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและการจ้างงานในชุมชน โดยใช้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัดเป็นเครื่องมือและใช้กลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- (2) **เสริมสร้างความอบอุ่นของครอบครัว** โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครอบครัว ควบคู่ไปกับการปลูกฝังและธำรงค้ำเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต การสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวให้มีความผูกพันทางใจโดยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทต่อการสร้างความอบอุ่นของครอบครัวโดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นแกนหลักในการประสานกิจกรรมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคมและสถานศึกษาระดับต่างๆ
- (3) **สร้างเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม**
 - (3.1) เร่งรัดและผลักดันให้แผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารากฐานของเศรษฐกิจไทยให้เข้มแข็งให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คือ 1) แผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพแห่งชาติ และแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา 2) แผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ 3) แผนพัฒนาพลังงานทดแทน และ 4) แผนบริหารจัดการน้ำ
 - (3.2) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขัน และการคุ้มครองผู้บริโภค โดย 1) เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักเชื่อมโยงแผนพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ 2) เร่งปรับปรุงกฎระเบียบ และกฎหมายด้านธุรกิจการค้าให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรม และ 3) ตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการผลิตสินค้า อาหารให้ได้ตามมาตรฐาน
 - (3.3) ส่งเสริมสัมมาชีพให้เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดย 1) ติดตามและเร่งรัดโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 2) ปฏิรูประบบประกันสังคม และพัฒนากองทุนการออมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ และ 3) ปรับปรุงกฎหมายให้มีผลกระตุ้นการออมในทุกะดับของประเทศ และดำเนินแผนงาน/โครงการและจัดตั้งกองทุน เพื่อจูงใจให้เกิดการออม

(4) ผลักดันยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสู่การปฏิบัติ

(4.1) พิจารณานำผลที่ได้จากการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. พร้อมทั้งผลการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประมวลปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งพิจารณาหาเจ้าภาพรับผิดชอบหลัก เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(4.2) จัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นกลไกบริหารระดับนโยบาย และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริโภค และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์ กำกับและบริหารจัดการ ตลอดจนประสานการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ทั้งนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ควรมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาชน และภาคเอกชน

(5) ผลักดันขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาเมืองและชนบทสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น และภาคีพัฒนา โดยเริ่มจากชุมชนเมืองศูนย์กลางในภูมิภาค และชุมชนในชนบทที่มีความพร้อมก่อน โดยการประสานกับหน่วยงานเกี่ยวข้องควบคู่กับการศึกษาสร้างความชัดเจนของการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล นำสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและกระจายโอกาสการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการประชุมประจำปี 2550 เรื่อง “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**” ขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เพื่อรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันฯ รวมทั้งเพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นต่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันต่อไป

การประชุมประจำปีครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นประมาณ 2,000 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย อาทิ คณะรัฐมนตรี สมาชิกปรีกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักวิชาการ สื่อมวลชน ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาคประชาชน ตลอดจนนักศึกษา ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก และได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และการขับเคลื่อนการพัฒนาในแนวทางมาตรการสำคัญๆ เพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม

เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงรายละเอียดสาระสำคัญจากการประชุมประจำปีในครั้งนี้ สำนักงานฯ จึงได้ประมวลจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2550 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อการเผยแพร่ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนต่อไป พร้อมกันนี้ สำนักงานฯ ใคร่ขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ตลอดจนการเสนอแนะประเด็นแนวทางการพัฒนาและกลไกขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย อันทำให้การประชุมในครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรกฎาคม 2550

คำนำ

①	รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	1
②	รายละเอียด และพิธีเปิดการประชุม โครงการจัดประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	23
	กำหนดการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	27
	คำกล่าวรายงาน : โดย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ	30
	คำกล่าวเปิดการประชุมและปาฐกถาพิเศษ : เรื่อง รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	32
	บรรยายพิเศษ : เรื่อง ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคม อยู่เย็นเป็นสุข โดย รองนายกรัฐมนตรี นายโสมสิต บันเปี่ยมรัษฎ์	38
	บทวิดิทัศน์ : เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	44

③	สรุปผลการนำเสนอและอภิปราย	51
	เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	
④	รายงานสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย	
	กลุ่มที่ 1 :	67
	เรื่อง "หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย"	
	กลุ่มที่ 2 :	86
	เรื่อง "ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ"	
	กลุ่มที่ 3 :	99
	เรื่อง "การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน"	
	กลุ่มที่ 4 :	113
	เรื่อง "วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข"	
⑤	สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2550 ของ สคช.	126

บทวิทัศน์ สำหรับการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

ความยาวประมาณ 10 นาที

ลำดับ	ภาพ	เสียง
ส่วนที่ 1 : กรอบแนวคิด		
1.	พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาพทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่ต่างๆ ภาพประกอบที่แสดงถึงการ ดำรงชีวิตของคนไทย โดยยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	(ดนตรียิ่งใหญ่/ให้ความรู้สึกอบอุ่น) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นศูนย์รวม แห่งจิตใจ และเชื่อมความรักสามัคคีของปวงชน ทั้งชาติให้สมานฉันท์เป็นหนึ่งเดียว ตลอด 6 ทศวรรษแห่งการครองราชย์ พระองค์ ทรงห่วงใยในความทุกข์ยากของราษฎร ทรงงาน หนักเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร โดยมี หลักการทรงงาน ยึดทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถี ชีวิตสังคมไทย สามารถปฏิบัติได้จริง เอาการพัฒนา คนเป็นตัวตั้ง ยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชน ภูมิ สังคม การมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน และการ พึ่งตนเอง โดยดำเนินการอย่างบูรณาการ อาศัย ความ รู้ รัก สามัคคี ของทุกฝ่าย และเป็นไป ตามลำดับขั้น ส่งผลให้ประชาชนที่ได้ดำเนินการตาม แนวพระราชดำริมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบน หลักแนวคิดการพึ่งตนเอง ใช้หลักความพอประมาณ การ คำนึงถึงความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนชาวไทยไม่ให้ประมาท ซึ่ง ภายหลังเป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อ ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนว ปฏิบัติได้ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับ รัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศ

ลำดับ	ภาพ	เสียง
2.	ภาพการประยุกต์นำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ภาพกิจกรรมที่คนมีความสุขในบริบทต่างๆ ตามภูมิสังคม ซูเปอร์อิมโฟสแสดงความเชื่อมโยง วิสัยทัศน์ของประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ↓ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ↓ การพัฒนาแบบบูรณาการมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ↓ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภาพการระดมความคิดแผนฯ 10 ของภาคีต่างๆ	(ดนตรีหนุ่มพล สดใสมีความหวัง) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อก่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขได้ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรไปจนถึงระดับประเทศ การดำเนินชีวิตภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ย่อมจะนำไปสู่ “ความสุข” ที่ทุกคนปรารถนา ในทุกระดับ ทุกภูมิสังคม ถือเป็นค่านิยมของการดำรงของชีวิตและพัฒนาสังคมไทยที่สะท้อนความสมดุลและความเป็นธรรม ให้ความสำคัญเชิงคุณค่าของความสุข ทั้งที่เกิดจากภายในจิตใจ เช่น ความสงบ ความมีอิสรภาพ เป็นต้น รวมไปถึงความสุขที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การมีปัจจัยสี่ที่พอเพียง ครอบครัวอบอุ่น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งเป็นแผนที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และที่สำคัญเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	ภาพนายกรัฐมนตรี ภาพในงานสัมมนาเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง ภาพการดำเนินงานด้านต่างๆ ของรัฐบาล	นอกจากนี้ ภายใต้แนวนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน ก็ได้ให้ความสำคัญยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติ และมุ่งเน้นการสร้างสังคมที่เข้มแข็งที่คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10
ส่วนที่ 2 :การพัฒนาดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
3.	ภาพกระบวนการจัดทำดัชนีฯ ใน เวทีต่างๆ ทั้งการประชุมภายใน สศช. การประชุมกับหน่วยงานและภาคี การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง และการลง พื้นที่เพื่อจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จาก ภาคประชาชนในระดับพื้นที่	(ดนตรีสันทุกสหาน) ภายใต้วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำมาพัฒนาเป็นแนวคิดพื้นฐานและจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยขึ้น โดยการระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ให้เห็นถึงความสำคัญ เป็นที่ยอมรับร่วมกันและเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป
4.	ซูเปอร์ริมโพลแสดงความเชื่อมโยง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย” ↓ ดุลยภาพ ↓ จิต กาย ปัญญา เชื่อมโยงกับสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ↓ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ระหว่างคนกับคน การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ระหว่างคนกับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	(ดนตรีสันทุกสหาน) จากการ ร่วมคิด ร่วมทำกับภาคีพัฒนา ในที่สุดจึงได้ข้อสรุปนิยามหรือความหมายของ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ว่าหมายถึง “สภาวะที่คน ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมและสัมพันธ์กันได้ถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

ลำดับ	ภาพ	เสียง
5.	ซูเปอร์ฮีโร่โพสและกราฟฟิค กล่อง 6 ด้าน ฉายภาพที่เกี่ยวข้องกับดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ 6 องค์ประกอบ แล้วหมุนแสดงทีละด้าน	(ดนตรีเร็วขึ้น สนุกสนาน) นับเป็นการมองความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันที่ครอบคลุมทุกมิติของวิถีการดำรงชีวิตของคนไทย อย่างมีบูรณาการเชื่อมโยงกันจนเกิดเป็น “ภาวะแห่งความสุข” ซึ่งมีได้ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยพื้นฐานร่วมในการสร้างสุขร่วมกันใน 6 องค์ประกอบเปรียบเสมือนกระจก 6 ด้าน ที่สามารถสะท้อนภาพระดับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยได้รอบด้าน ในทุกมิติที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน
ส่วนที่ 3 :สถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
6.	ซูเปอร์ฮีโร่โพสและกราฟฟิค กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 1 มีคำว่า “ดัชนีการมีสุขภาวะที่ดี” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพคนสุขภาพดี ออกกำลังกาย ภาพแหล่งบันเทิงยามราตรี ภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 2 มีคำว่า “ดัชนีครอบครัวอบอุ่น” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพครอบครัวมีปัญหา เด็กถูกทอดทิ้ง กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 3 มีคำว่า “ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	(ดนตรีดีดตลับ/หลายอารมณ์) ด้านสุขภาวะของคนไทย พบว่า คนไทยมีสุขภาวะดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพกายแข็งแรง มีอายุเฉลี่ยยืนยาวมากขึ้น สุขภาพจิตดี แต่มีความสามารถในการปรับตัวและเผชิญปัญหา แต่ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพการเรียนรู้ ลดลง อยู่ในระดับที่ต้องเร่งปรับปรุง ด้านความอบอุ่นของครอบครัว พบว่า ครอบครัวไทยมีความอบอุ่นลดลง ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของครอบครัวลดลง เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้น ขณะที่สัมพันธภาพในครอบครัวเปราะบางมากขึ้น มีการแยกกันอยู่และหย่าร้างสูงขึ้น ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข ทั้งในด้านการพึ่งตนเองของชุมชน โดยเฉพาะการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มองค์กรชุมชน แต่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนดีขึ้นโดยลำดับ เช่นเดียวกับการจัดการความรู้ของชุมชนที่มีการเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหามากขึ้น

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 4 มีคำว่า “ดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพเศรษฐกิจ (ตลาดหุ้น การผลิตขายของ ฯลฯ) และความเหลื่อมล้ำของคนรวย - คนจน	ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ พบว่า ทิศทางที่ปรับตัวดีขึ้น คนไทยมีสัมมาชีพที่มั่นคง มีงานทำ เศรษฐกิจโดยรวมยังคงเข้มแข็ง ปรับตัวดีขึ้น แต่ยังมีความเปราะบางต่อความผันผวนของสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง ขณะที่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ยังคงมีปัญหาคือความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ที่ส่งสัญญาณเพิ่มขึ้น
	กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 5 มีคำว่า “ดัชนีสภาพแวดล้อมดี ระบบนิเวศสมดุล” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพอาชญากรรม ภาพทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและปัญหามลภาวะ	ด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล พบว่า โดยรวมมีการปรับตัวดีขึ้น แต่ยังมีหลายปัจจัย โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ต้องเร่งปรับปรุง ป้องกันแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับปัญหาคุณภาพน้ำและทรัพยากรป่าไม้ที่ต้องฟื้นฟูให้ระบบนิเวศสมดุลมากขึ้น
	กราฟฟิคกล่องหมุนแสดงด้านที่ 6 มีคำว่า “ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล” และแสดงกราฟบนกระจกเป็นกราฟฟิค และต่อด้วยภาพประท้วง ภาพความขัดแย้งต่างๆ (แสดงกราฟในรูปแบบกราฟฟิคที่ไม่ซ้ำกันทุกดัชนี)	ด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล พบว่า คนไทยอยู่ในสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ แม้จะมีจิตสำนึกประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง มีการปกป้องสิทธิตนเองมากขึ้น แต่ต้องปรับปรุงการเคารพสิทธิผู้อื่นด้วย และยังคงมีปัญหาด้านธรรมาภิบาลในสังคมไทย และความสมานฉันท์ของคนในชาติอยู่สูง
7.	กราฟฟิค กล่องทุกด้าน วิ่งเข้ามารวมกันเป็นรูปประเทศไทย และแสดงกราฟดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยบนรูปประเทศไทย	จากความอยู่เย็นเป็นสุขในแต่ละปัจจัยองค์ประกอบ เมื่อมองภาพรวม “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” พบว่า ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจนัก แม้จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ลำดับ	ภาพ	เสียง
ส่วนที่ 4 : หนทางสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย		
8.	ภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ภาพการประชุมระดมความคิด ของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม	(ดนตรีมีความหวัง) จากสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทำให้ตระหนักได้ว่า ยังมีปัญหาและการพัฒนาในอีกหลายเรื่องที่ยังรอการแก้ไขบางเรื่องต้องเร่งรัดดำเนินการและเตรียมการป้องกัน เพื่อให้บรรลุจุดหมายแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคพัฒนา ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมขับเคลื่อน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ต้องร่วมกันสร้างความชัดเจนในแนวทางดำเนินการต่อไป ดังนี้
9.	ซูเปอร์ฮีโมฟอส “หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย” ภาพครอบครัว คนเล่นกีฬา นักเรียน ภาพการทำงานร่วมกัน ระหว่างคนในท้องถิ่น ฯลฯ	การสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเสริมสุขภาวะของคนในชุมชนและสังคมให้แข็งแรงทั้งกาย จิตใจ สติปัญญา และเสริมสร้างความเข้มแข็งและความอบอุ่นให้ครอบครัว เพื่อสถาบันครอบครัว ทำหน้าที่ป้อนเพาะดูแลสมาชิกให้เป็นคนดีของสังคม รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความสมานฉันท์ในสังคม ควบคู่กับการปรับบทบาทหน่วยงานภาครัฐให้บูรณาการการทำงานร่วมกับท้องถิ่นชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
	“ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ” ภาพการผลิต ตลาดหุ้น ภาพคนทำงาน ฯลฯ	ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ มุ่งให้ความสำคัญ กับการสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้กับเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน และสังคม รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีเสถียรภาพ ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง อันจะส่งผลให้คนในสังคมมีรายได้เพียงพอ มีงานทำ มีหลักประกันการดำรงชีวิตที่มั่นคง

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	“การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” ภาพคนและชุมชนอยู่ร่วมกับป่า ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภาพคนในเมืองและสิ่งแวดล้อมเมือง ปัญหามลพิษ ฯลฯ	การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการสนับสนุนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคและรูปแบบการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งการปกป้องฐานทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	“วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข” ภาพความสุขของคนเมือง (พักผ่อนตามสวนสาธารณะ ดูหนัง เทียวผับ ฯลฯ) ภาพความสุขของคนชนบท (การละเล่นท้องถิ่น ฝนตกลงนาข้าว ชาวนาดีใจ ฯลฯ)	วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข ให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ยึดหลักภูมิสังคมและธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนในสังคม ร่วมดำเนินการในทุกมิติการพัฒนาที่เสริมสร้างให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมเมือง และสังคมชนบทอย่างเกื้อกูลกัน เกิดการกระจายโอกาสการพัฒนาที่สร้างความเป็นธรรมให้คนส่วนใหญ่ในสังคม สามารถตอบสนองต่อความต้องการ และการดำรงวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบทให้มีความสุขได้อย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 5 : สรุป

10.	กราฟฟิคจบ /ตัดภาพ /จัดวางภาพให้หลากหลาย แต่สื่อถึงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และความหวังที่รออยู่ข้างหน้า	(ดนตรีกระหึ่มยิ่งใหญ่) ก้าวอย่างและหนทางต่อไปที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ย่อมต้องการพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมทุกระดับ และความมุ่งมั่นที่จะน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของตนอย่างเหมาะสม และประยุกต์ใช้ในชีวิตครอบครัว ในชุมชน รวมทั้งระดับรัฐใน การบริหารพัฒนาประเทศ อันจะช่วยเสริมสร้างรากฐานความสมดุลและมั่นคงของประเทศชาติ นำพาให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน และคนไทยทั้งชาติอยู่ร่วมกันอย่างรู้ รัก สามัคคี ภายใต้ร่มพระบารมีตลอดไป
-----	--	---

โลโก้ สศช.

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ 1

“หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย”

ประธาน	: ดร.จรี วิจิตรวาทการ	คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	: นายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปรายนำ	: พระมหาสุภาพ พุทธวิริโย	เจ้าอาวาสวัดป่านาจา จังหวัดกาฬสินธุ์
	ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายคำเดื่อง ภาษี	ปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดบุรีรัมย์

1

สรุปผลการนำเสนอ

1.1 แนวคิดและความหมาย “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในแต่ละชุมชนนั้น มีความหลากหลายแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น บางชุมชนคิดว่าความอยู่เย็นเป็นสุข หมายถึง “ทำอยู่ทำกิน ไม่อดไม่ยาก ไม่ทุกข์ไม่ยาก” บางชุมชนก็หมายถึง “กินอิ่ม นอนอุ่น ทุนมี หนี้หมด” และบางชุมชนก็อธิบายว่าหมายถึง “หากดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ พึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิต ครอบครัวอบอุ่น มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต” เป็นต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความสุขมีหลายระดับ โดยต้องเริ่มจากตัวคนก่อนแล้วเชื่อมโยงกับครอบครัว หลังจากนั้นจึงขยายเป็นความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชน ซึ่งมีความหลากหลาย แตกต่างกัน ตามภูมิสังคม สำหรับองค์ประกอบสำคัญที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างสุขมี 6 ประการ คือ การมีสุขภาวะที่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมดีมีระบบนิเวศที่สมดุล และมีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

1.2 สถานการณ์และประเด็นปัญหาการพัฒนาคนและชุมชน

ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาคนไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยค่าดัชนีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.8 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 64.7 ในปี 2549 แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงเกือบทุกด้าน หากจัดระดับความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยจำแนกตามองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ณ ปี 2549 จะพบว่า ไม่มีองค์ประกอบด้านใดอยู่ในระดับดีมาก หรือระดับดีเลย ซึ่งควรจะต้องปรับปรุงให้ขึ้นไปอยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะประเด็นดังต่อไปนี้ คือ

- (1) **การมีสุขภาวะที่ดี** คนไทยยังมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและตายด้วยโรคที่ป้องกันได้ เช่น โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน ในขณะที่เด็กไทย (วัยประถมศึกษา) มีแนวโน้มป่วยเป็นโรคอ้วนหรือมีภาวะโภชนาเกินมากขึ้นสืบเนื่องจากพฤติกรรมการเลี้ยงดู พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันที่ขาดการออกกำลังกาย ขณะที่การให้บริการการศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญาและระดับความรู้ความสามารถ มีปัญหาเรื่องคุณภาพการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งพิจารณาได้จาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ผ่านร้อยละ 50 ส่วนผลการประเมินมาตรฐานของสถานศึกษา พบว่า ยังมีจำนวนสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินน้อย ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ภาครัฐยังคงผูกขาดการจัดการศึกษา รวมทั้งขาดการกำหนดสัดส่วนการผลิตกำลังคนในสาขาต่างๆ ที่ชัดเจน ขณะที่ประชาชนและตัวผู้เรียนให้ความสำคัญกับปริญญาบัตรมากกว่าคุณภาพและความรู้ความสามารถที่จะได้รับสำหรับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตพบว่ามีค่อนข้างจำกัด
- (2) **ครอบครัวอบอุ่น** สถาบันครอบครัวยังไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งขาดสัมพันธภาพที่ดี มีผลทำให้ปัจจุบันยังคงพบว่ามีเด็กถูกทอดทิ้งอัตรา 48.5 คน ขณะที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง 7.5 คนต่อประชากรแสนคน นอกจากนี้ยังพบว่ามีจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดถูกจับกุมและคุมขังในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยคิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยถึงร้อยละ 10 ต่อปี
- (3) **ชุมชนเข้มแข็ง** ประชาชนตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากับภาครัฐมากขึ้น แต่การดำเนินงานขององค์กรชุมชนยังไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ โดยปัจจุบันพบว่าองค์กรชุมชนร้อยละ 63 ยังไม่มีความมั่นคงทางการเงิน ขณะที่หมู่บ้านประมาณร้อยละ 60 ที่ยังขาดการเรียนรู้หรือมีการจัดการความรู้โดยชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่ามีหมู่บ้านมากกว่า ร้อยละ 50 ที่ยังไม่สามารถจัดระบบสวัสดิการต่างๆ ให้ประชาชนหรือสมาชิกภายในหมู่บ้านได้ มีผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงต้องพึ่งพาสวัสดิการจากภาครัฐ

- (4) การมีหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม สถานการณ์โดยรวม พบว่า คนไทยมีงานทำในระดับเต็มที่มีโดยมีอัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 1.4 ในปี 2549 ต่ำกว่าเกณฑ์ทั่วไปที่ควรอยู่ระหว่างร้อยละ 2-3 ส่งผลทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และจำนวนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่องโดยปี 2549 เหลือเพียงร้อยละ 9.5 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม กำลังแรงงานส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานที่มีงานทำทั้งหมดยังเข้าไม่ถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมของรัฐ
- (5) สภาพแวดล้อมและความปลอดภัย การแพร่ระบาดของอาชญากรรมและยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม โดยปี 2544-2549 พบว่ามีจำนวนคดียาเสพติดที่ได้รับแจ้งเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 23 ต่อปี ขณะที่คดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี
- (6) ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ซึ่งรวมถึงด้านศีลธรรมและความสมานฉันท์ในสังคม พบว่า คนในสังคมยังขาดศีลธรรมอันดีงามในการดำเนินชีวิต มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ให้แก่สังคมน้อย อีกทั้งให้การเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและเคารพกฎระเบียบของสังคมอยู่ในระดับต่ำด้วยเช่นกัน โดยพิจารณาจากจำนวนเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในช่วงปี 2544-2549 ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.7 ต่อปี ขณะที่มีการทำผิดวินัยจราจรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.5 ต่อปี และมีเหตุการณ์รุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกวัน ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนในชุมชนและสังคมไทย

1.3 นโยบาย มาตรการ และการขับเคลื่อนการดำเนินงานสำคัญ ๆ ประกอบด้วย

- (1) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมของหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เช่น การพัฒนาสุขภาวะของประชาชน การพัฒนาด้านการศึกษา การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม การเสริมสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ และการปฏิรูประบบยุติธรรม
- (2) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนให้ชุมชน สามารถคิดวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา และดำเนินงานพัฒนาเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการ รวมทั้งให้แต่ละชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งภายในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น สนับสนุนและเชื่อมโยงแผนของชุมชนกับแผนพัฒนาท้องถิ่น

- (3) การขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนและชุมชนโดยภาคประชาชน/ชุมชน ชุมชนที่เข้มแข็งหลายแห่งได้ดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอื่นๆ ได้แก่ การดำเนินงานของโรงพยาบาลตำบลศรีฐาน จังหวัดยโสธร ซึ่งมีรูปแบบการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ ขณะที่การดำเนินชีวิตของลุงจวน ผลเกิด ปราชญ์ชาวบ้านวัย 67 ปีแห่งตำบลโพธิ์ไทรงาม กิ่งอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตรเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ และชุมชนสาคลี อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุมชนบ้านวังลุ่ม จังหวัดระนอง และชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและการพึ่งพาตนเองในด้านต่างๆ อย่างครอบคลุมทุกด้าน

1.4 ข้อเสนอ “เส้นทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย”

- (1) การสร้างเสริมสุขภาวะของคนในชุมชนและสังคมให้มีความแข็งแรง ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลสุขภาพโดยเน้นคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และให้ความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนและสังคม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้นำไปสู่การคิดเป็นทำเป็นอย่างทั่วถึง
- (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งและอบอุ่นให้ครอบครัว เพื่อให้สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกให้เป็นคนดีของสังคม เป็นพลังสร้างสรรค์ชุมชนและสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมคนในครอบครัว ชุมชนและสังคม ยึดหลักคำสอนทางศาสนาและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของคนในครอบครัว
- (3) สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความสมานฉันท์ในสังคม เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยปรับความคิดภาคประชาชนจากการคิดพึ่งพาภายนอกเป็นการคิดที่จะพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ส่งเสริมการรวมกลุ่ม เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน และพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านต่างๆ ที่จำเป็น รวมทั้งเร่งสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับคนในชุมชนและสังคมโดยการพัฒนากระบวนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- (4) เสริมสร้างระบบบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปรับบทบาทหน่วยงานภาครัฐจากการควบคุม ตรวจสอบ มาเป็นการประสานและผลักดันการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนมีบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น กับภาคประชาชน/ชุมชน
- (5) สร้างความเข้มแข็งของระบบติดตามและประเมินผล เพื่อให้การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน และการประเมินผลสำเร็จของการสร้างความสุขของคนในชุมชน สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่อง

2

ความเห็นของที่ประชุม

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายอย่างกว้างขวาง และเห็นชอบกับข้อเสนอ “*เส้นทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย*” ตามที่ สศช. เสนอ โดยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและความสมานฉันท์ในสังคม

- (1) สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการจัดสวัสดิการของชุมชน ทั้งในเรื่องการดูแลคุ้มครองทางสังคมแก่กลุ่มแรงงานที่ทำงานในชุมชน ทั้งภาคเกษตรและกลุ่มอาชีพอื่น รวมถึงการจัดสวัสดิการทางสังคมให้กับผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และผู้อยู่ในภาวะยากลำบากหรือยากจนที่มีอยู่ในชุมชน
- (2) สนับสนุนการวิจัยในระดับชุมชน โดยภาคประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนค้นหาสาเหตุของปัญหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนโดยตรง ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต
- (3) สนับสนุนการกระบวนการขับเคลื่อนของสังคม เพื่อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนและสังคมไทย ด้วยการสนับสนุนบทบาทสถาบันศาสนาในการพัฒนาคน สนับสนุนความร่วมมือและใช้พลังของบ้าน วัด โรงเรียน รวมทั้ง สนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนชุมชนที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการกระตุ้น การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิเคราะห์ร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนประสบผลสำเร็จ คือ การมีผู้นำและคณะทำงานที่มีความสามารถ มีความรู้และเข้าใจ การทำความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชนให้ตรงกัน โดยภาครัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการและเชื่อมประสานการทำงาน

2.2 การเสริมสร้างระบบบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งระหว่างภาครัฐกับภาครัฐทุกระดับ และภาครัฐกับภาคประชาชน/ชุมชน หรือภาครัฐกับสถาบันหลักทางสังคมที่สำคัญทั้ง บ้าน วัดและโรงเรียน ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในมิติต่างๆ ให้กับคนในชุมชนและสังคมไทย

2.3 การสร้างความเข้มแข็งของระบบติดตามและประเมินผล

(1) สนับสนุนให้มีการพัฒนาตัวชี้วัดระดับชุมชน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการประเมินความอยู่ดีมีสุข/ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชน ซึ่งจะสามารถเห็นพลวัตรของการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ของชุมชน เนื่องจากการเก็บข้อมูลและจัดทำตัวชี้วัดระดับชาตินั้น จะสามารถรายงานเฉพาะภาพรวมว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าไรให้ผลในภาพเชิงปริมาณ แต่ไม่สามารถให้ภาพที่สะท้อนถึงชีวิตและจิตใจของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมทั้งการจัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลกลางของชุมชน ให้ทุกภาคส่วนใช้ข้อมูลได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้เกิดการบูรณาการและเกิดฐานคิดร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการความรู้ โดยมีฐานอยู่ที่ชุมชน/ตำบล

(2) การพัฒนาตัวชี้วัด

- ☞ ตัวชี้วัดที่นำมาใช้ในการติดตามประเมินผลยังเน้นเฉพาะด้านลบ ดังนั้น จึงควรพิจารณาจัดทำตัวชี้วัดด้านบวก เพื่อแสดงให้เห็นแนวทางในการพัฒนา เช่น เรื่องครอบครัวอบอุ่น ควรเพิ่มตัวชี้วัด **“จำนวนครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ”** เป็นต้น
- ☞ ตัวชี้วัดจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้น ยังไม่สามารถสะท้อนผลสำเร็จการพัฒนาที่ผ่านมาได้ เนื่องจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป มีผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งคนเหล่านี้เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเจ็บป่วยได้มาก นอกจากนั้น เพื่อแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากขึ้น ควรกำหนดตัวชี้วัดเป็น **“จำนวนผู้ป่วยต่อประชากรแสนคน”** มากกว่าที่จะแสดงเป็น **“ร้อยละ”** หรือ อาจจะระบุเป็นกลุ่มอายุ แล้วทำการเปรียบเทียบทุกระยะ 5 ปี
- ☞ ตัวชี้วัดในแต่ละองค์ประกอบของดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข ควรคัดเลือกเพียงบางตัวที่สะท้อนภาพได้ชัดเจนจริงๆ และการพัฒนาตัวชี้วัดควรเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รวมถึงนำปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมาพิจารณาประกอบด้วยการพัฒนาตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มเติม สมควรผลักดันให้สมาคมวิชาชีพต่างๆ จัดทำจรรยาบรรณวิชาชีพให้ทั่วถึงและครบถ้วน

- ๕ การแปลความหมายของข้อมูล เรื่องผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง โดยพิจารณาจากการอยู่คนเดียว แล้วตีความว่าเป็นการถูกทอดทิ้งนั้นอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และวิทยาการที่ก้าวหน้า ทำให้การอยู่คนเดียวไม่ต้องเหงาก็ได้ เรื่องคดียาเสพติดมีการวิจารณ์กันในเรื่องของสถิติว่าสามารถแต่งตัวเลขให้สูงไป หรือต่ำก็ได้ หรือคดีทรัพย์สินทางปัญญา ในปัจจุบันที่เพิ่มขึ้นเพราะคนมีความรู้มากขึ้น รักษาประโยชน์ตนเองมากขึ้น
 - ๕ ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐบางเรื่องไม่สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เช่น ข้อมูลที่มาจากศาล เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจริงประมาณ 50 % ไม่เข้าสู่กระบวนการของศาล หรือข้อมูลที่ให้ประชาชนกรอกอาจมีการโกหกโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับความยากจน ส่งให้การวางแผนพัฒนาในทุกระดับไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง
- (3) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีมาตรฐาน ข้อมูลที่นำมาใช้มาจากหลายแห่ง ซึ่งมีวิธีจัดเก็บแตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ แหล่งข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานทำให้ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อน ซ้ำซ้อน และบางครั้งขัดแย้งกันทำให้เกิดความสับสนสำหรับผู้นำไปใช้อ้างอิงความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์

2.4 ประเด็นอื่น ๆ

- (1) การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างคนจนกับคนรวยและการกระจายรายได้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและให้สังคมเป็นสุขมากขึ้น ควรใช้มาตรการทางด้านภาษี เช่น การกำหนดให้มีการเก็บภาษีมรดกจากผู้มีฐานะร่ำรวย แล้วนำเงินภาษีนั้นไปอุดหนุนผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
- (2) ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย ควรต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย และมีการจัดการความรู้ด้วยการจัดทำข้อมูลสารสนเทศชุมชน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลกลางของชุมชน ให้ทุกภาคส่วนใช้ข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน แลเพื่อให้เกิดการบูรณาการของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุข

3

การดำเนินงานต่อไป

สำนักงานฯ จะเร่งผลักดันและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนฯ 10 สู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะประเด็นที่ช่วยเสริมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยด้านสังคม ซึ่งต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ประกอบด้วย

- 3.1 **การเสริมสร้างความอบอุ่นของครอบครัว** โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของครอบครัว ความคู่ไปกับการปลูกฝังและธำรงรักษาเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต การสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวให้มีความผูกพันทางใจโดยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทต่อการสร้างความอบอุ่นของครอบครัว โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นแกนหลักในการประสานกิจกรรมกับภาคีการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ภาคประชาสังคมและสถานศึกษาระดับต่างๆ
- 3.2 **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน** เน้นการสนับสนุนกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยชุมชนและ การบริหารจัดการองค์กรภาคประชาชน/ชุมชน ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้วัตถุดิบและการจ้างงานในชุมชน โดยใช้ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัดเป็นเครื่องมือและใช้กลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
- 3.3 **การพัฒนาตัวชี้วัดและระบบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล** สศช. เป็นแกนหลักประสานกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ และหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เพื่อพัฒนาและขยายการจัดเก็บข้อมูลให้มีความครอบคลุมตัวชี้วัดที่จำเป็นและสามารถสะท้อนภาพความอยู่เย็นเป็นสุขในด้านต่างๆ โดยเฉพาะตัวชี้วัดด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม และการมีระบบธรรมาภิบาล รวมทั้งประสานผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญ มีการจัดทำตัวชี้วัดและจัดเก็บข้อมูลเพื่อติดตามผลการพัฒนาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของตนเองตั้งแต่ระดับชุมชน อำเภอและจังหวัด

โครงการจัดประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

เรื่อง **ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**

หลักการและเหตุผล

- 1.1 ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ส่งผลให้การพัฒนาในทุกระดับของสังคมไทยต่างมุ่งไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
- 1.2 สศช. จึงได้เริ่มกระบวนการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดและจัดทำดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยขึ้นบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นที่ยอมรับ เห็นความสำคัญ และทั้งเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้สถานะของประเทศ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและใช้ติดตามประเมินผลการพัฒนาปรับทิศทาง การพัฒนาประเทศและกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมตลอดทั้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวคิดและสร้างกระแสหลักในสังคมให้เกิดการเปลี่ยนวิธีคิด และสร้างค่านิยมร่วมของคนไทย ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
- 1.3 เพื่อให้การพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขฯ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการนำเสนอผลต่อสาธารณะให้ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้มีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นและผลักดันให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันและนำไปสู่การปรับทิศทางการพัฒนา รวมทั้งการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ต่อไป ในการนี้ สศช. จึงจัดให้มีการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. ในหัวข้อเรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ขึ้น

๒

วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อรายงานผลการพัฒนาประเทศด้วยดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ในระดับประเทศ บ่งชี้สถานะและผลกระทบการพัฒนาที่มีต่อตัวคน สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิต บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
- 2.2 เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นต่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่ง สศช. จะได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปพัฒนาปรับปรุงดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อให้ได้ดัชนีชี้วัดฯ ที่มีความชัดเจน เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ต่อไป

๓

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมประชุม

ประมาณ 2,000 คน เป็นผู้แทนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคประชาชน

๔

รูปแบบวิธีการประชุม

เน้นรูปแบบและวิธีการประชุมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีการระดมความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างเต็มที่ในช่วงเวลา 1 วัน ดังนี้

ภาคเช้า : เป็นการประชุมรวมกลุ่มใหญ่

- ๑ แสดงปาฐกถาพิเศษ โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี เรื่อง “**รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**” และการฉายวิดีโอ เรื่อง “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**”
- ๑ บรรยายพิเศษ โดย นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “**ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข**”
- ๑ นำเสนอเรื่อง “**ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย**” โดย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการอภิปรายนำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคบ่าย : *เป็นการประชุมกลุ่มย่อย*

- ประชุมกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ **“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** ในมิติด้านคน ชุมชนและสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมิติเชิงพื้นที่ โดยยึดกรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุขที่เริ่มตั้งแต่ระดับบุคคลเชื่อมกับระดับครอบครัว จากนั้นขยายสู่ความสุขร่วมกันในระดับชุมชน และระดับสังคมโดยรวม และให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลสอดแทรกไว้ในทุกระดับ

- แบ่งกลุ่มย่อยเป็น 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มย่อยมีกรอบประเด็นในเรื่องสำคัญ ดังนี้

กลุ่มที่ ① : **หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย** โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเสริมสร้างคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรอบรู้คิดเป็น ทำเป็น มีสุขภาวะที่ดี มีครอบครัวอบอุ่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในชุมชนที่เข้มแข็งและสังคมที่มีความสมานฉันท์

กลุ่มที่ ② : **ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** โดยให้ความสำคัญ กับการสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้กับเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน และสังคม รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมให้มีเสถียรภาพ ส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรม และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง อันจะส่งผลให้คนในสังคมมีรายได้เพียงพอ มีงานทำ มีหลักประกันการดำรงชีวิตที่มั่นคง

กลุ่มที่ ③ : **การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน** ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงและปกป้องฐานทรัพยากรของประเทศให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้อย่างยั่งยืน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษ และการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยสนับสนุนบทบาทของประชาชนและชุมชนในการบริหารจัดการร่วมกับภาครัฐ มีการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน รวมทั้งคุ้มครองและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นฐานการแข่งขันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

กลุ่มที่ ④ : **วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข** โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ยึดหลักภูมิสังคม หลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วนในทุกมิติที่เกี่ยวข้องที่เสริมสร้างให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมเมือง และสังคมชนบทอย่างเกื้อกูลกันให้เกิดการกระจายการพัฒนาและสร้างความเป็นธรรมให้กับคนส่วนใหญ่ในสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ทุกภาคส่วนที่เข้าร่วมการประชุม ได้รับทราบผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยและรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขฯ และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศตามทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10
 - 5.2 สศช. ได้รับข้อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาดัชนีชี้วัดฯ และเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือกับภาคีพัฒนา โดยสามารถปรับปรุงพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้ครอบคลุมประเด็นการวัดได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
-

กำหนดการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

เรื่อง ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550

ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี
จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันพฤหัสบดีที่ 5 กรกฎาคม 2550

10.00 น. – 17.00 น. ลงทะเบียน (แขกรับเชิญจากต่างจังหวัด) ณ โรงแรมที่พัก

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550

08.00 น. – 09.00 น. ลงทะเบียน

09.00 น. – 10.05 น. พิธีเปิดการสัมมนา

09.00 น.–09.10 น. วิดีทัศน์เรื่อง *ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*

09.10 น.–09.20 น. กล่าวรายงาน

โดย ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

09.20 น.–10.05 น. กล่าวเปิดสัมมนาและแสดงปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง *รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*

โดย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

10.05 น. – 10.35 น. บรรยายพิเศษเรื่อง *ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข*
โดย นายโมสิต ปันเปี่ยมรักษ์

รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

10.35 น. – 10.50 น. พักรับประทานอาหารว่าง

10.50 น. – 12.30 น. นำเสนอและอภิปราย *ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*

ผู้ดำเนินการอภิปราย: ดร.พนัส สิมะเสถียร

ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ:

ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย:

นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ

ดร. อาชว์ เตาลานนท์

ประธานกิตติมศักดิ์สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

12.30 น. – 13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.30 น. – 17.00 น. การประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ ① **หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย**

ประธาน: **ดร.จรี วิจิตรวาทการ**

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ: **นายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช**

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย: **ดร.อมรา พงศาพิชญ์**

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง

พระมหาสุภาพ พุทธวิริโย

เจ้าอาวาสวัดป่านาคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

นายคำเตื่อง ภาษี

ปราชญ์ชาวบ้าน

กลุ่มที่ ② **ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ**

ประธาน: **ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์**

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ: **นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ**

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย: **ศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ฤชุพันธุ์**

ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม

ศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว

กรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

รองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์

ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐศาสตร์แรงงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายปรีดา เตียสุวรรณ์

ประธานกรรมการบริหาร บริษัทแพรรันต้า จิวเวลรี

กลุ่มที่ ③ **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน**

ประธาน: **ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว**

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ: **นางจุฑามาศ บารมีชัย**

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย: **นายชาติรี ช่วยประสิทธิ์**

รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายเชวง จาว

รองประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

พระครูสุจิตนันทกิจ

เจ้าอาวาสวัดโป่งคำ จังหวัดน่าน

กลุ่มที่ ④ **วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข**

ประธาน: **นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา**

กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ: **ดร.อุทิศ ขาวเอียร**

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย: **นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม**

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ดร.บรรณโคธิษฐ์ เมฆวิชัย

รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายโยธา

คำกล่าวรายงาน ของ

ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

ในการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม

ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

๑๐/๐๘

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ในนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน กระผมขอขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี 2550 ของสำนักงานฯ เรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ในวันนี้

การประชุมในวันนี้ นับเป็นปีที่หกของการจัดประชุมประจำปีของสำนักงานฯ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในปีนี้เป็นปีที่เริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2554 ซึ่งแผนฯ ดังกล่าวเป็นแผนฯ ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และเห็นพ้องร่วมกันในการน้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มายึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติควบคู่กับหลักการพัฒนาแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม ที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปตามทางสายกลาง บนพื้นฐานความสมดุลเชิงพลวัตของการพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการ ทั้งมิติในด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นี้ มีเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และยังสามารถกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ในการพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์หลักเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุตามเป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ดังกล่าว

ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สำนักงานฯ ได้นำมาพัฒนาเป็นแนวคิดพื้นฐาน และจัดทำ “ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” โดยผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีพัฒนาที่เกี่ยวข้อง และชุมชนในพื้นที่ภูมิภาคต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับ เห็นความสำคัญ และเกิดการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันในการขับเคลื่อนการพัฒนา สู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และใช้เป็นเครื่องมือในการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศ และ

กำหนดนโยบายสาธารณะ ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแนวคิดและสร้างกระแสหลักในสังคมให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการคิด และค่านิยมของสังคมไทย เพื่อให้เกิดคุณค่าใหม่ในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นการวางแนวทางการพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดที่จำเป็นต่อการจัดทำดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ในการประชุมในครั้งนี้ สำนักงานฯ จะนำเสนอรายงานผลการพัฒนาประเทศ ด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย เพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันฯ โดยได้กราบเรียนเชิญคณะรัฐมนตรี สมาชิกปรีชาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน ตลอดจนเครือข่ายภาคีพัฒนาจากองค์กรชุมชนและภาคประชาชน รวมแล้วประมาณ 1,500 ท่าน เข้าร่วมประชุมในวันนี้

โดยในภาคเช้า ภายหลังที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง **“รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”** แล้ว ซึ่งจะเป็นทิศทาง และแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ **“สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”** จากนั้นจะเป็นการบรรยายพิเศษ เรื่อง **“ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”** โดย รองนายกรัฐมนตรี นายไชยสิทธิ์ ปันเปี่ยมรัฐ ก่อนจะเข้าสู่การอภิปรายในช่วงเช้า ซึ่งประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.พนัส สิมะเสถียร เป็นประธาน และมีผู้อภิปรายนำ คือ รองนายกรัฐมนตรี นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี และดร.อาชว์ เตาลานนท์ หลังจากนั้นในช่วงบ่ายจะเป็นการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อร่วมให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อยในหัวข้อเรื่อง ดังนี้

- หนทางสร้างสุขของคนไทยในชุมชนและสังคมไทย
- ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
- การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข

สำนักงานฯ ใคร่ขอขอบพระคุณ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และผู้มีเกียรติทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมประชุมในวันนี้ และขอบคุณกรมประชาสัมพันธ์ ที่ได้กรุณาสันับสนุนให้มีการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเรียนเชิญ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณากล่าวเปิดการประชุมประจำปี 2550 ของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมทั้งแสดงปาฐกถาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการประชุมครั้งนี้ต่อไป

ขอกราบเรียนเชิญ

คำกล่าวเปิดการประชุมและปาฐกถาพิเศษ ของ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

เรื่อง “รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกันในสังคมไทย”

ในการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม

ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบนิมัสการพระคุณเจ้า ท่านรองนายกรัฐมนตรี ท่านประธานกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

วันนี้ถือเป็นโอกาสอันดีที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี 2550 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เราเรียกกันสั้นๆ ว่าสภาพัฒน์ ท่านเลขาธิการฯ ได้พูดไปแล้วว่า เป็นปีที่เริ่มของแผนฯ 10 แต่ละแผนฯ ก็กินเวลาประมาณ 5 ปี 50 ปีแล้วที่เราได้ทำงานร่วมกับสภาพัฒน์มาโดยตลอด ในส่วนที่เราได้เน้นในปัจจุบัน ก็คงจะเห็นแล้วว่า เราได้ย้อนกลับมาดูคำหลัง ก็คือในเรื่องของสังคมมากขึ้นกว่าคำว่าเศรษฐกิจ นั่นก็เป็นจุดหนึ่งที่เราอยากจะเรียนให้เห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แม้แต่ในองค์กรของรัฐเอง ก็เป็นจุดที่สำคัญ เป็นจุดที่เราควรได้ระดมความคิด ระดมความเห็นกันว่าเราควรจะไปข้างหน้ากันอย่างไร ในส่วนที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่แผนฯ 8 พูดกันได้ว่าแผนฯ 8 ก็คือการที่เราเริ่มนำแนวคิดในเรื่องของการนำศูนย์กลางการพัฒนาที่อยู่คน คือการพัฒนาคนเป็นหลัก นั่นก็คือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอันหนึ่ง

ผมเอง โดยส่วนตัวก็คิดว่า ปัญหาเรื่องคนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เราได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านมาโดยตลอด แต่ว่าปัจจัยที่สำคัญที่เราควรจะเน้นนั้น ก็คือเรื่องของคน หรือบุคลากร ว่าทำอะไรที่เราจะปรับปรุงในส่วนนี้ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ถ้ามองในภาพโดยรวมแล้ว คนก็จะเริ่มจากส่วนที่เป็นเรื่องของความคิดเป็นหลัก ความคิดของแต่ละคน ถ้าเราจะพูดว่าเป็นเรื่องของจิตใจ ก็คงเป็นได้

ในช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ในการดำเนินการโดยสภาพัฒน์นี้ ก็จะเห็นว่าในการพัฒนาคนนั้น เรามาเริ่มเอาเมื่อสมัยแผนฯ 8 ก่อนหน้านั้นเรามองภาพในภาพที่กว้างๆ เท่านั้นเอง แต่ว่าไม่ได้คำนึงลงมาถึงว่าในการที่จะพัฒนาคน เราได้เตรียมการไว้อย่างไรบ้าง คนแต่ละคนจะมีความสุข อยู่เย็นหะครับ เมื่อกี้ผมก็ได้พูดกับอาจารย์พนัสว่า สมัยเด็กๆ ผมไม่ค่อยชอบเลยอยู่เย็น อยู่เย็นคือการโดนทำโทษ ให้ทำความสะอาดห้องเรียน พอโดนอยู่เย็นปั๊บผมไม่ชอบแล้ว นั่นก็เป็นส่วนหนึ่งที่ยากจะบอกท่านทั้งหลายว่า คนเราจะมีความสุขได้ ก็ต้องอยู่ในกรอบของการที่ได้รับการยอมรับจากคนอื่น และตัวเองก็ต้องเป็นคนดี คำว่า "ดี" ในที่นี้ ก็อยู่ในสภาวะของขั้นตอนของแต่ละอายุ แต่ละวัยของเราเอง ว่าเราควรจะมีคามดีมาน้อยแค่ไหนอย่างไร ในวัยเด็กๆ ตัวชีวิตนี้ก็คงไม่มีอะไรมาก

เมื่อ 2-3 วันนีเอง ก็ได้คุยกับทางอาจารย์มหาวิทยาลัย คุยกันว่าคุณธรรมของนักเรียน นักศึกษาเราจะเอาอะไรเป็นตัวชีวิต มันเป็นตัวชีวิตที่ยากลำบาก ทางมหาวิทยาลัยก็เริ่มที่จะเอาตัวชีวิตนี้มาเป็นผลในการที่จะเป็นปัจจัยตัวหนึ่ง ที่จะรับนักศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัย ผมก็บอกว่าสิ่งที่ผมได้ประสบมาในอดีตนั้น ก็คือ มีการกำหนดแต้มความประพฤติ เราไม่ได้ชีวิตความดี แต่เรามาดูว่าเราทำผิดอะไรบ้าง แล้วก็โดนตัดแต้มไป เมื่อตัดไปได้ในระดับหนึ่งแล้ว ก็หมายถึงว่า เราอาจจะไม่ผ่านเกณฑ์ ยกตัวอย่างง่ายๆ สมัยผมเป็นนักเรียนก็จะมีแต้มประมาณ 30 แต้ม แต้มความประพฤติ 30 แต้ม การตัดแต้มความประพฤตินั้น ก็จะขึ้นอยู่กับโทษานุโทษที่ได้กระทำผิดไป เช่นว่า มาไม่ทัน นำอุปกรณ์การศึกษามาไม่ครบ ขาดเรียนบ้างอะไรต่างๆ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตในวัยเยาว์เกิดความรู้สึกว่า เราจะต้องมีการปรับตัวของเราเข้ากับกรอบในสิ่งเหล่านี้ จากการตัดแต้มนี้เอง บางคนก็โดนตัดแต้มเกินก็ไม่ผ่าน ต้องเรียนซ้ำชั้น นั่นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยก่อน ในสมัยปัจจุบันไม่มีแล้ว การเรียนในชั้นมัธยมก็ไม่มี การลงโทษในลักษณะเช่นนี้ คือไม่มีการซ้ำชั้น ก็จะเรียนผ่านไปเรื่อย นั่นก็เป็นลักษณะที่เราให้ประโยชน์กับผู้คนของเรา แต่ว่าในด้านของการที่จะทำให้เกิดความคิด ความสำนึกต่างๆ ก็เป็นเรื่องที่ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ทำอย่างไรที่เราจะสร้างคุณธรรมขึ้นมาตั้งแต่สมัยที่เรายังเป็นเด็กๆ ให้ได้

ผมคิดว่า ท่านที่อยู่ในที่นี้คงมีหลายคนหะครับ ที่เคยมีฝันร้าย คือฝันร้ายที่ว่า ดูหนังสือไม่ทัน แล้วก็ต้องไปสอบ อันนี้ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่เป็นฝันร้ายในสมัยวัยเด็ก บางทีตื่นขึ้นมาเหงื่อแตก เพราะว่าเราควรจะดูหนังสือให้ทัน แล้วก็ไปสอบ แต่บางครั้งมันทำไม่ได้ นั่นก็เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสมัยเด็กๆ จริง ที่นำเรื่องนี้ขึ้นมาก็อยากให้เราได้คำนึงถึงว่า การที่จะสร้างความรู้สึกรู้สึก ความคิดขึ้นมาตั้งแต่วัยเด็กนั้น เราควรจะทำกันอย่างไร

ในพระราชบัญญัติการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า "คุณธรรมนำความรู้" เมื่อวานนี้เอง ผมไปที่จังหวัดเลย ที่บ้านบุโฮม ในอำเภอเซียงคาน ก็มีเด็กและเยาวชนแต่ชุดขาวมารับ ผมก็ถามว่าวันนี้มาทำอะไรกัน เขาก็บอกว่าวันนี้อบรมศีลธรรม เลยแต่งชุดขาวมา แล้วถามต่อว่าแต่งชุดขาวแล้ว ได้มีการถือศีล 5 ไหม เขาก็บอกว่าถือ ผมก็ถามว่าข้อแรกคืออะไร เขาก็ตอบได้ แล้วถามว่าถือได้ครบไหม เขาก็บอกไม่ครบ

ก็ไม่เป็นไร คือเริ่มจากสิ่งเหล่านี้ น่าจะเป็นประโยชน์ที่เราจะได้แนะนำเด็ก ๆ ว่า การที่จะทำอะไร ที่ตั้งอยู่บนความตั้งใจของเรา ตั้งอยู่บนความปรารถนาของเราจริง ๆ ว่า เราจะได้แค่ไหน ทำได้อย่างไร ตรงนี้ก็จะเป็นส่วนหลักที่จะทำให้เขาได้เริ่มคิดว่า ชีวิตในวัยเยาว์ของเขานั้น จะก้าวไปสู่สิ่งที่ผู้ใหญ่ได้มองเห็นว่า คุณธรรมนำความรู้ นั้นควรจะเป็นอย่างไร

พูดถึงรัฐบาลบ้างนะครับ เมื่อผมเข้ามารับหน้าที่เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2549 ผมพูดคำว่า **“เศรษฐกิจพอเพียง”** ทุกคนก็ตกใจกันหมด ตกใจว่ารัฐบาลจะปิดประเทศ ตกใจว่ารัฐบาลจะไม่สนใจเรื่องการทำมาค้าขาย จริง ๆ แล้วก็หลักการที่ผมได้นำมาจากแผนฯ 10 ซึ่งผมได้มีส่วนร่วมในการที่จะเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันนี้ด้วย จึงได้นำสิ่งที่ทางสภาพัฒน์ได้พยายามที่จะกระจายความคิดนี้ออกมา อย่างที่ทางท่านเลขาธิการฯ ได้กล่าวไปแล้ว ก็ถือว่ารัฐบาลได้เป็นผู้เริ่มกระจายความคิดในเรื่องของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงออกไป แล้วเป้าประสงค์ก็คงอยู่ที่สังคมเราอยู่ร่วมกันด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข

ผมได้พูดตั้งแต่ต้นว่า เราจะยืนอยู่บนหลักของความสมานฉันท์ ยืนอยู่บนหลักของการรู้ รัก สามัคคี หลายๆ สิ่งที่ผมได้นำมาพูดในช่วงต้นนั้น ก็ต้องการคำอธิบาย คำชี้แจงที่ค่อนข้างชัดเจน แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ก็เป็นสิ่งที่ยากลำบาก ที่จะนำแนวความคิดในเรื่องของการแก้ไขปัญหา โดยสันติวิธีนี้มาใช้ บางคนก็ถามว่าสมานฉันท์ไปทำไม ก็มีคนตายอยู่ทุกวัน ผมก็ถามว่าถ้าไม่คุยกัน คนจะไม่ตายไหม ยิ่งใครก็ต้องตายอยู่แล้ว แต่ว่าตายอย่างไร ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าเราตายด้วยการทำหน้าที่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผมได้ผ่านขั้นตอนของชีวิตช่วงนั้นมาแล้ว ก็คือขั้นตอนของการทำหน้าที่รับราชการ เป็นทหาร คนที่จะเป็นทหาร เป็นตำรวจนั้น ก็จะตั้งใจของตัวเองไว้แล้วว่า ในหน้าที่ของเรานั้น มีโอกาสที่จะตายในหน้าที่ค่อนข้างสูง มากกว่าในส่วนอื่น ความตั้งใจอันนี้เอง ทำให้เรามีความรู้สึกที่ว่า มันเป็นหน้าที่ มันเป็นเรื่องที่เราจะต้องทำ เป็นเรื่องที่เราจะต้องข่มความกลัว เป็นเรื่องที่เราจะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่า ครอบครัวของเรา พี่น้องของเราจะต้องอยู่กันอย่างไร ถ้าหากว่าตัวหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิตไป นี่ก็เป็นเรื่องที่เราจะต้องคิดในส่วนของการครอบครัวเหมือนกัน

นั่นเป็นสังคมของคนที่มีหน้าที่ แต่ถ้าหากสังคมของคนไทยทั่วๆ ไป เราจะเตรียมการในเรื่องนี้กันอย่างไร หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำมาใช้นั้น ได้พูดถึงเรื่องอย่างนี้ค่อนข้างชัดเจนว่า เราจำเป็นที่จะต้องไม่ประมาท เราจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมการที่จะแก้ไขสิ่งเหล่านี้ไว้ เพราะว่าความตายนั้น ไม่มีใครหนีได้ บางทีเรากล้มลงไปว่า ความตายนั้นยังอยู่อีกไกล ยังอยู่อีกห่างที่ผมมายืนอยู่ตรงนี้ก็รู้สึกไกลมากแล้ว ในอดีตก็รู้สึกว่ามันจะห่าง แต่ว่าโดยอาชีพก็ไม่ห่างเท่าไร บางครั้งออกทำงานแต่ละครั้ง ก็รู้สึกว่ามันใกล้ๆ ฉะฉานๆ แต่ด้วยความไม่ประมาทก็เลยมีโอกาสมายืนอยู่ตรงนี้

เพราะฉะนั้นในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงตรงนี้เอง ก็อยากให้ได้นำมาสอดแทรกไว้ในเรื่องของบุคคล แล้วก็เรื่องของครอบครัวว่า ทำอย่างไรที่เราจะได้คำนึงถึงเรื่องนี้ว่าเราไม่ประมาท เรามีภูมิคุ้มกันที่ดีพอภายในครอบครัวของเราเอง นั่นก็จากบุคคล มาสู่ครอบครัว แล้วก็มาสู่สังคม

เมื่อวานนี้ เป็นการเดินทางที่ผมคิดว่า เป็นสภาพซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจนของสังคมของคนไทย ผมไปจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นรอยต่อระหว่างเพชรบูรณ์ กับขอนแก่น และจังหวัดเลย ก็คือในอดีตก็เป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำหนาว ในปัจจุบันก็มีพี่น้องประชาชนเข้าไปทำมาหากิน ไปทำงานกันค่อนข้างมาก พื้นที่นั้นเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แล้วเราก็เห็นว่า การเข้าไปทำมาหากินนั่นเอง ก็ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างสิ้นเปลือง ซึ่งเป็นเรื่องที่ทางรัฐบาล ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังเข้าไปช่วยในการปรับปรุงในเรื่องเหล่านี้ว่า ทำอย่างไรที่จะให้พี่น้องประชาชนอยู่ในพื้นที่โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมมากเกินไปเราจะทำอย่างไรที่จะวางแนวทางในการทำมาหากินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สิ่งที่ทำนเลขาธิการฯ ได้พูดถึงก็คือ ภูมิศาสตร์และสังคมของเรา เป็นเรื่องที่ได้วางแผนไว้ประมาณ 14 ปี ในเบื้องต้นก็เป็นเรื่องของการทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และช่วยกันในการที่จะดูแลสภาวะแวดล้อม อยู่ด้วยกันโดยสันติ ขั้นตอนต่อไปก็เป็นการที่จะเริ่มปรับปรุงพื้นที่ส่วนใดที่ควรจะเป็นพื้นที่ป่ากลับขึ้นมา ก็จะเป็นพื้นที่ป่า พื้นที่ใดควรจะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร ก็ควรจะเป็นพื้นที่การเกษตร นั่นก็เป็นพื้นที่ที่ถือว่ามีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมาก แล้วก็แหล่งต้นน้ำ

ที่บ้านบุโฮม ที่ผมได้กล่าวไปแล้วนะครับ ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านปรับตัวอย่างไร ปัจจุบันสภาวะแวดล้อมต่างๆ มีทั้งยาเสพติด มีทั้งการลักขโมย สภาพของดินก็ไม่สมบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่ขุดลงไปไม่เกินเมตรก็เป็นดินลูกรัง เป็นหินดาน ชาวบ้านได้อาศัยภูมิปัญญาของชาวบ้านเองในการที่จะทำการเกษตรแบบผสมผสาน เขาใช้คำว่าทำการเกษตรแบบผสมผสาน คือ ปลูกทุกอย่างที่ปลูกได้ แล้วก็เลี้ยงทุกอย่างที่เลี้ยงได้ นั่นก็เป็นแนวคิดง่ายๆ ของชาวบ้านในพื้นที่ ใช้เวลาประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา เริ่มต้นผมก็คงจะใช้ตัวชีวิตที่เป็นตัวเลข เริ่มต้นเขามีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อคนประมาณ 20,000 บาท ปัจจุบันประมาณ 50,000 บาทต่อหัวต่อคน ในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี นั่นเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบอย่างชัดเจนว่า เมื่อชาวบ้านได้รวมตัวกัน มีการปรับปรุงในเรื่องของชุมชน ในเรื่องของการทำมาหากินแล้ว สภาพแวดล้อมก็เปลี่ยนไป ผมก็ถามว่ายาเสพติดมีไหม ยาเสพติดไม่มี การพนันมีอยู่บ้าง การดื่มสุราลดลง ที่นาคาภูมิใจก็คือว่า ชาวชนได้มีการอบรมในเรื่องของศีลธรรม นั่นเป็นส่วนที่ผมถือได้ว่า เป็นการปรับปรุงทางด้านที่เราสามารถมองเห็นตัวชีวิตได้อย่างชัดเจน

ผมได้กล่าวกับชาวบ้านไปว่า ตัวชีวิตที่เป็นตัวเงิน ต่อหัวต่อคนนั้น อย่าได้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ผมได้พูดกับเขาว่า ส่วนที่เราไม่สามารถจะวัดได้ก็คือ ในเรื่องของความสุข ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันในชุมชน อยู่ในครอบครัว ที่บ้านบุโฮมนี้ ก็มีคนอายุ 80 กว่าๆ มานั่งอยู่หน้าบ้าน ผมเดินผ่านไป เพราะว่าบ้านนี้ อยู่ริมโขง เดินลงไปทำเรือก็ผ่านบ้าน ก็ถามว่าอายุเท่าไรแล้ว แกก็บอกว่าแก่จ๋าไม่ได้แล้ว ก็มีญาติๆ ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ๆ บอกว่า 80 กว่า ญาติๆ คนนั้นก็ 70 กว่าไปแล้ว แล้วก็ถามว่าบ้านนี้เป็นบ้านของแกหรือเปล่า ก็บอกว่าใช่ ก็ทำมาหากิน เปิดเป็นร้านขายอุปกรณ์ ขายสิ่งต่างๆ สำหรับเด็กๆ นั่นเป็นเรื่องที่ผมคิดว่า ภาพอย่างนี้นั้นเป็นภาพที่เราอยากจะดู เราน่าที่จะได้นำมาเป็นตัวอย่างให้กับสังคมของเรา

สิ่งที่ผมพยายามจะเสนอก็คงเป็นส่วนหนึ่ง ที่อาจจะกล่าวได้ว่า ในส่วนของชื่อ **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** จัดลำดับความสำคัญเสียใหม่ คำว่า **สภาพัฒน์** ก็ควรจะจัดลำดับความสำคัญเสียใหม่ว่า พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ

ในส่วนที่เป็นภาพกว้างๆ ทั่วๆ ไป ที่ผมได้เสนอก็คือ เรื่องของความเป็นธรรม และเรื่องความเป็นไทยที่อยากจะฝากทางสภาพัฒน์ไว้ด้วยว่า **“อยู่เย็นเป็นสุข”** ก็มีเรื่องของความเป็นธรรม และความเป็นไทยที่อยากจะฝากไว้ในส่วนของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของบ้านเรา นั่นคือจุดที่ ถือได้ว่า รัฐบาลนี้อยากจะสอดแทรกแนวความคิด แนวทางของรัฐบาลเข้าไปด้วย

หลายๆ ท่านถามว่า หลังจากรัฐบาลนี้แล้ว จะเป็นอย่างไร ผมก็คงตอบได้เพียงว่า แนวความคิด แนวทางต่างๆ ที่รัฐบาลพยายามจะสอดแทรกเข้าไปนี้ ก็คงอยู่ที่พี่น้องประชาชน อยู่ที่ท่านทั้งหลายที่จะได้นำไปพิจารณา โดยหลักของแนวคิดที่ว่า เราจะคุยกันด้วยเหตุ ด้วยผล แล้วเราจะนำพาสังคมของเรา นำพาชุมชนของเรา นำพาครอบครัวของเรา จนกระทั่งมาถึงตัวของเราเองไปในทางไหน คงไม่ได้เป็นแนวทางที่จะถามว่า รัฐบาลจะมาซื้ออย่างไร แต่ท่านเลือกทางเดินของท่านเองแล้ว ไม่ว่าใครก็ตามที่จะขึ้นมาเป็นรัฐบาล เขาก็จะต้องทำตามท่าน เพราะว่าท่านเป็นคนเลือกเขาเข้ามา ท่านเป็นคนที่จะบอกเขา บอกว่าเราต้องการอย่างนี้ เราอยากเห็นบ้านเมืองเป็นอย่างนี้ มากกว่าที่จะบอกว่ารัฐบาลเป็นผู้กำหนดว่า เราจะต้องเดินทางกันไปทางไหน รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวก รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ที่มีความจำเป็นในเรื่องของโครงการในด้านสาธารณูปโภค ในเรื่องของมหภาคต่างๆ เช่น เราจะมองความเจริญต่างๆ ในบ้านเมืองของเราอย่างไร เราจะวางศูนย์การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมของเราไว้ที่ไหนบ้างอย่างไร เครือข่ายการคมนาคมที่จะอำนวยความสะดวกไม่ให้ชุมชนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่มากมายนัก หมายถึงว่า เราไม่ต้องอพยพทั้งถิ่นเข้ามาทำงาน เราจะทำอย่างไร

ความเชื่อมโยงตรงนี้ ก็จะต้องเชื่อมโยงกับความเจริญของภูมิภาค รัฐบาลได้พยายามที่จะทำความเข้าใจ สร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งเราจะเดินไปด้วยกัน เราคงไม่มองตัวของเราเองอย่างเดียว เราจะต้องมองถึงเป้าหมายของภูมิภาคของอาเซียนด้วยว่า เราจะเดินไปทางไหนกัน สิ่งที่น่าพอใจก็คือว่า ในคำขวัญของกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ใช้คำว่า **Sharing and Caring Community**

Sharing ก็คือ การแบ่งปันกัน **Caring** ก็คือ การเอื้ออาทร การดูแลซึ่งกันและกัน นี่ก็เป็นคำขวัญที่ดี ที่ผมคิดว่า ถ้าเราอยู่กับประเทศอาเซียนด้วยความรู้สึกละเช่นนี้แล้ว เราจะเดินไปข้างหน้ากันได้เต็มที่ รัฐบาลไทยพยายามที่จะสร้างความเข้าใจอันนี้ ทำงานร่วมกับมิตรประเทศ เราจะยืนอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นเราจะไม่มองตัวของเราเองเพียงอย่างเดียว ทำอะไรที่เราจะร่วมมือกับเพื่อนบ้านของเรา ปัญหาที่เราเห็นอยู่ขณะนี้ เห็นชัดเจนว่า เราต้องการแรงงานต่างประเทศเข้ามา แล้วแรงงานเหล่านั้นก็เข้ามาจากประเทศ ที่มีฐานะด้อยกว่าเรา ถ้ามันอยู่ในฐานะที่ใกล้เคียง กัน แล้วก็มีการแลกเปลี่ยน มีการดูแลแรงงานที่เข้ามา ก็จะเป็นการกระทำที่ดี เป็นการที่จะแบ่งปันกัน แล้วเขาก็มีโอกาสนำเงิน นำทรัพย์สินที่เขาหาได้กลับไปพัฒนาบ้านเมืองของเขาด้วย

สิ่งเหล่านี้ก็จะเป็นประโยชน์ในการที่จะเดินกันต่อไปข้างหน้า จับมือเดินกันต่อไปข้างหน้าในอนาคต นั่นเป็นสิ่งที่รัฐบาลได้พยายามที่จะทำให้เกิดความคิดอันนั้น เราไม่อยากเห็นความขัดแย้งที่จะทำให้ปัญหาของความร่วมมือระหว่างประเทศต้องสะดุด หยุดลง

ก็เป็นสิ่งที่พยายามจะชี้ว่า ในส่วนของรัฐบาลแล้ว เราไม่ได้คำนึงถึงตัวเลขของการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากนัก แต่คำนึงถึงการสร้างสภาวะที่สอดคล้องในทุกๆ ด้าน สภาวะในครอบครัว สภาวะทางสังคม สภาวะของสิ่งแวดล้อม สภาวะความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ซึ่งเราคงจะต้องแบ่งปันหลายๆ อย่างร่วมกันกับเพื่อนบ้าน ในขณะนี้เราก็กแบ่งปันเขาอยู่แล้ว เราไปขอใช้ไฟฟ้า ขอซื้อไฟฟ้า เพราะเราเองไม่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่จะผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำ เราก็กจำเป็นต้องทำในสิ่งเหล่านี้ นั่นเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่า เรามีอะไรที่จะต้องแบ่งปันกันระหว่างชุมชน ระหว่างประเทศเราก็กจำเป็นต้องแบ่งปันกัน นั่นก็คือ การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เฉพาะภายในบ้านของเรา แต่ต้องร่วมกับเพื่อนบ้าน กับมิตรประเทศของเราด้วย

แนวคิดที่ผมได้เรียนไปนี้ ก็คงเป็นกรอบกว้างๆ ที่รัฐบาลได้พยายามนำเสนอด้วยระยะเวลาสั้นๆ ที่เรามาบริหารประเทศ ภายในระยะเวลาประมาณ 1 ปี ถ้าเป็นไปได้ก็อยู่ที่ท่านทั้งหลาย จะได้นำไปคิดนำไปพิจารณา แล้วก็เสนอต่อผู้ที่จะมาบริหารประเทศต่อไปว่า ท่านอยากได้อะไรแบบนี้ ท่านอยากเห็นเป็นอย่างนี้ เราก็กจะได้เดินหน้ากันไปในทิศทางที่ผมได้เสนอแล้วว่า **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ** เราจะพัฒนาสังคมกันก่อนที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ

บัดนี้ ก็ได้เวลาอันสมควรแล้ว ก็ขอเปิดการประชุมประจำปี 2550 ของ **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ** ก็ขออำนาจพรให้การประชุมบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และก็เป้าหมายทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาเข้าร่วมประชุมกันในวันนี้ประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีความสำเร็จ และก็เป็พลังร่วมกันที่จะนำพาสังคมไทยไปสู่ความเป็นสังคมที่ทุกคนต้องมีความสุขร่วมกันสืบต่อไป

ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1: จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ/สถานภาพ

อาชีพ/สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ	73	47.1
นักวิชาการในสถาบันการศึกษา/วิจัย	20	12.9
เกษตรกร/ผู้นำกลุ่มอาชีพ	12	7.7
นักธุรกิจ/พนักงานภาคเอกชน	12	7.7
นักพัฒนา/เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน	7	4.5
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	6	3.9
อื่นๆ (วุฒิสภา ข้าราชการบำนาญ นิสิตนักศึกษา)	25	16.1
รวม	155	100.0

ตารางที่ 2 : จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	58	37.7
หญิง	96	62.3
รวม	154	100.0

ตารางที่ 3 : จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 30 ปี	21	13.5
30-39 ปี	22	14.1
40-49 ปี	42	26.9
50-59 ปี	58	37.2
60 ปี ขึ้นไป	13	8.3
รวม	156	100.0

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์และ ความคุ้มค่าในการเข้าร่วมประชุมประจำปี ของ สศช.

ตารางที่ 4 : ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเข้าร่วมประชุมประจำปีของ สศช.

การเข้าร่วมประชุม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ครั้งแรก	110	70.5
เคย จำนวน 2 ครั้ง	14	9.0
เคย มากกว่า 2 ครั้ง	32	20.5
รวม	156	

ตารางที่ 5: ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าได้รับประโยชน์ และมีความคุ้มค่า

การเข้าร่วมประชุม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มาก	108	71.0
ปานกลาง	39	25.7
น้อย	1	0.7
ไม่ต้องการประเมิน	4	2.6
รวม	152	100.0

ตารางที่ 6 : ร้อยละของเหตุผลที่เห็นว่าได้รับประโยชน์และมีความคุ้มค่า

เรื่อง	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความรู้เพิ่มที่หลากหลายจากผู้มีประสบการณ์ (วิทยากร)	37	41.6
ทราบนโยบาย แนวทาง และทิศทางการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศ	16	18.0
ได้แนวคิดที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองต่อไป	12	13.5
เห็นการพัฒนาแนวความคิดและทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ชัดเจนมากขึ้น	11	12.3
ได้มีส่วนในการประชุม / แสดงความคิดเห็น / แลกเปลี่ยนความเห็นกัน	7	7.9
เข้าใจการทำงาน / เห็นกระบวนการทำงานของ สศช. มากขึ้น	4	4.5
อื่นๆ (นักวิชาการพูดฝ่ายเดียว,ไม่ทราบความคืบหน้าของการประเมิน)	2	2.2
รวม	89	100.0

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 7 : ร้อยละของความเต็มใจที่จะเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุมประจำปีของ สศช.

จำนวนเงินตามความเต็มใจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
100 – 500 บาท	16	15.7
1,000 - 1,500 บาท	37	36.2
2,000 บาท	32	31.4
2,500 บาท	1	1.0
3,000 บาท	15	14.7
4,000 บาท	1	1.0
รวม	102	100.0

ความพึงพอใจต่อการนำเสนอวิทัศน์ ปาฐกถาพิเศษ และการ อภิปรายความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ตารางที่ 8 : ร้อยละของความพึงพอใจต่อการปาฐกถาพิเศษ การบรรยายพิเศษ
การนำเสนอและอภิปรายของของวิทยากรในภาคเช้า

เรื่อง	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่พึง พอใจ	รวม
การนำเสนอวิทัศน์ เรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย"	55.2	39.6	5.2	0.0	100.0 (154 ราย)
ปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี เรื่อง "รัฐบาลกับการ สร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย"	65.1	32.3	2.6	0.0	100.0 (155 ราย)
การบรรยายพิเศษ เรื่อง "ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข"	65.0	32.5	2.5	0.0	100.0 (157 ราย)
การนำเสนอเรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทย"	55.9	40.8	2.0	1.3	100.0 (152 ราย)
การอภิปรายเรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันใน สังคมไทย"	68.2	29.8	1.3	0.7	100.0 (151 ราย)

ตารางที่ 9 : ร้อยละของความพึงพอใจต่อสถานที่และการให้บริการของผู้เข้าร่วมประชุม

เรื่อง	มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่พึง พอใจ	ร้อยละ
สถานที่ประชุมประจำปี 2550 มีความเหมาะสม สะดวกสบาย	82.5	14.9	2.0	0.6	100.0 (154 ราย)
การต้อนรับของเจ้าหน้าที่สร้างความประทับใจกับ ผู้เข้าร่วมประชุม	85.9	13.5	0.6	0.0	100.0 (156 ราย)
การลงทะเบียนมีความสะดวก รวดเร็ว	90.4	9.6	0.0	0.0	100.0 (156 ราย)
ระบบเสียงในห้องประชุมรับฟังได้ชัดเจน	87.2	8.3	4.5	0.0	100.0 (156 ราย)
การจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุมมีความเหมาะสม	73.7	25.6	0.7	0.0	100.0 (156 ราย)
การให้บริการอาหารแก่ผู้เข้าร่วมประชุมมีเพียงพอ	68.8	24.0	6.5	0.7	100.0 (154 ราย)
การได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายใน และภายนอกห้องประชุม	69.0	27.7	2.6	0.7	100.0 (155 ราย)
การอำนวยความสะดวกในเรื่องต่างๆ	73.1	26.9	0.0	0.0	100.0 (156 ราย)

ความเห็นต่อการอบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบของ "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย"

ตารางที่ 10 : ร้อยละของผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับกรอบแนวคิด ความหมายและองค์ประกอบหลักของการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

กรอบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบหลัก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	รวม
กรอบแนวคิดการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย	99.3	0.7	100.0 (151 ราย)
ความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน	98.7	1.3	100.0 (149 ราย)
องค์ประกอบหลักของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน	95.3	4.7	100.0 (150 ราย)
องค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลัก			
# สุขภาวะมี 3 องค์ประกอบย่อย	96.6	3.4	100.0 (147 ราย)
# ครอบครัวยุคใหม่มี 2 องค์ประกอบย่อย	95.2	7.5	100.0 (147 ราย)
# ชุมชนเข้มแข็งมี 3 องค์ประกอบย่อย	95.2	4.8	100.0 (477 ราย)
# เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมมี 3 องค์ประกอบย่อย	95.1	4.9	100.0 (144 ราย)
# สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลมี 4 องค์ประกอบ	95.2	4.8	100 (147 ราย)
# สังคมประชาธิปไตยมีธรรมาภิบาลมี 3 องค์ประกอบย่อย	93.9	6.1	100 (147 ราย)

ความเห็นต่อการออกแบบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบของ "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย"

ตารางที่ 11 : ข้อเสนอแนะต่อการออกแบบแนวคิด ความหมาย และองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

ประเด็น	ควรเพิ่มประเด็น
กรอบแนวคิด	ยึดหลักการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน คุณธรรมในการอยู่ร่วมกัน และความสมดุลแห่งการพัฒนา
ความหมาย	คนมีทางเลือกในการพัฒนาตนเองตามความต้องการของแต่ละคน ดำรงอยู่อย่างเป็นองค์รวมด้วยความชอบธรรม สัมพันธ์กันอย่างถูกต้องดีงามและความสุขอย่างยั่งยืน
องค์ประกอบหลัก	ความมั่นคงของมนุษย์ สิทธิชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และการยึดเหนี่ยวทางศาสนาของสังคม
# สุขภาวะ	จิตอาสา จิตสาธารณะ แยกคุณธรรม จริยธรรม ออกเป็นอีก 1 ข้อ และเพิ่มการศึกษาให้เด่นชัด
# ครอบครัวอบอุ่น	ความมั่นคงของครัวเรือน เศรษฐกิจครัวเรือน และสุขภาพจิตของครอบครัว
# ชุมชนเข้มแข็ง	ความสัมพันธ์ในชุมชน ความเท่าเทียมกันของชุมชน การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (แยกมิติชุมชนการเรียนรู้ ออกมาให้เด่นชัด) ทู่นของชุมชนให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง แยกเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบท และค่านิยมของชุมชน
# เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การลดช่องว่างระหว่างชนชั้น โดยคำนึงถึงภูมิสังคม การปกป้องและรับรู้ถึงสิทธิระหว่างรัฐโดยคำนึงถึงบริบทโลก ความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคม
# สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	การปราศจากอบายมุขไว้ในปัจจัยพื้นฐาน ความปลอดภัยในชีวิตควรอยู่ในชุมชนเข้มแข็ง แยกให้ชัดเจนระหว่างสภาพแวดล้อมทางสังคมกับสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และควรให้นำหลักทางวัฒนธรรม และการใช้อย่างยั่งยืน
# สังคมประชาธิปไตยและมีธรรมาภิบาล	บทบาทประชาสังคม ควรเท่าเทียมกันของการใช้สิทธิ์ จิตอาสา และเรื่องสังคมธรรมาภิบาล ควรเน้นในการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส ยุติธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 12 : การเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

องค์ประกอบ	อันดับความสำคัญ
การมีสุขภาวะ	2
ครอบครัวอบอุ่น	1
ชุมชนเข้มแข็ง	3
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	4
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	5
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	6

ตารางที่ 13 : ร้อยละของการให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน สามอันดับแรก

สถานการณ์	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
การมีสุขภาวะ	26.5	27.7	11.8
ครอบครัวอบอุ่น	34.1	17.6	6.7
ชุมชนเข้มแข็ง	11.4	12.6	24.4
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	10.6	21	15.1
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	8.3	9.3	20.2
สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	9.1	11.8	21.8
(จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม)	100.0	100.0	100.0
	(132 ราย)	(119 ราย)	(119 ราย)

ตารางที่ 14 : ร้อยละของข้อเสนอแนะการสร้างคามอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

เรื่อง	ร้อยละ
พัฒนาตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และประเทศ	17.0
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคามอยู่เย็นเป็นสุขอย่างต่อเนื่อง	15.1
พัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา การศึกษา และแก้ปัญหาทางด้านสังคม	13.2
เร่งสร้างจิตสำนึก พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม	12.3
ภาครัฐต้องเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ ไม่เลือกปฏิบัติ (การใช้กฎหมาย) มีกลไกในการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม บูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน	11.3
สร้างชุมชนเข้มแข็ง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน	10.4
สร้างสมานฉันท์ ประชาธิปไตย	9.4
สร้างอาชีพ รายได้ มีงานทำ	6.6
ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างความเสมอภาค เป็นธรรม โปร่งใส	5.7
พัฒนากลุ่มผู้นำท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาครัฐ ผู้นำประเทศให้เป็นตัวอย่างที่ดี รู้จักพอเพียง	5.6
รักษาภาพแวดล้อม	1.9
รวมผู้ตอบแบบสอบถาม	106 ราย

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่า 1 เรื่อง

ตารางที่ 15 : การปรับปรุงการจัดประชุมประจำปี ของ สศช.

เรื่อง	ร้อยละ
ผู้เข้าร่วมประชุม ควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นมากกว่านี้ ผู้เข้าร่วมประชุมมากเกินไป ทำให้แสดงความคิดเห็นได้น้อย	23.0
การให้บริการอาหารว่า(เบรค) ช่วงเช้าแออัดมากไป ระยะทางไกลจากห้องประชุมใหญ่ มาก การจัดเบรคช่วงเช้าต้องจัดให้มากกว่านี้ ควรจัดเป็นอาหารกล่อง/ชุด ตอนบ่ายบางห้อง การเสิร์ฟไม่ทั่วถึง	19.5
วิทยากร/ผู้อภิปราย ใช้เวลาพูดแต่ฝ่ายเดียว พูดแต่เรื่องเดิมๆ การนำเสนอภาพไม่ชัด พูดเร็วมาก ควรเพิ่มผู้อภิปรายภาคประชาสังคม ควรมีการฉายเนื้อหาบรรยายประกอบ	11.5
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง/ที่พัก ควรมีการทบทวนให้เหมาะสมเพื่อความเป็นธรรม ที่พักหรูเกินไปสำหรับชาวบ้าน	10.3
สถานที่ประชุม (ห้องประชุมใหญ่) ควรมีการจัดแบ่งโซนที่นั่ง (ภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มอาชีพ ฯลฯ) ให้ชัดเจน	9.2
การจัดประชุม ควรมีการจัดประชุมในต่างจังหวัด เพิ่มเวลาการจัดมากกว่า 1 วัน เทียบกับการจัดประชุมนานาชาติยังห่างชั้นอยู่มาก	9.2
เอกสารประกอบการประชุม/การบรรยาย ควรมีตัวอย่าง บทเรียน ต้นแบบในการขับเคลื่อน เนื้อหาสาระกว้างมาก ความหมายอยู่เย็นเป็นสุข(เล่มเขียว) และวิทยากรเสนอไม่เหมือนกัน ควรมีการแจกเอกสารให้ผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้า ควรมีการสรุปเอกสารบรรยายภาคเช้าให้ผู้เข้าร่วมประชุมภาคบ่าย	9.2
อาหารกลางวัน ควรจัดเป็นบุฟเฟต์ โต๊ะอาหารไม่หมุนทวนลำบากควรมีอาหารอีสานบ้าง	4.6
การส่งจดหมายเชิญเข้าร่วมประชุม ควรมีระยะเวลามากกว่านี้	4.6
ผลการประชุม ควรมีการติดตามผล มีการสรุปเผยแพร่แก่ผู้เข้าร่วมประชุม	4.6
การประชาสัมพันธ์ในบริเวณงาน เชิญเข้าห้องประชุมไม่ทั่วถึงควรมีป้ายใหญ่ๆ หน้าตึก	3.4
อื่นๆ (ไม่ทราบใครเป็นเจ้าหน้าที่ ใครเป็นผู้เข้าร่วมประชุม แต่งตัวคล้ายกันควรมีการฝึกอบรมตามหัวข้อต่างๆ	2.3
รวมผู้ตอบแบบสอบถาม	87 ราย

หมายเหตุ : ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้มากกว่า 1 เรื่อง

การบรรยายพิเศษ ของ

นายโมลิต บันเปียมรัมย์

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย สู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

ในการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องรอยัล จูบิลี บอลรูม

ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

๑๐๑๘

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กราบนิมัสการพระคุณเจ้า ท่านรัฐมนตรี ท่านประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ท่านกรรมการ และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมขออนุญาตใช้เวลาครึ่งชั่วโมงนับต่อจากนี้เป็นต้นไป นำเรียนในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสู่สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข” ผมคิดว่าทิศทางคงเป็นที่ชัดเจนแล้ว ผมเชื่อมั่นว่าเป็นทิศทางที่สังคมได้มีความเห็นร่วมกัน ว่ามีความจำเป็นเพื่อที่จะให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าความอยู่เย็นเป็นสุข คือทิศทางหลักของแผนฯ 10 ซึ่งเป็นทิศทางที่มีการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่เรื่องสำคัญที่ผม และเพื่อน ๆ ได้รับคำถามตลอดเวลาว่าจะขับเคลื่อนทิศทางเหล่านี้ไปอย่างไร ก่อนที่จะไปพูดถึงประเด็นการขับเคลื่อนไม่ว่าจะขับเคลื่อนอะไร ผมขออนุญาตย้ำถึงสิ่งที่ผมเข้าใจว่าเป็นสาระสำคัญสำหรับนักพัฒนาทั้งหลาย ก็คือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวเอง ผมคิดว่าในซีกของการเป็นนักพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจก็แปลว่าการปรับตัวเอง เพราะฉะนั้นเมื่อเราพูดถึงเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ก็อยากจะเรียนว่า ในขั้นตอนนี้ของการพัฒนาประเทศ ระบบเศรษฐกิจจำเป็นต้องปรับตัวเองอย่างน้อย ๆ ใน 3 เรื่องที่มีความสำคัญสูงสุด

เรื่องที่ 1 การปรับตัวเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเรา โลกนี้เป็นโลกที่เชื่อมโยงกัน เป็นโลกที่เราต้องอยู่ได้ด้วยตนเองตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เราต้องมีความสามารถไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเพื่อน ๆ ของเราในการแข่งขันในเวทีโลก เพราะฉะนั้นประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่มากในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เรื่องที่ 2 คือเราต้องมีความคิดริเริ่ม ที่เราเรียกว่านวัตกรรม เราจำเป็นจะต้องมีสิ่งเหล่านี้เพื่อที่จะเสนอความแตกต่างซึ่งเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งในกลไกของระบบเศรษฐกิจ ความแตกต่างนี้ได้มาโดยการใช้ความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่องที่ 3 เรื่องการปรับตัวเข้าหาคุณภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

การขับเคลื่อนประเทศใน 3 ทิศทางนี้ เป็นเรื่องที่ต้องระดมสรรพกำลัง เป็นเรื่องที่ต้องการความเชื่อมโยง และเป็นเรื่องที่ต้องการการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเรื่องของการปรับตัวเองในซีกของการดำรงอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์

แต่ถ้าเรามามองย้อนกลับไปถึงภายในของประเทศไทย เราก็จะพบว่า การปรับตัวภายในของประเทศไทยซึ่งแผนฯ 10 ได้พูดไว้ชัดเจนว่าจะอยู่ภายใต้กรอบของการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เราจะขับเคลื่อนไปในลักษณะอย่างไร

ผมขออนุญาตเรียนว่าทุกคนก็เป็นห่วงว่า เพียงการอ้างอิงว่ามีการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเดียวคงจะไม่เกิดผล แต่จะต้องมีแนวทางที่ปฏิบัติได้ด้วย ข้อติดขัดดังกล่าวที่พวกเราเคยได้ยินเป็นความคิดที่ถูกต้องแต่ขาดความเป็นรูปธรรม ขาดระบบการบริหารจัดการเพื่อให้รูปธรรมนั้นดำเนินการต่อไปได้ พวกเราก็นำข้อสังเกต ข้อติดขัดเหล่านี้มาใคร่ครวญ และพิจารณาจนได้ข้อยุติระดับหนึ่งว่าเราน่าจะมีกระบวนการเชิงปฏิบัติเพื่อที่จะขับเคลื่อนการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างทั่วถึงในทุก ๆ พื้นที่ ข้อเสนอของเราก็น่าจะสรุปได้ว่า อยากจะขอปฏิบัติในลักษณะที่เรารวบรวมกันว่า **“ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข”** ก็เป็นความคิดในเชิงปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัตินั้นผู้คนที่สนใจอยู่ 2 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 **ความเป็นรูปธรรม** ท่านนายกรัฐมนตรีท่านได้พูดไปแล้ว ตัวอย่างที่มาจากจังหวัดเลย และหลายพื้นที่ของประเทศไทยก็มีรูปธรรมความสำเร็จอยู่ แต่ในขณะเดียวกันในหลายพื้นที่ของประเทศไทยก็มีรูปธรรมว่าปัญหามากเหลือเกิน เพราะฉะนั้น อะไรจึงทำให้บางแห่งสามารถปรับตัวแบบอยู่ดีมีสุข บางแห่งปรับแล้วอยู่ก็ไม่ดี และไม่มีความสุข ผมคงไม่มีความสามารถที่จะพูดเรื่องทางด้านสังคมได้ดีเท่าท่านนายกรัฐมนตรี แต่ผมก็ขอยืนยันว่าเห็นด้วยกับสิ่งที่ท่านนายกรัฐมนตรีพูดทุกประการ

ในความเชื่อส่วนตัวของผม **การปรับตัวจะต้องอาศัยตัวเองเป็นหลัก ซึ่งก็ตรงกับความเชื่อที่เป็นแก่นแท้ของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** การปรับตัวนั้นไม่สามารถจะให้คนอื่นมาปรับให้ได้ ไม่สามารถที่จะรอให้เกิดสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยได้ **การปรับตัวนั้นต้องเริ่มที่ตัวเอง ต้องทำด้วยตัวเอง และต้องทำอย่างต่อเนื่อง** ดังนั้นการปรับตัวก็เป็นอย่างที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้พูดว่า ผู้ปรับต้องเริ่มเอง ต้องทำเอง และต้องทำอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะฉะนั้นในเชิงรูปธรรมที่คนเขาวิจารณ์ที่คนสนใจมากที่สุดก็คือรายได้ ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์พวกเราก็เข้าใจอย่างนี้นะครับว่า รายได้นั้นเป็นผล

มาจากกลไกการตลาด มีผู้ซื้อ มีผู้จ้าง มีผู้เช่า มีผู้ที่มีบทบาทต่าง ๆ ก็มีรายได้ให้แก่ผู้ผลิต ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ได้รับการศึกษามากหลายร้อยปี เป็นกระบวนการปกติในเรื่องของการตลาด แต่ก็ขอเรียนว่าความคิดที่ไม่ตรงกันและไม่เห็นความจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางการตลาดก็มี นั่นเป็นความคิดที่ต้องพึ่งพาอาศัยกลไกอย่างอื่น ๆ แต่บัดนี้ไม่มีประเทศใดในโลกที่ไม่อาศัยการพัฒนาจากกลไกการตลาด ที่ผมใช้คำว่าบัดนี้ก็แปลว่าเคยมีผู้ที่อยู่นอกกรอบการพัฒนาโดยกลไกการตลาด แต่ในระยะ 10 – 20 ปีหลังมานี้ไม่มีแล้ว

เพราะฉะนั้นปัจจุบันโลกนี้ทั้งโลกจึงเชื่อมโยงกันด้วยระบบที่เราเรียกว่า ระบบการตลาด ซึ่งเป็นที่มาของรายได้ของทุกภาคส่วน ธุรกรรมก็คือตลาดในความเข้าใจของเรา แต่ตลาดนั้นคือสิ่งที่ไม่เคยหยุดนิ่ง มีการผันแปรอยู่ตลอดเวลา ถ้าท่านศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจของโลก ของประเทศ ของชุมชนท่านจะเห็นว่าพัฒนาการนั้นก็ไม่เคยหยุดเช่นกัน ประเทศใดก็ตามที่หยุดการสนองความต้องการของตลาดประเทศนั้นก็หยุดการพัฒนา ซึ่งพิสูจน์ได้จากการที่ประเทศต่าง ๆ ที่มีการปกครองในระบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ระบบตลาด หรือได้หยุดที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับระบบตลาด ก็ปรากฏว่าประเทศเหล่านั้นก็ได้บทรเย็น และวันนี้ได้กลับมาตอบสนองตลาดไม่ว่าจะเป็นจีน รัสเซีย เป็นต้น เพราะฉะนั้นก็เป็นที่ชัดเจนว่าการพัฒนาต้องตอบสนองตลาดซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นเรื่องที่ยากมาก ทุกวันนี้เราก็พบปัญหาของระบบตลาดเยอะมาก ปัญหาความไม่พอดี ซึ่งทุก ๆ คนคงเห็นนะครับว่าราคาคงต่ำ ผลผลิตล้นตลาดมากมายมหาศาล

ตรงนี้ก็ย้อนกลับไปถึงชุมชนว่าทำไมชุมชนที่จังหวัดเลยที่ท่านนายกรัฐมนตรีพูดถึง ก็อยู่ภายใต้กรอบกลไกของระบบตลาดแต่ไม่มีปัญหา ในขณะที่ชุมชนอื่นกำลังเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสเนื่องจากราคาคงต่ำ ผลผลิตล้นตลาด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น คำตอบก็คือว่าการตอบสนองต่อตลาดนั้นไม่พอดี ไม่มีความพอดี เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดความไม่พอดีขึ้น พวกเราที่เป็นนักเศรษฐศาสตร์ก็จะพูดว่าตลาดลงโทษ ในขณะที่เดียวกันใครก็ตามที่สามารถตอบสนองต่อการตลาดได้ตลาดก็จะให้รางวัล ตลาดนี้ไม่ใช่บุคคลแต่เป็นกลไก เพราะฉะนั้น ที่มันยากก็เพราะว่าทำอย่างไรจึงจะตอบสนองได้ น่าคิดนะครับว่าชุมชนที่จังหวัดเลยที่ท่านนายกรัฐมนตรีพูดถึงเขามีวิธีตอบสนอง ก็น่าคิดอีกเหมือนกันที่ชุมชนอื่นเป็นพื้น เป็นหมื่นหมู่บ้านไม่มีวิธีตอบสนอง

ผมก็ฝากข้อคิดอันนี้ นะครับว่า ถ้าพูดถึงรูปธรรมในยุทธศาสตร์อยู่เย็นเป็นสุขนั้นก็คงจะต้องขึ้นอยู่กับ การปรับตัวให้สอดคล้องกับการตลาด มิฉะนั้นตลาดจะลงโทษนะครับ เราก็เห็นตัวอย่างเยอะแยะ ถึงแม้บางที่ตลาดก็ไม่ได้ลงโทษทันทีทันใด เพราะมีหนทางมากมายที่จะพยุงสิ่งนั้นเอาไว้ เช่น การอุดหนุน การชดเชย การที่รัฐเข้ามาดูแล แต่สิ่งเหล่านี้ก็จะมีประเด็นที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า เป็นประเด็นของความไม่ยั่งยืนของการพัฒนา เพราะฉะนั้น อะไรก็แล้วแต่ที่ไม่สอดคล้องกับการตลาด เกินพอดี ไม่ได้ อยู่บนขาของตัวเอง ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของตัวเองก็ไม่ยั่งยืน หลายร้อยปีของเศรษฐศาสตร์ก็เป็นมาแบบนี้ และก็จริงที่ซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะฉะนั้นการปรับตัวจึงเป็นเรื่องสำคัญ ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับตลาด ครับขอยากของมัน ได้เรียนแล้วนะครับ ก็คือต้องทำให้ได้พอดี ๆ และต้องทำให้ได้ด้วยคามยั่งยืน

ครับเพราะฉะนั้นรูปธรรมที่เรานำเสนอในแง่ของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขก็คือ นำเอาความจริงเหล่านี้เป็นบทเรียนและถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะให้ชุมชนแต่ละชุมชนมีสิ่งที่เราเรียกว่า “จุดยืน” ว่าต่อไปรายได้ของเขาจะมาจากอาชีพอะไรที่มีความยั่งยืนและไม่ผันผวนตลาด ดูเป็นสิ่งที่ยากแต่หลาย ๆ ชุมชนทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ซึ่งวันนี้ผมไม่มีเวลาที่จะกราบเรียน และหลายชุมชนทำได้ดีมาก ชุมชนที่ท่านนายกรัฐมนตรีไปเยี่ยมก็เป็นหนึ่งชุมชนที่ทำได้ เพราะฉะนั้น ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขนี้เจตนาก็คือว่าอยากจะให้ชุมชนนั้นกำหนดตำแหน่งของชุมชนนั้นว่า 5 ปีข้างหน้ารายได้ของชุมชนนั้นจะมาจากอะไร ซึ่งเราได้เริ่มทดลองไปแล้ว ส่วนใหญ่จะเลือกอาชีพเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก บางส่วนก็เลือกเกษตรผสมผสาน บางส่วนก็เลือกวนเกษตร ที่เรารู้จักกันทั่วไปคือปลูกต้นไม้ด้วย บางส่วนก็ไม่ได้เลือกเกษตร แต่ก็เลือกผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น OTOP หรือ บางส่วนก็ไม่ได้เลือกเกษตรในลักษณะที่เป็นการเพาะปลูก แต่เลือกเกษตรแบบตลอดวงจร คือ ทั้งปลูก ทั้งแปรรูป ทั้งสร้างความแตกต่าง เพราะฉะนั้นก็แล้วแต่จะเลือก หรือบางแห่งก็อาจจะเลือกกว่าอยากจะมียาได้จากการท่องเที่ยวก็ทำได้ เพราะฉะนั้น เกษตรก็มีหลากหลาย การแปรรูปก็มีหลากหลาย อันนี้ก็สอดคล้องกับตลาดนะครับ เพราะตลาดบอกว่าถ้าคุณไม่มีความหลากหลายคุณขาดทุนแน่นอน ถ้าทุกคนทำเหมือนกันหมดจะไม่มีใครได้อะไรเลย เพราะฉะนั้นถ้าชุมชนเลือกทำตามกัน ก็ไม่สอดคล้องกับตลาด ก็เป็นกติกาง่าย ๆ ไม่ยากเย็น และชุมชนจำนวนมากเข้าใจ เพราะฉะนั้น ถ้าเขาเลือกทำอย่างนี้เราก็ไปเลือกทำอีกอย่างหนึ่ง

ซึ่งยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข อยากจะเห็นการกำหนดตำแหน่งนี้ขึ้นมาในทุก ๆ ชุมชนของประเทศไทย แต่ก็มีชุมชนจำนวนมากครับที่ไม่พร้อม เพราะฉะนั้น ก็ต้องไปเตรียมความพร้อมให้ชุมชน ในขณะเดียวกันชุมชนที่เลือกทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ก็ยังจำเป็นที่ทางภาครัฐต้องเข้าไปทำงานร่วมด้วย อย่างเช่นกรณีชุมชน ก. เลือกเกษตรแบบผสมผสาน ขณะนี้ได้มีการจัดการในระดับเริ่มต้นโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เขามีศูนย์เรียนรู้ที่เรียกว่าปราชญ์ชาวบ้านคอยดูแลความรู้เหล่านี้ให้ชุมชน และขณะนี้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็มีโครงการเหล่านี้ ขณะนี้มี 39 ศูนย์ และต่อไปก็คงจะเพิ่มเติมขึ้นตามกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ถ้าท่านเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนก็จะมีกระบวนการ OTOP ซึ่งเป็นกระบวนการที่เข้าไปเสริมไปหนุนให้เข้าใจถึงการปรับปรุง การแปรรูป การสร้างผลิตภัณฑ์ การสร้างความแตกต่าง การบริหารจัดการทางการเงิน ซึ่งก็เป็นเรื่องที่ทำได้ เรียนกันได้ ถ้าจะเลือกการท่องเที่ยวก็มีอีกกลุ่มงานหนึ่ง

เพราะฉะนั้น ถ้าทุก ๆ ชุมชนมีการวางตำแหน่งของตนเอง การสนับสนุนก็จะลงตรงกับตำแหน่งที่ชุมชนเลือก ถามว่าตำแหน่งเหล่านั้นถูกต้องหมดหรือไม่ มันไม่ใช่ประเด็นสำคัญครับว่าถูกต้องหรือไม่ เพราะตำแหน่งเหล่านั้นจะต้องได้รับการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา อย่างที่ได้กราบเรียนไปแล้วว่าการตลาดไม่เคยหยุดนิ่ง เพราะฉะนั้น วางไปเถอะครับตำแหน่งแรกอาจจะผิด ผิดก็ปรับ แต่ไม่ว่าคุณจะวางตำแหน่งอย่างไรจะมีกองทัพแห่งความรู้เข้าไปเสริม กองทัพแห่งความรู้ขณะนี้อาศัยปราชญ์ชาวบ้าน ฟุ้งนี้ท่านนายกรัฐมนตรีก็จะมาให้รางวัลแก่บุคคลเกียรติยศในเรื่องของผลิตภัณฑ์ชุมชน

ซึ่งก็คงเป็นปราชญ์ชาวบ้านอีกประเภทหนึ่งที่เรามีความสามารถ แต่ไม่ใช่เรื่องของการเกษตร เพราะฉะนั้น ต่อไปก็ต้องรบกวนผู้มีความรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบ อยู่ในสถาบันการศึกษาที่จะต้องหาแนวทางเข้าไปเสริม เข้าไปร่วมด้วยกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อที่จะขับเคลื่อนลงไป สนับสนุนจุดยืน หรือการวางตำแหน่งของแต่ละชุมชน นี่ก็คือสิ่งที่เราอยากจะเห็น

รูปธรรมของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข วันนี้ยังทำไม่ได้ทั้งหมด ยังมีชุมชนอีกครั้งหนึ่งซึ่งยังไม่สามารถกำหนดตำแหน่งได้ ซึ่งถ้าเราทำต่อไปก็จะมีมากขึ้น ๆ และก็จะสามารถจัดการได้ดีขึ้น เพราะฉะนั้น ถ้าเราทำแบบนี้ได้เราก็จะสามารถตอบคำถามที่ 2 ของพี่น้องที่ห่วงใยว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการไม่ได้ แต่ถ้าเราวางตำแหน่งของชุมชนได้เราก็จะสามารถตอบคำถามนี้ได้ ให้พี่น้องที่เป็นกังวลว่าอย่าเป็นกังวลเลยเราบริหารจัดการได้ เพราะเรารู้ถึงจุดที่ชุมชนมีความพร้อมว่าเราพร้อมเรื่องอะไร เพราะเราเห็นกันในระบบของเราว่า การทำตามกันไม่ใช่ประเด็นที่สอดคล้องกับการตลาด การทำโดยไม่อยากทำยิ่งหนักเข้าไปใหญ่ การทำโดยไม่ปรึกษาหารือกันก็ไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น ถ้าเราสามารถที่จะเตรียมความพร้อมได้ ก็หมายความว่าคนส่วนหนึ่งของชุมชนไม่ใช่ทั้งหมด เพราะตลาดบางเรื่องไม่เหมาะกับการที่กลุ่ม หรือชุมชนเป็นผู้สนอง บางเรื่องไม่เหมาะเลย บางเรื่องต้องทำคนเดียว ต้องเป็นบริษัท เพราะฉะนั้น เรื่องพวกนั้นก็ตัดทิ้งไป อย่างเรื่องที่ได้โดยกลุ่มโดยชุมชนก็จะมีผลชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อที่จะตอบคำถามว่าจะบริหารจัดการได้อย่างไร ก็จะสามารถบริหารจัดการได้ในลักษณะที่สามารถเชื่อมโยงสิ่งเหล่านั้นให้เข้ากับความรู้ สามารถเชื่อมโยงให้เข้ากับงบประมาณแผ่นดิน สามารถที่จะนำงบประมาณแผ่นดินที่ส่งให้กับหน่วยงานต่าง ๆ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวง ทบวง กรม เอาไปสนธิกำลังเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน ก็จะเป็นระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่ต้องมีผู้เชื่อมโยง เพราะฉะนั้นในกลไกของยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขจึงเห็นในเรื่องของความเชื่อมโยงว่าจะเชื่อมโยงอย่างไรจึงจะสามารถนำความต้องการ หรือเรียกว่าตำแหน่งของการพัฒนาประเทศ หรือจุดยืนทางด้านการตลาดนั้นมาเชื่อมโยงเข้ากับการสนับสนุนให้ถูกต้องให้ครบวงจร

ครับทั้งหมดนี้ ก็คงตอบคำถามกับความกังวลว่าการปรับใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนามธรรม ก็พยายามจะตอบว่ามันเป็นรูปธรรมได้ และบริหารจัดการได้ และสิ่งเหล่านี้จะเป็นกระบวนการปรับตัวซึ่งก็แปลว่าเป็นกระบวนการพัฒนา และกระบวนการพัฒนาแบบนี้ก็จะ เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับระบบตลาดซึ่งเป็นระบบเดียวที่ทุกประเทศในโลกนี้ใช้

ครับ ก็เป็นสิ่งที่ล้นพ้นน้อยที่อยากจะมานำเรียนเสนอในเช้าวันนี้ เพราะว่า อีกสักครู๊ก็จะมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลากหลายที่ท่านมีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แต่สำหรับเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องของการพัฒนา อยากกราบเรียนว่าทำแทนกันไม่ได้ จะอาศัยให้คนอื่นเขามาแจกสตางค์ก็ไม่ได้อีก การพัฒนาแปลว่าการปรับตัว ท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้พูดว่าตั้งแต่เด็กเราก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับวินัยต่าง ๆ ถามว่าผมจะมอบหมายให้ท่านทั้งหลายช่วยปรับตัวแทนผมได้หรือไม่ คำตอบคือว่าไม่ได้ ถามว่าทำ

แทนได้หรือไม่ ก็อาจจะได้แต่ว่าชั่วคราวยังไม่ยั่งยืน ไม่ควรจะใช้วิธีนั้น ทำให้ได้หรือไม่ หมายความว่าให้ข้าราชการทำให้เลยได้หรือไม่ ไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะนั้น ถ้าทุก ๆ ชุมชนมีการ กำหนด มีความชัดเจน สอดคล้องกับตลาด มีการขับเคลื่อนกำลังสนับสนุนก็จะเป็นระบบทั้งระบบ เป็น ระบบที่สอดคล้องกับการตลาด เป็นระบบที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจเสรี และเป็นระบบที่ยั่งยืน ก็ ขออนุญาตนำเสนอเพียงแค่นี้

ขอขอบพระคุณครับ

ผู้อภิปรายกลุ่มที่ 1

หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย

โดย

พระมหาสุภาพพุทธวิริโย

เจ้าอาวาสวัดป่าคำ จ.กาฬสินธุ์

ประเด็น

1. บทบาทสถาบันศาสนาในการพัฒนาคน
2. ความร่วมมือ/กลไก ของ บ.ว.ร.
3. ประสบการณ์พร้อมข้อเสนอแนะ
4. อื่น ๆ (บทเรียนที่ได้)

ประเด็น

1. บทบาทสถาบันศาสนาในการพัฒนาคน

ศาสนาเป็นสิ่งเดียว ที่ทำให้คนต่างจากสัตว์

บทบัญญัติ-คำสอนทางศาสนา

1. กิน
2. นอน
3. ขับถ่าย
4. สืบพันธุ์
5. กลัวตาย

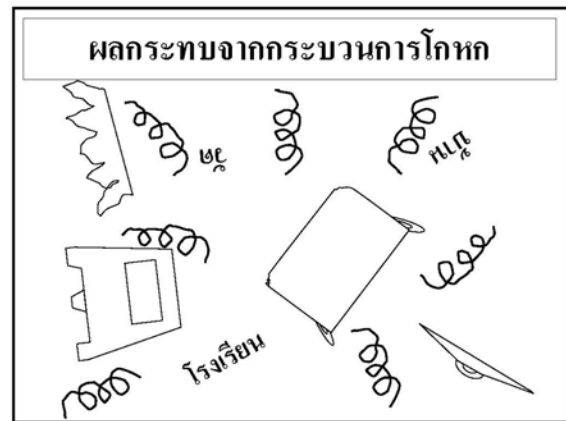
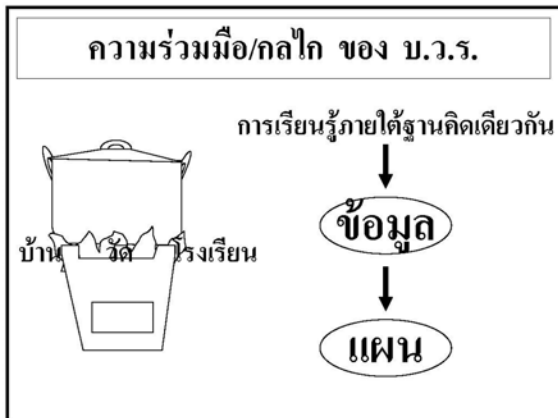
การพัฒนา

ไม่ใช่สิ่งเลือก แต่เป็นสิ่งที่จำเป็น

6. ความตระหนักในผิด, ชอบ, ชั่ว, ดี

ประเด็น

2. ความร่วมมือ/กลไก ของ บ.ว.ร.

ปัจจัยที่ทำให้แผนชุมชน ประสบผลสำเร็จ

- การกำหนดนโยบายของจังหวัด
- ผู้นำ(มีความรู้, ประสบการณ์, ภาวะผู้นำ, การมีส่วนร่วม)
- ทีมงาน (มีความรู้, ประสบการณ์, ความเข้าใจ)

ปัจจัยที่ทำให้แผนชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จ

- ผู้นำ(ไม่มี ความรู้, ประสบการณ์, ภาวะผู้นำ, การมีส่วนร่วม)
- ทีมงาน (ไม่มีความรู้, ประสบการณ์, ความเข้าใจ)
- ห้วงเวลาในการดำเนินงานน้อย

บทเรียนในการทำแผนชุมชน

1. ควรเตรียมความคิดของประชาชนก่อน
มิฉะนั้นน้ำหนักของแผน จะลงที่โครงสร้าง
พื้นฐานเหมือนเดิม
2. ไม่ควรชี้นำประชาชน แต่ควรชี้แจงให้
ทราบถึง “กรอบของแผนว่าทำได้กว้างแค่ไหน”

ข้อเสนอแนะ

1. เมื่อใดที่แผนชุมชน เป็นแผนเดียวกับ
ท้องถิ่น เมื่อนั้นการพัฒนา ถึงจะประสบ
ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

2. ไม่มีชุมชนใดไม่มีปัญหา แผนชุมชน
ควรเป็นแผนแก้ปัญหา ไม่ใช่เป็นแผนขอ
เงิน การพัฒนาจึงจะสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

3. เราเชื่อว่าการพัฒนาต้องมี “การ
จัดการที่ดี”

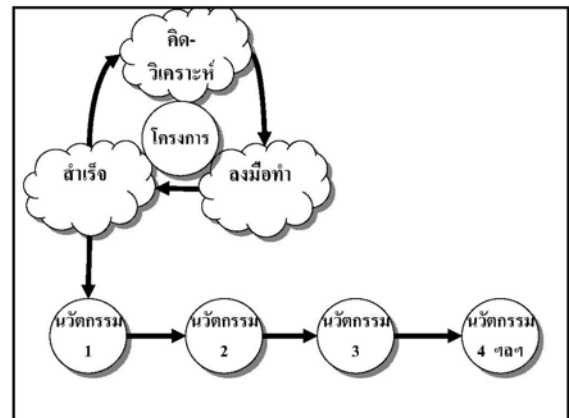
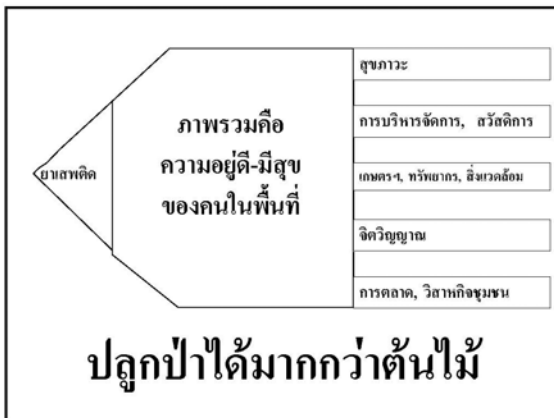
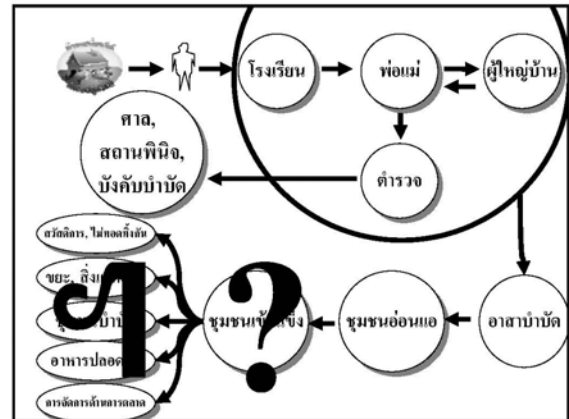
และเราก็ไม่เชื่อว่าการปล่อยกระบวนการ
ตามกรรมตามเวร จะนำไปสู่การพัฒนาที่
สำเร็จได้ เพราะฉะนั้นจึงมีข้อเสนอว่า

ข้อเสนอแนะ

- 3.1 ภาครัฐ (ท้องถิ่น-ท้องถิ่น) น่าจะมีวิธิดูแล
Key Player เหล่านี้ ไม่ปล่อยให้ Key Player
เหล่านี้ แสวงหาที่อื่นแล้ว จากองค์กร
ภายนอก ซึ่งไม่ยั่งยืน

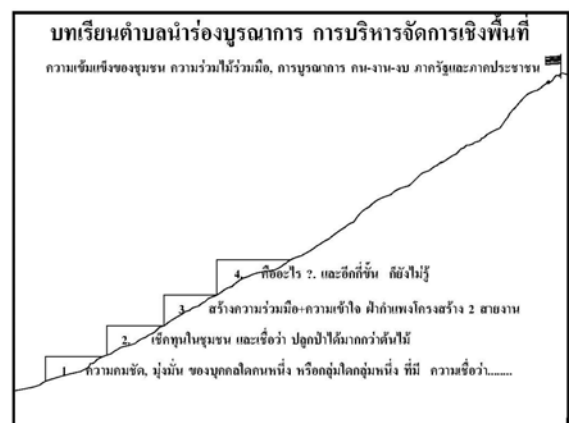
แต่ก็ไม่ควรผูกอยู่ในกลไก ผูกขาดภาครัฐ
เพราะจะทำให้เสียจุดยืน

ประเด็น
3. ประสบการณ์

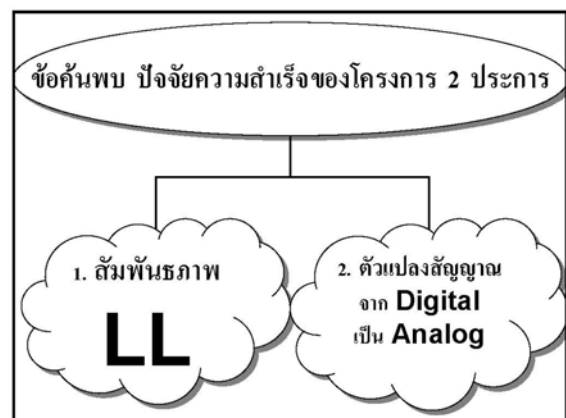
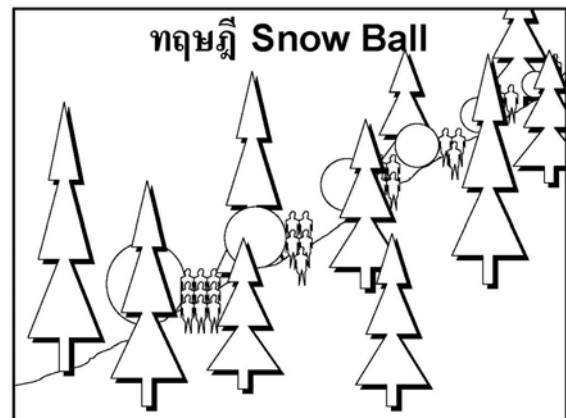
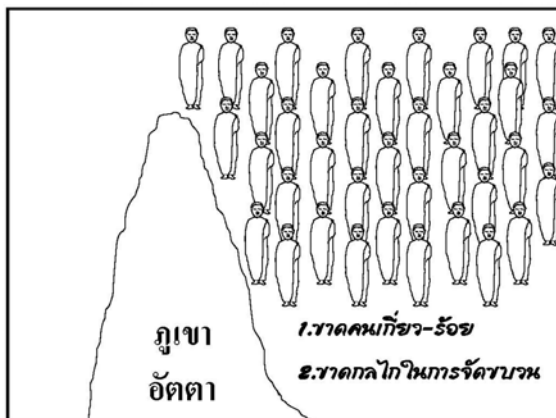
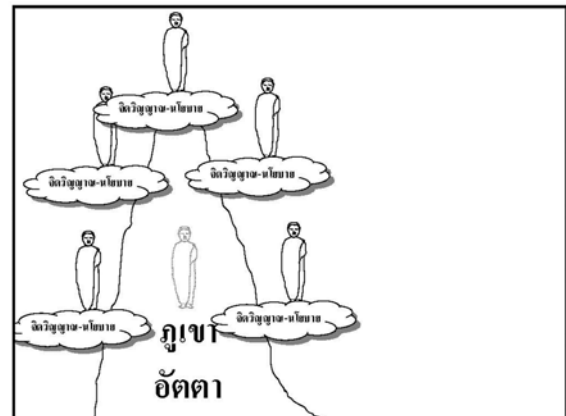
จุมจัง

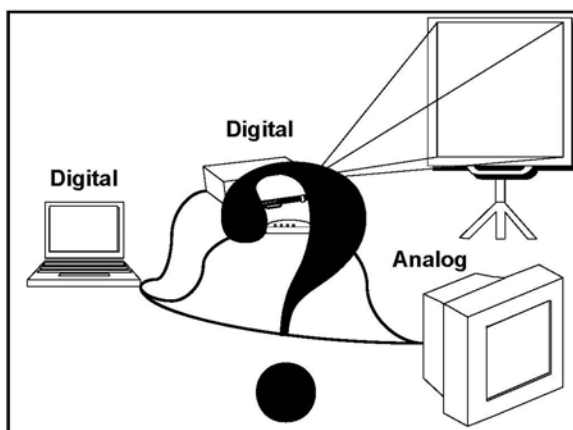
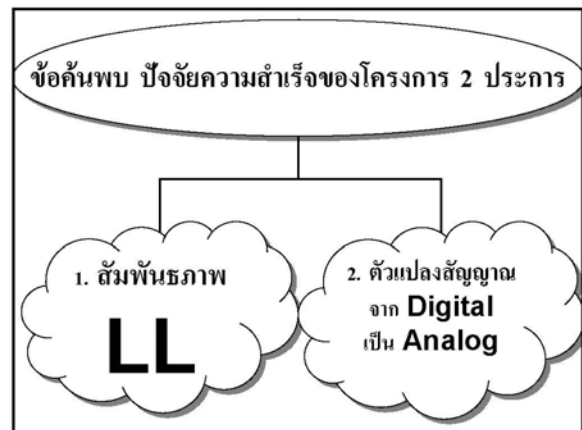
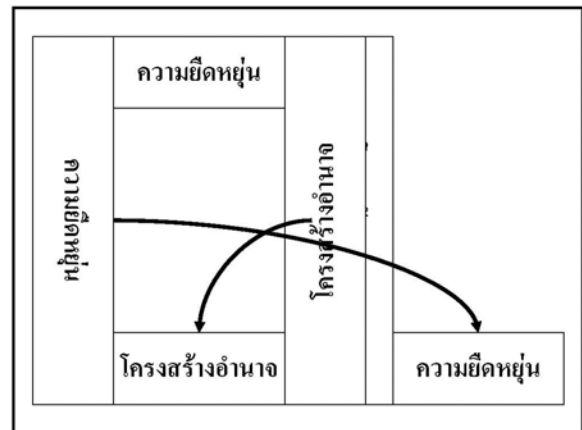
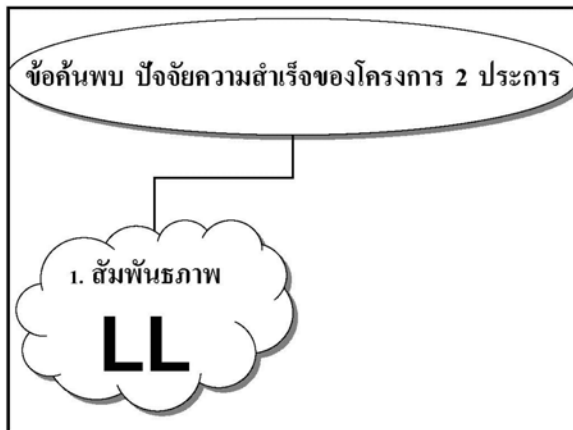
ตำบลนำร่องบูรณาการ
การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

ประเด็น

4. อื่น ๆ (บทเรียนที่ได้)

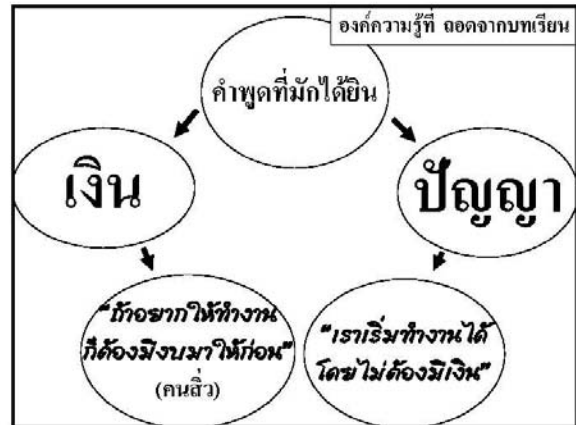
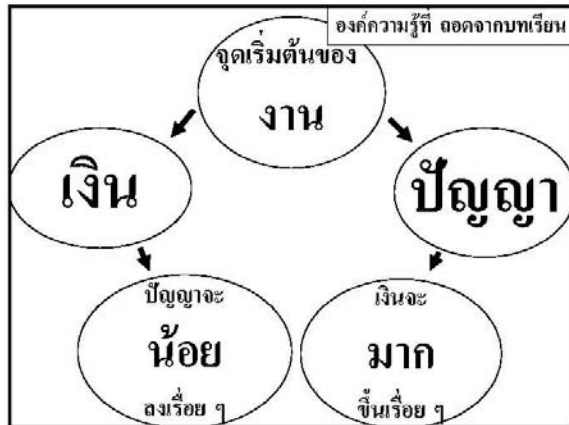
ความเดิม ขอขอบคุณ Version 1

นายแพทย์อรรถพล สุคนธาภิรมย์ ณ พัทลุง (สสส.) ฝ่าย องค์ความรู้ยาเสพติด

ได้พบ เต่กับกระต่าย Version 2

ผู้ทำให้เต่กับกระต่าย เป็นเพื่อนกันได้ แล้วเราจะ?

บทเรียนที่ได้ คือ "สัมพันธภาพ และการบูรณาการ ทำให้เต่กับเป็นคู่"

เราต้องร่วมกัน
เรียนรู้
สาขาย่อย
ขยายผล

เร็ว ทำให้ “เสียง”
ช้า ทำให้ “เสื่อม”

หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย

โดย นายกิตติศักดิ์ สินธุวนิช
รองเลขาธิการ สศช.

ประเด็นการนำเสนอ

1. ความหมาย ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทย
2. **หนทางสร้างสุขของคนในชุมชนและสังคมไทย**

ความหมาย :

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3

ความหมาย :

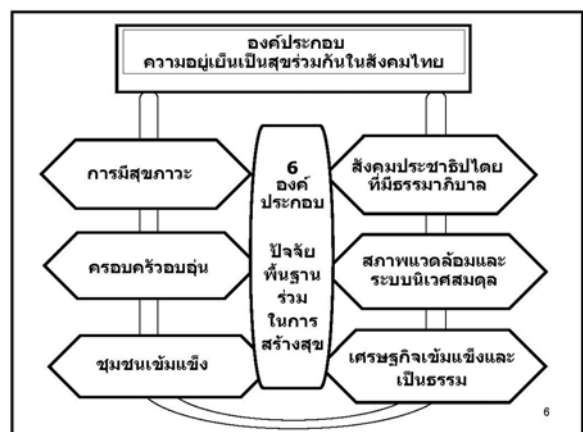
“ความอยู่เย็นเป็นสุข”

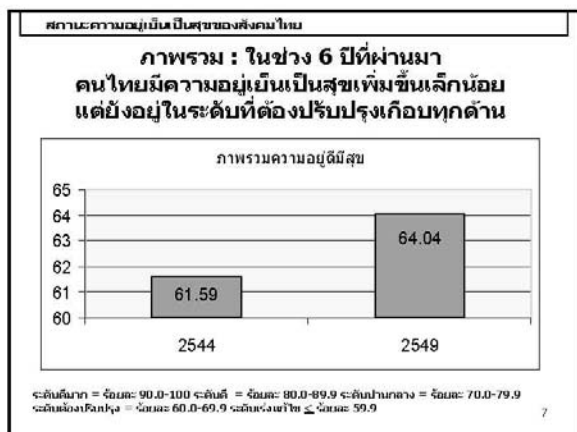
1. “ทำอยู่ทำกิน ไม่อดไม่ยาก ไม่ทุกข์ไม่ยาก”
2. “กินอิ่ม นอนอุ่น ทุนมีหนี้หมด”
3. “หากดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ พึ่งพาตนเองได้ ไม่มีหนี้สิน คุณภาพชีวิตครบครันรอบอุ่น มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต”

ความสุข

“ความสุข” มีหลายระดับ ต้องเริ่มจากตัวคนก่อนแล้วเชื่อมโยงกับครอบครัว หลังจากนั้นจึงขยายเป็นความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในชุมชนซึ่งมีความหลากหลาย แตกต่างกันตามภูมิสังคม

5

ระดับความอยู่ดีมีสุขของสังคมไทย จำแนกตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ณ ปี 2549

ระดับดีมาก (90.0-100.0)	
ระดับดี (80.0-89.9)	
ระดับปานกลาง (70.0-79.9)	สุขภาวะของคนไทย
ระดับปรับปรุง (60.0-69.9)	เศรษฐกิจเข้มแข็ง, สภาพแวดล้อม, ประชาธิปไตย/ธรรมาภิบาล
ต้องเร่งแก้ไข (≤ 59.9)	ครอบครัวอบอุ่น, ชุมชนเข้มแข็ง

ปัญหา ด้านสุขภาวะ

1. คนไทยยังมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและตายด้วยโรคที่ป้องกันได้

ป่วย	ตาย
- โรคความดันโลหิตสูง เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.5 ต่อปี - โรคหัวใจ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 14 ต่อปี - โรคเบาหวาน เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.5 ต่อปี	- โรคมะเร็ง อันดับ 1 - อุบัติเหตุ อันดับ 2 - โรคหัวใจ อันดับ 3

คนไทย (วัยประถมศึกษา) มีแนวโน้มป่วยเป็นโรคเรื้อรัง และมีภาวะโภชนาการเกิน (ความชุกของโรค เด็ก 5 คน จะมี 1 คนที่ป่วย)

ปัญหา ด้านสุขภาวะ

2. คุณภาพการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตยังมีค่อนข้างจำกัด

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน - สถานศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการจัดการศึกษาน้อย	- รัฐมีงบประมาณการจัดการศึกษาน้อย - ขาดการกำหนดสัดส่วนการใช้จ่ายงบในสาขาต่างๆ ที่ชัดเจน - ประชาชนไม่ให้ความสำคัญกับปัญหานี้เท่าที่ควร
---	---

ปัญหา ครอบครัวอบอุ่น

ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวที่ไม่สามารถห้ามทานหน้าของตนเองได้อย่างเหมาะสม ขาดสัมพันธ์ภาพที่ดี

ด้านการเลี้ยงดู พบ	ด้านการอบรมเลี้ยงดู พบ
มีเด็กถูกทอดทิ้งอีก 48.5 คน ขณะที่ผู้ดูแลถูกทอดทิ้ง 7.5 คน ต่อประชากรแสนคน	จำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดถูกจับกุม/คุมขังในสถานกักกันฯ มีลดลงเพิ่มขึ้น 10% ต่อปี

ด้านสัมพันธภาพ พบว่า คู่สมรสมีแนวโน้มการหย่าร้างและแยกกันอยู่เพิ่มขึ้น

ปัญหา ชุมชนเข้มแข็ง

การบริหารจัดการของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนยังไม่เข้มแข็ง

ปัจจุบัน พบ

- องค์กรชุมชนอีก 63% ที่ยังไม่มีแผนงานมั่นคงทางการเงิน
- หมู่บ้านอีก 60 % ที่ยังไม่มีแผนงานรับรู้/การจัดการความรู้โดยชุมชน
- หมู่บ้านมากกว่า 50% ที่ยังไม่มีแผนงานจัดระบบสวัสดิการต่างๆ ให้ประชาชน/สมาชิกภายในหมู่บ้านได้
- ทำให้มีองค์กรทางสวัสดิการส่วนใหญ่จากภาครัฐ

ปัญหา สภาพแวดล้อม และความปลอดภัย

- การเข้าไม่ถึงระบบการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานส่วนใหญ่**
 - ปัจจุบัน พบว่า มีแรงงานอีกกว่า 60% ที่อยู่นอกระบบการคุ้มครองทางสังคม
- การแพร่ระบาดของอาชญากรรมและยาเสพติด**
 - ปัจจุบัน พบว่า มีจำนวนคดียาเสพติดที่ได้รับแจ้งเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 23% ต่อปี ขณะที่ปัญหาอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 13% ต่อปี

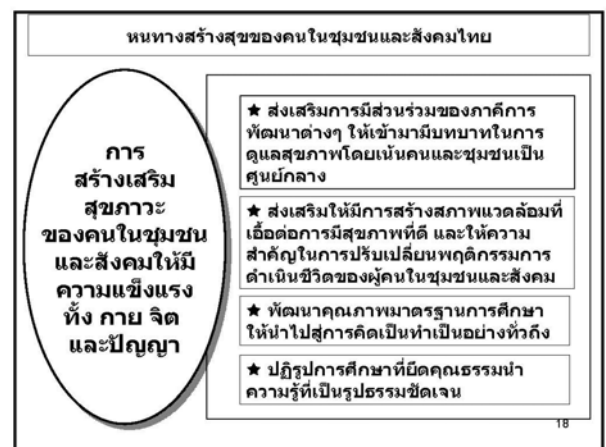
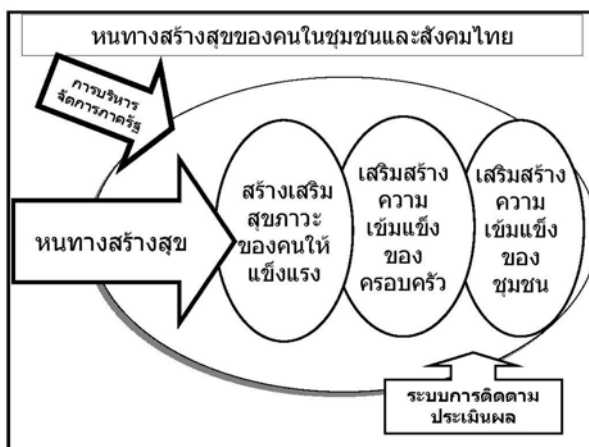
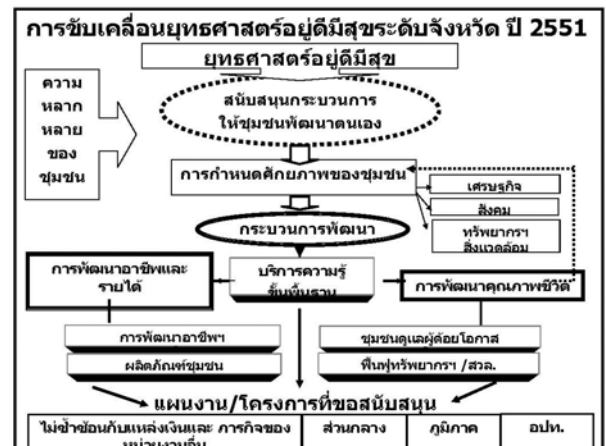
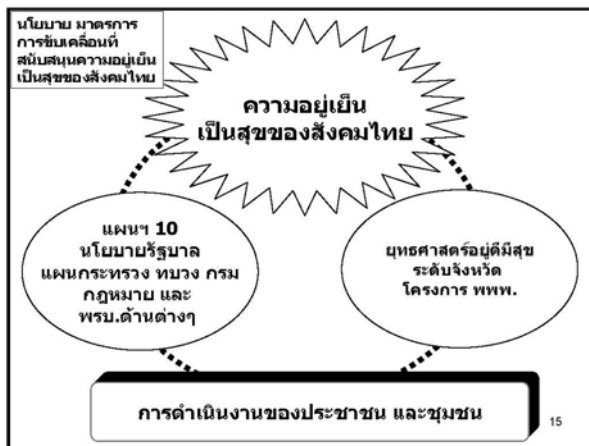
ปัญหา ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

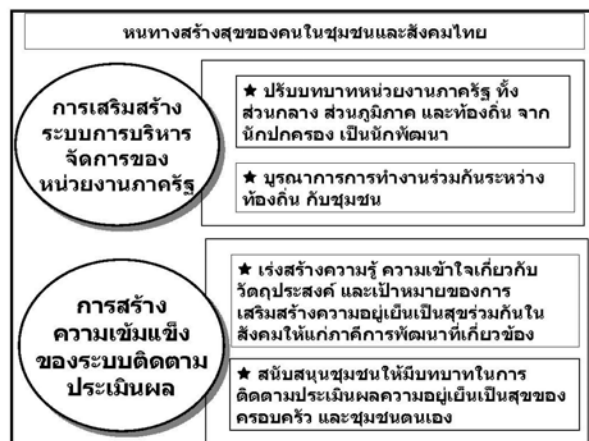
คนในสังคมยังขาดศีลธรรมอันดีงามในการดำเนินชีวิตรวมทั้งความตระหนักและมีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ให้แก่งสังคม

ทั้งการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การเคารพกฎระเบียบของสังคม และการสร้างความสมานฉันท์ของคนในชาติ

- ปัจจุบันมีเรื่องร้องเรียนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 12.7% ต่อปี
- มีคนทำผิดวินัยจราจรเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.5% ต่อปี
- มีเหตุการณ์รุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ต่อเนื่องทุกวัน

14

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ 2

“ความเข้มแข็งและความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ”

ประธาน	: นายชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	: นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	: นายสมชัย ฤชุพันธุ์	ประธานมูลนิธิสถาบันพัฒนาสยาม
	นายเมธี ครองแก้ว	กรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
	นายแล ดิลกวิทยรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐศาสตร์แรงงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	นายปรีดา เตียสุวรรณ์	ประธานกรรมการบริหาร บมจ.แพรนด์ จิวเวลรี่

แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในการสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจโดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ (Domestic economy) ให้เป็นฐานในการพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพแวดล้อมในยุคโลกาภิวัตน์ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้มุ่งเน้นให้การส่งออกเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องเน้นการดำเนินการควบคู่กันไป 2 ระดับ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศและการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และนับว่าประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ในระดับเพียงพอที่จะสามารถผลักดันการพัฒนาโดยใช้เศรษฐกิจภายในประเทศได้

ในการประชุมกลุ่มย่อยที่ 2 เรื่องความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ผู้อภิปรายและผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นใน 4 ประเด็น คือ (1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจบนฐานเศรษฐกิจภายในประเทศที่มั่นคง (2) ความเห็นต่อดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย (3) ความคาดหวังต่อบทบาทของ สศช. และ (4) แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไป โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจบนฐานเศรษฐกิจภายในประเทศที่มั่นคง

- 1.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและความเป็นอิสระของการปกครองส่วนท้องถิ่น** จะมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปกครองแบบรวมศูนย์เป็นผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจได้รวมศูนย์อยู่ในส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ โดยที่การกระจายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคยังมีไม่มากนัก เป็นผลให้การสะสมทุนทางเศรษฐกิจกระจุกตัวอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของอำนาจการบริหารและการปกครองเท่านั้น ดังนั้น หากต้องการให้มีความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและเป็นธรรมแล้วจำเป็นต้องให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในด้านการบริหารและการคลังไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ประเด็นการได้มาซึ่งผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องได้รับการทบทวน ซึ่งทางเลือกหนึ่งคือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึงทั่วประเทศ

ปัจจุบันการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจหน้าที่ด้านการบริหารและการคลังด้านรายจ่ายในระดับหนึ่ง แต่เงื่อนไขสำคัญคือ จำเป็นต้องให้มีการกระจายอำนาจทางการคลังทั้งทางด้านรายจ่ายและรายได้ ซึ่งหมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอิสระในการบริหารจัดการด้านการคลังทั้งในด้านการจัดเก็บรายได้และจัดสรรรายจ่ายเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสร้างทางเลือกการพัฒนาบนพื้นฐานของความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

- 1.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรส่งผลกระทบต่อพัฒนาฐานเศรษฐกิจภายในประเทศ** โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปสู่ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจการผลิต การออมและรายได้ที่สำคัญ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาประเทศจึงต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรและกำหนดนโยบายการพัฒนาอย่างสอดคล้องและเท่าทัน โดยมีประเด็นนโยบายที่จำเป็นต้องได้รับการพิจารณา อาทิ การสร้างหลักประกันหลังเกษียณอายุ การออม ระบบภาษี และการตอบสนองต่อแนวโน้มของพฤติกรรมผู้บริโภคในประเทศและต่างประเทศที่เปลี่ยนไปในอนาคต

- 1.3 การใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** ในการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจนั้นมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญประการหนึ่งคือ การผลักดันมาตรการและเครื่องมือด้านภาษี เพื่อให้มีส่วนเสริมสร้างความเป็นธรรมระหว่างกลุ่มคนในระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งป้องกันการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม โดยที่มาตรการและระบบภาษีที่สมควรได้รับการพิจารณาผลักดันให้มีดำเนินการประกอบด้วย ภาษีทรัพย์สิน/ภาษีอสังหาริมทรัพย์ ภาษีที่ดิน และภาษีมรดก เป็นต้น

ปัจจุบันถือว่าประเทศไทยมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งอย่างมาก แต่ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจยังคงมีอยู่และเห็นได้อย่างเด่นชัด จากตัวชี้วัดความไม่เสมอภาคทางด้านรายได้และรายจ่ายยังคงเป็นไปในทิศทางที่ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยสุดและจนสุดยังอยู่ในระดับสูง ดังนั้น นอกเหนือจากการใช้นโยบายการคลังเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว ควรให้ความสำคัญต่อประเด็นการพัฒนาและมาตรการที่เน้นให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมให้มากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นในภาวะเศรษฐกิจเข้มแข็งดังเช่นปัจจุบัน

- 1.4 คุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยถ่วงสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ** แม้ว่างบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องและผลการพัฒนาการศึกษามีความครอบคลุมกลุ่มคนและพื้นที่ได้กว้างขวางมากขึ้นทำให้ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรสูงขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพการศึกษาและทักษะความชำนาญแรงงานซึ่งไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ กล่าวได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในระยะที่ผ่านมา มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นผลมาจากการเพิ่มประสิทธิภาพหรือการเพิ่มขึ้นของคุณภาพของคน ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาและคุณภาพของแรงงานจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและสร้างแรงงานคุณภาพให้เป็นการสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

- 1.5 การบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** ประเทศไทยมีกฎหมายฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมากและได้มีการปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฯ ที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวางนี้จะมีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างแท้จริงได้หากมีการบังคับใช้และปฏิบัติตามอย่างจริงจัง ตัวอย่างของกฎหมายที่จำเป็นต้องให้มีการบังคับใช้อย่างให้มี

ประสิทธิผล อาทิ พรบ. การแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน จำเป็นต้องต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง และให้มีการระบุให้ชัดเจนในเรื่องประเภทและระดับธุรกิจที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีการผลักดันให้การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

2 ความเห็นต่อดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย มีสาระสำคัญดังนี้

- 2.1 ตัวชี้วัดด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน** การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้นนั้น จำเป็นต้องมี 2 เงื่อนไขสำคัญ คือ (1) ต้องไม่มีปัญหาความยากจนขั้นรุนแรง และ (2) ต้องไม่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือให้มีความเท่าเทียมกันในสังคมอยู่ในระดับพอสมควร ซึ่งทั้ง 2 เงื่อนไขนี้เป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่จกต้องได้รับการแก้ไขก่อนที่จะได้พิจารณาในด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- 2.2 ตัวชี้วัดเรื่องสัมมาชีพ** ควรพิจารณาสัดส่วนแรงงานต่างชาติ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการผลิตเพื่อการส่งออก เนื่องจากข้อมูลการสำรวจภาวะแรงงานพบว่า ผู้ผลิตมีการจ้างงานแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมากประมาณร้อยละ 15 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด
- 2.3 ตัวชี้วัดเรื่องความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** ควรให้มีการกำหนดสัดส่วนการพึ่งพาการส่งออกให้ชัดเจน
- 2.4 ตัวชี้วัดเรื่องความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** ต้องปรับปรุงให้มีการครอบคลุมทั้งในมิติทางด้านรายได้และรายจ่าย
- 2.5 การวัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ** มีประเด็นข้อเสนอเพิ่มเติม ดังนี้
 - ☞ ควรนำการวัดรายได้ส่วนบุคคลซึ่งเป็นการวัดในระดับจุลภาคผนวกเข้ากับการวัดดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขฯ ด้วย นอกเหนือจากการวัดในระดับมหภาค
 - ☞ ควรนำต้นทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศมาประกอบการจัดทำดัชนีฯ ด้วย
 - ☞ ควรจัดให้มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลกับต่างประเทศในอนาคต
 - ☞ ควรระบุทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ชัดเจน ทั้งในด้านการพัฒนาภาคเกษตรและการพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา

3 ความคาดหวังต่อบทบาทของ สศช.

ที่ประชุมได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของ สศช. สูงในฐานะเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเห็นว่า สศช. ต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการผลิตข้อมูลและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว รวมทั้งดำเนินงานเพื่อการกำกับและประสานนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการลงทุนของภาครัฐ และทำหน้าที่ส่งสัญญาณให้แก่รัฐบาลในด้านการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ สศช. ควรมีบทบาทหลักและให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเสริมสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจโดยดำเนินการด้านการเสริมสร้างความเสมอภาคทางด้านรายได้ โดยการวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาและข้อมูลในทั้งสองมิติให้ครบถ้วน คือ ความเสมอภาคด้านรายได้ และรายจ่ายของประชากรด้วย

4 แนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไป

ที่ประชุมมีความเห็นสอดคล้องกันว่า **สศช. ควรมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา** **ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งพัฒนาดัชนีความ** **อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยให้สะท้อนภาพสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างเหมาะสม** นอกจากนี้ ที่ประชุมมีความเห็นชอบต่อแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ในปีแรก ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และเห็นควรให้มีการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ แนวทาง กลไกสำคัญในระยะต่อไป ให้ครอบคลุมทั้งด้านการสร้างความเข้มแข็ง การสร้างความเป็นธรรม และการสร้างโอกาสในการมีสัมมาชีพ ตามข้อเสนอของ สศช. ภายใต้การดำเนินงานตามแผนและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ด้านความเข้มแข็ง

- (1) แผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพแห่งชาติและแผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา เร่งผลักดันโครงการที่อยู่ภายใต้แผนฯ และให้มีบูรณาการกับแผนและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
- (2) แผนพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เร่งรัด ติดตามการดำเนินการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
- (3) แผนพัฒนาพลังงานทดแทน เน้นการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนเพื่อผลิตไฟฟ้า และการใช้พลังงานทางเลือกในภาคขนส่ง

- (4) แผนบริหารจัดการน้ำ บริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการและครอบคลุมทั้ง น้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำบริโภคและน้ำเสีย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

4.2 ด้านความเป็นธรรม

- (1) การพัฒนาพื้นที่ เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักเชื่อมโยงแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ
- (2) นโยบายการแข่งขันของประเทศ เร่งปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนระหว่างประเทศให้มีความเป็นธรรมและทันสมัย เพื่อให้มีส่วนร่วมสำคัญในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- (3) การคุ้มครองผู้บริโภค เน้นการบังคับใช้กฎหมายควบคู่ไปกับการสร้างแรงจูงใจให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าอาหาร ผลิตภัณฑ์และการให้บริการ รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ

4.3 ด้านสังคม

- (1) ยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ดำเนินโครงการงานตามแนวทางยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุขระดับจังหวัด และให้มีการติดตามประเมินผลโครงการฯ รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการฯ ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์
- (2) การคุ้มครองแรงงานนอกระบบ ปฏิรูประบบประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ รวมทั้งพัฒนากองทุนการออมให้มีความครอบคลุมครบถ้วนสำหรับกำลังแรงงานของทั้งประเทศ
- (3) การสนับสนุนการออม ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีผลต่อการกระตุ้นการออมในทุกะดับของประเทศ และดำเนินแผนงาน/โครงการและจัดตั้งกองทุนเพื่อจูงใจการออม

ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

โดย
นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ
รองเลขาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550

หัวข้อนำเสนอ

1. ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
2. สถานการณ์ความเข้มแข็งและเป็นธรรม
3. ประเด็นการพัฒนาและการขับเคลื่อนนโยบายฯ

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

อันดับประเทศของประเทศไทยตามดัชนีอยู่เย็นเป็นสุข	
จากอันดับโลกในปี 2549	
1. การมีสุขภาพ	72.27%
2. ครอบคลุมงาน	58.75 %
3. ชุมชนเข้มแข็ง	54.58 %
4. เศรษฐกิจ เข้มแข็งและ เป็นธรรม	67.82 %
5. สภาพแวดล้อม และความเป็นมิตร ต่อกัน	66.36 %
6. สังคม ประชาธิปไตย อย่างมีเกียรติ	61.17 %
การขยายตัวด้าน ความอยู่เย็นเป็นสุข จากอันดับโลก	64.04 %

→

เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม		การ เปลี่ยนแปลง ในช่วงปี 2544 - 2549
อันดับโลก	ปี 2544	
การมีสุขภาพดี	48.86%	62.86%
เศรษฐกิจ เข้มแข็ง	69.22%	71.71%
ความโปร่งใส ทางเศรษฐกิจ	50.88%	63.73%

หมายเหตุ: ร้อยละเกิน 90 = 90 - 100%
ร้อยละ = 80.0 - 89.9%
ร้อยละปานกลาง = 70.0 - 79.9%
ร้อยละต่ำไปหน่อย = 60.0 - 69.9%
ร้อยละต่ำเกินไป = 50.0 - 59.9%

แนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

**ยุทธศาสตร์
การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ
ให้สมดุลและยั่งยืน**

ปรับโครงสร้างการผลิต

- ☐ ปรับโครงสร้างภาคเกษตร/อุตสาหกรรม/บริการ
- ☐ พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต

สร้างภูมิคุ้มกันระบบเศรษฐกิจ

- ☐ รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- ☐ ส่งเสริมการออม
- ☐ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

กระจายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างเป็นธรรม

- ☐ ส่งเสริมการแข่งขันการประกอบธุรกิจอย่างเสรีและเป็นธรรม
- ☐ กระตุ้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสู่ภูมิภาค
- ☐ เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการระบบการเงินฐานราก
- ☐ ดำเนินนโยบายการคลังเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้

กรอบแนวคิดการสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจจากฐานเศรษฐกิจภายในประเทศ

- ☆ ระบบเศรษฐกิจที่สามารถเจริญเติบโตต่อเนื่องอย่างมีเสถียรภาพ มีความสมดุลและมั่นคงทั้งภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- ☆ ระบบเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งควมมีรากฐานมาจากการพึ่งตนเองในภาคการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- ☆ การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศยังคงจำเป็น เนื่องจาก:
 - ☐ ทั้งเชิงเทคโนโลยี เงินทุน และเครือข่ายตลาดของ MNCs ในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสร้างฐานการผลิตที่สามารถแข่งขันได้
 - ☐ เป็นการให้การส่งเสริมการลงทุนเป็นคลัสเตอร์ ตาม Value Chain & Supply Chain

กรอบแนวคิดการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

- ☆ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในมิติ โอกาสของการเข้าถึงทรัพยากรการผลิต การบริโภคสินค้าและบริการทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ตลอดจนการมีกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ *ไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง*เป็นการเฉพาะ รวมทั้งการมีกระบวนการและกลไกของภาครัฐ ภาคเอกชนที่อำนวยความสะดวก และประสานผลประโยชน์ของเศรษฐกิจโดยรวม
- ☆ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ พิจารณาใน 3 ระดับ:
 - ☐ ระดับบุคคล: โอกาสของบุคคลด้านการศึกษา/เรียนรู้ สุขอนามัย และทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ การเข้าถึงปัจจัยการผลิตหลัก และการมีทางเลือกในการบริโภคสินค้า/บริการ
 - ☐ ระดับกิจการ/ธุรกิจ: ส่งเสริมความเท่าเทียมและเสมอภาคในการเข้าถึงบริการของภาครัฐ ในการเสริมสร้างความสามารถในการดำเนินธุรกิจ และใช้หลักธรรมาภิบาล
 - ☐ ระดับสถาบันและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ: การมีกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับ รวมทั้งกระบวนการและกลไกที่จะช่วยสร้างโอกาสและบรรยากาศการลงทุน การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

กรอบแนวคิดการสร้างความเข้มแข็งและเป็นธรรมของระบบเศรษฐกิจไทยจากฐานเศรษฐกิจภายในประเทศ

โดยสรุป ระบบเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม หมายถึง "ระบบเศรษฐกิจที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ และกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม" ดังนั้น ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจในกรอบการประเมินสังคมอยู่เย็นเป็นสุข จึงมี 3 องค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ

การมีส่วนร่วม เศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

หัวข้อนำเสนอ

1. ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
2. สถานการณ์ความเข้มแข็งและเป็นธรรม
3. ประเด็นการพัฒนาและการขับเคลื่อนนโยบายฯ

เป้าหมายสำคัญ

การสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งเพื่อเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและเป็นธรรม

โครงสร้างด้านการผลิต:
ฐานการผลิตที่หลากหลายขนาด
ความมั่นคงในช่วงกลางของวัฏจักรเศรษฐกิจได้
แต่มีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาและประสิทธิภาพการผลิตระหว่างสาขาการผลิตต่างๆ โดยภาคเกษตรและเกษตรอุตสาหกรรม แรงงาน หุ่น เทคโนโลยี

โครงสร้างด้านรายจ่าย:
การส่งออกเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่ระบบเศรษฐกิจไทยมีภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วน การนำเข้าสินค้าและตลาดต่างประเทศ ทำให้มีความเสี่ยงที่จะขาดดุลการค้าได้ผ่านทางการนำเข้าวัตถุดิบสูงขึ้น

โครงสร้างด้านรายได้:
สัดส่วนการถือครองรายได้กระจุกในภาคส่วนส่วนน้อย
ความไม่สมดุลระหว่างผลตอบแทนของผู้ประกอบการและแรงงาน ความไม่สมดุลของการจ้างงานกับขนาดของเศรษฐกิจในแต่ละสาขาการผลิต ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพแรงงาน

เป้าหมายคือ ฐานเศรษฐกิจในประเทศมีความสมดุลกับภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น โดยพัฒนาคุณภาพแรงงาน พัฒนากฎเกณฑ์และบริการ มีกลไกในการสร้างและกระจายรายได้ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การวิเคราะห์โครงสร้างด้านการผลิต

โครงสร้างสาขาการผลิต

โครงสร้างปัจจัยการผลิตและประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิต

SMEs และวิสาหกิจชุมชน

- สัดส่วนการผลิตในภาคเกษตรและปศุสัตว์ลดลง สัดส่วนโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและบริการ เปลี่ยนแปลงจาก 3:2:5 ในปี 2508 เป็น 1:5:4 ปี 2548
- พึ่งพาภาคอุตสาหกรรมและภาคต่างประเทศสูง มีความอ่อนไหวต่อการผันผวนของเศรษฐกิจโลก โดย อัตราส่วนการนำเข้าวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศของภาคอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นจากอัตราส่วน 1:3 ในแผนฯ ฉบับที่ 3 เป็น 1:1 ในแผนฯ ฉบับที่ 8
- วัฏจักรเงินทุนและแรงงานเป็นหลัก ในขณะที่การเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีมีความรู้และนวัตกรรมมีจำกัด โดย อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในช่วงปี 2525-2549 เป็นร้อยละ 5.99 ต่อปี มีที่มาจากปัจจัยทุนร้อยละ 77.29 แรงงานร้อยละ 9.85 ส่วนผลผลิตทางการผลิตร้อยละ 11.18
- จำนวนธุรกิจ SMEs คิดเป็นร้อยละ 99 ของธุรกิจสาขาทั้งหมด แต่มีมูลค่าเพิ่มคิดเป็นสัดส่วนน้อย โดยในปี 2549 มีสัดส่วนของผลิตภัณฑ์และบริการของ SMEs เป็นร้อยละ 38.9 ของ GDP ในขณะที่ถ้าหากพิจารณาในแง่ปริมาณมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์และบริการคิดเป็นร้อยละ 45.4 ต่อปี (ปี 2545-2548)

โครงสร้างการผลิต

□ ภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญ
□ พึ่งพาการนำเข้าเพิ่มขึ้น

รายการ	ร้อยละนำเข้าวัตถุดิบในประเทศ		Import contents	
	แผนฯ 3	แผนฯ 8	แผนฯ 3	แผนฯ 8
การผลิต				
- เกษตรกรรม	1:9	1:5	1.65	8.35
- อุตสาหกรรม	1:3	1:1	15.26	32.84
- บริการ	1:16	1:11	1.53	2.91
การบริโภคครัวเรือน	1:22	1:6	2.24	14.64
การลงทุนในสินทรัพย์	1:3	1:2	2.72	34.42

การวิเคราะห์โครงสร้างด้านรายจ่าย

การส่งออก

การลงทุนและการบริโภค

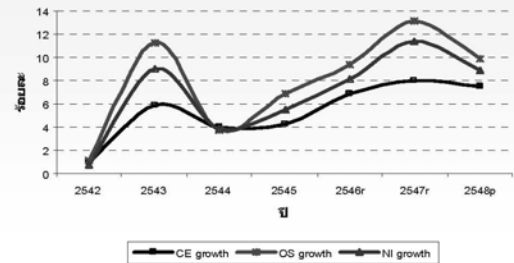
- สัดส่วนการส่งออกอยู่ในระดับสูง ทำให้ภาคเศรษฐกิจไทยขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจโลก การส่งออกกระจุกตัวในสินค้าในสินค้าสำคัญไม่กี่รายการ (แม้จะจากไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และส่วนประกอบ และรถยนต์ คิดเป็น ร้อยละ 20-30 ของการส่งออกรวม แต่มีการนำเข้าวัตถุดิบและชิ้นส่วนสูงถึงร้อยละ 51.64 ในปี 2543)
- พึ่งพิงสินค้านำเข้าสินค้าขั้นสูงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพึ่งพาทุนจากต่างประเทศ เนื่องจากขาดแคลนเงินออมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งไม่ก้าวหน้า โดยอัตราส่วนการพึ่งพาการนำเข้าขั้นสูงเพิ่มขึ้นมากกว่าห้าเท่าจาก 1:22 ในปลายแผนพัฒนา ฉบับที่ 3 เป็น 1:6 ในปลายแผนพัฒนา ฉบับที่ 8

การวิเคราะห์โครงสร้างด้านรายได้และความเสมอภาค

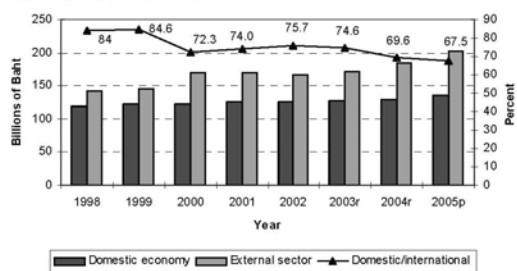

ผลตอบแทนปัจจัยการผลิต

อัตราส่วนผลตอบแทนแรงจูงใจต่อผู้ประกอบการในปี 2542-2548 มีค่าเฉลี่ยประมาณ 1:3 โดยผลตอบแทนผู้ประกอบการเพิ่มในอัตราที่สูงกว่าในภาวะเศรษฐกิจขยายตัว แต่อย่างไรก็ตาม ผลตอบแทนแรงจูงใจมีความผันผวนน้อยกว่า

สำนักงานเศรษฐกิจภายในประเทศ

เป้าหมายในแผนพัฒนา ฉบับที่ 10: การเพิ่มสัดส่วนของฐานเศรษฐกิจภายในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจต่างประเทศจากร้อยละ 71 ในปัจจุบัน เป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554

ความยากจนพื้นฐาน

	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
เงินความยากจน (บาท/คน/เดือน)	838	953	1,130	1,135	1,190	1,242	1,386
สัดส่วนงบประมาณรายจ่าย (ร้อยละ)	18.98	14.75	17.46	20.98	14.98	11.16	9.55
จำนวนคนจน (ล้านคน)	10.7	8.5	10.2	12.6	9.1	7.0	6.1
ร้อยละจำนวนคนจน (คนจน 20%ของชน/คนจน 20% เศรษฐ.) (บาท)	8.36	8.21	7.40	8.09	7.72	8.00	7.90
ร้อยละจำนวนคนจน (คนจน 20% เศรษฐ./คนจน 20% เศรษฐ.) (บาท)	2.23	2.23	2.18	2.22	2.22	2.26	2.31
สัมประสิทธิ์ดัชนี ของความยากจน ทางภูมิภาค มัทธิง	0.438	0.431	0.409	0.428	0.418	0.425	0.418
ประชากรที่ประสบเหตุ (ล้านคน)	56.6	57.6	58.7	59.9	61.2	62.9	63.4

ที่มา: สำนักข้อมูลสารสนเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

๗. ความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินที่ส่งให้ปี 2543 ปี 2544 เนื่องจากการทำเงินปันผลตามข้อ ๖
การนำกำไรสุทธิมาจ่ายคืนแก่ผู้ถือหุ้นและ/หรือการนำกำไรสุทธิมาจ่ายคืนแก่ธนาคารพาณิชย์
๘. ปี 2549 จำนวนเงินเฉลี่ย 6.1 ล้านบาท โฉนดประกอบจะลดลงจนเหลือจำนวน 5.4 ล้านบาท ส่วนใหญ่อยู่ในภาค
การให้บริการต่อเนื่อง จากข้อมูลบัญชีรายการ
๙. อัตราผลตอบแทนทางการเงิน: 20.98 ส่วนเป็นค่าเฉลี่ยที่รวมในปี 2543 เพิ่มขึ้นเล็กน้อย 9.55 ปี 2549
๑๐. ข้อจำกัดทางการเงินตามปี 2537-2549 (เมื่อใช้การคำนวณตามข้อจำกัดซึ่งจะเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มของ
การนำกำไรสุทธิ 2 เท่าของส่วนเกินกำไรสุทธิ)จะเพิ่มขึ้นจาก 2.1 เท่าของส่วนเกินกำไรสุทธิ (เมื่อใช้
การนำกำไรสุทธิ) (ตามข้อ ๖) เป็น ๒.๖ เท่าของส่วนเกินกำไรสุทธิ (เมื่อใช้การคำนวณตามข้อจำกัด) เนื่องจากข้อจำกัดที่เพิ่มขึ้น (ตามข้อ ๖)

**ภาพรวมรายได้และรายจ่าย
ในระดับครัวเรือน**

	2544	2545	2546	2547	2548	2549
สัดส่วนของครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่า รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน: 10	57.57	58.29	58.30	58.30	57.25	56.20
รายได้เฉลี่ยต่อหัวของครัวเรือน (บาท)*	2,978	3,356	3,372	3,867	4,331	4,807
รายจ่ายเฉลี่ยต่อหัวของครัวเรือน (บาท)	2,253	2,441	2,406	2,746	3,187	3,868
สัดส่วนครัวเรือนที่มีหนี้เงิน (%)	-	62.4	-	66.4	-	64.1
หนี้เงินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	-	82,485	-	104,571	-	181,013
เงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท)	15,760	11,995	13,591	17,106	18,492	n/a

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจการบริการสุขภาพและสังคมของครัวเรือน สำนักทะเบียนสถิติแห่งชาติ ปีงบประมาณโดย สสส.

- กุศลเหตุนั้นมี ๒๒ ประการ และสมุหะประการ มี ๓ ประการได้แก่ทำดี ทำชั่ว และละเว้นสิ่งที่ไม่ควรทำ โดยมีการได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 28,135 บาทต่อคน (ทำการตลาดจากหัวบ้าน 14,963 บาท) มีค่าทำชั่วเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 21,716 บาทต่อคน (ทำการตลาดจากหัวบ้าน 12,297 บาท) และเฉลี่ยของค่าละเว้นเท่ากับ 155,622 บาทต่อคน (ทำการตลาดจากหัวบ้าน 104,571 บาท)

- ☐ ในขณะทำการสำรวจตามที่ได้มีสัดส่วนค่าที่สุด คือ ร้อยละ 77.2 ภาคใต้จะมีสัดส่วนค่าไปจ่ายค่าขายได้สูง คือร้อยละ 89.1 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เฉลี่ย ค่าไปจ่ายเฉลี่ย และหนี้สินเฉลี่ยต่ำที่สุด

การมีสัมมาชีพ

- ☐ 5. อัตราการทำงานลดลง แม้ยังคงมีปริมาณการทำงานเท่าเดิมคือทำงานไม่เต็มศักยภาพ
- ☐ 6. การทำงานของระบบมีมากขึ้น แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในสาขาเกษตรซึ่งมีอัตราหนี้สินต่ำ แต่ประสิทธิภาพต่ำ มีการสร้างและผลิตและปลูกซ้ำสวนเดิมเรื่อย
- ☐ 7. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำความรู้ทางเทคโนโลยีมาพัฒนาแรงงาน
- ☐ 8. ความปลอดภัยในการทำงานดีขึ้น

การดำเนินงาน	- จัดการทางานตามข้อตกลงเบื้องต้น โดยมีผลใช้พาร ๑ ฉบับที่ 9 มีผลพารทางานตามระบบ 2.0 เริ่มใช้โดยพาร/เขต 2550 มีผลการงตามข้อตกลงเบื้องต้นเป็นร้อยละ 1.6 - ปรับปรุงการทางานตามสัญญา พาร/เขตสำหรับทางานตามข้อตกลงเบื้องต้นให้มีประสิทธิภาพ โดยการทางานตามระบบสัญญา/เขตโดยพารได้ใช้ทางานเป็นรายทาง - มีปฏิพารงตามข้อตกลงเบื้องต้น สำหรับปฏิพารทางานตามข้อตกลงเบื้องต้นตามข้อตกลงเบื้องต้น
--------------	---

การนิยามได้ที่เพียงพอ	☐ บริษัทจะนิยามได้ ที่ขึ้นชื่อแต่ที่ขึ้นชื่อบ้างว่ารายจ่ายที่ ขึ้นชื่อ ส่วนหนึ่งมาจากรายจ่ายอื่นๆที่ขึ้นชื่อ ความยากจะแยกการลงค่า ☐ สัดส่วนจะลดลงเล็กน้อยใน ระดับต่ำประมาณ 7.5 %ของรายได้
-----------------------	--

การมีหลักประกันความมั่นคงทาง ผลิตภัณฑ์ในการดำเนินงาน	☒ หน่วยงานอยู่ในกลุ่มวิสาหกิจประเภทอื่น ด้านการประกันทางแรงงานมีจำนวน คนงาน/ผู้ประกอบการเพียง 8.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.8 ของจำนวน แรงงานทั้งหมด ☒ หน่วยงานตระหนักและนำไปใช้ตามรูปแบบจากกฎหมายแรงงาน ☒ ผู้ประกอบการ/สหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย
---	--

ปัจจัยสนับสนุน: โครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพ

□ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐที่มีเป้าหมายผลตอบแทน ในปี 2550 มีการลงทุน 686,719 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี 2549 เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และสัดส่วนการลงทุนภาครัฐ/เอกชน เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 39 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 48 ในปี 2550 □ ภาครัฐใช้มาตรการช่วยเหลือในการลดต้นทุนค่าจ้างแรงงาน ที่เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือของประเทศไทย เช่น ให้อำนาจแก่ผู้ประกอบการที่มีรายได้น้อยกว่า 40 ล้านบาท	
การขนส่ง	□ เพิ่มการลงทุนทางถนนเป็นอันดับที่ 1 ของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและเพิ่มการพัฒนาระบบราง □ จัดสรรงบฯ ให้มีผลเป็นงบการเงินรวม เป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานของหน่วยงาน □ ปรับปรุงการขนส่งทางอากาศ การเดินทางที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารร้อยละ 40
การสื่อสาร	□ ไม่สามารถพิจารณาการมีต้นทุนในการให้บริการและสามารถแข่งขันในตลาดของภาคเอกชนได้หรือไม่ เป็นตัวชี้วัดการให้บริการที่เป็นเลิศ □ เสนอว่าหากมีการให้บริการที่เป็นเลิศที่เทียบเท่ากับภาคเอกชนได้หรือไม่
พลังงาน	□ สามารถให้บริการได้ตามเป้าหมายหรือไม่เป็นระบบสนับสนุนการพัฒนาระบบและแผนการพัฒนาระบบ □ ประเมินว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขยายขนาดของโครงการในการดำเนินการให้มีความเหมาะสมหรือไม่
สาธารณสุข	□ ระบบการให้บริการทางการแพทย์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่ □ ประเมินว่ามีความจำเป็นที่จะต้องขยายขนาดของโครงการในการดำเนินการให้มีความเหมาะสมหรือไม่

19

**ปัจจัยสนับสนุน: กฎหมาย กฎ ระเบียบและ
ข้อบังคับทางเศรษฐกิจที่สำคัญ**

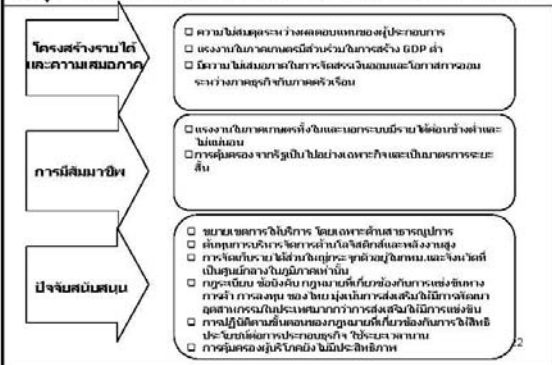
- [illegible]

20

สรุปสถานการณ์ด้านความเข้มแข็งและเป็นธรรม

J21

สรุปสถานการณ์ด้านความเข้มแข็งและเป็นธรรม

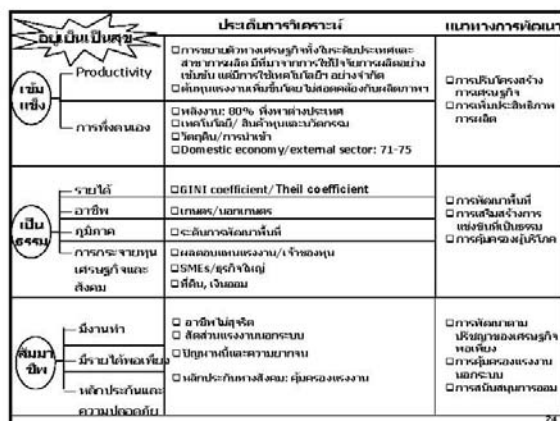

2

หัวข้อนำเสนอ

1. ความเข้มแข็งและป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
2. สถานการณ์ความเข้มแข็งและป็นธรรม
3. ประเด็นการพัฒนาและการขับเคลื่อนนโยบายฯ

23

24

แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10	
ความเข้มแข็ง	- การปรับโครงสร้างการศรัทธาและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต - แผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจ - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา
ความเป็นธรรม	- การพัฒนายุทธศาสตร์ - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา
การมีส่วนร่วม	- การพัฒนายุทธศาสตร์ - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา - แผนแม่บทการพัฒนา

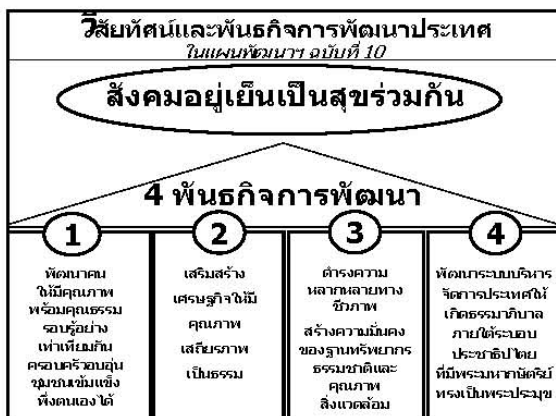
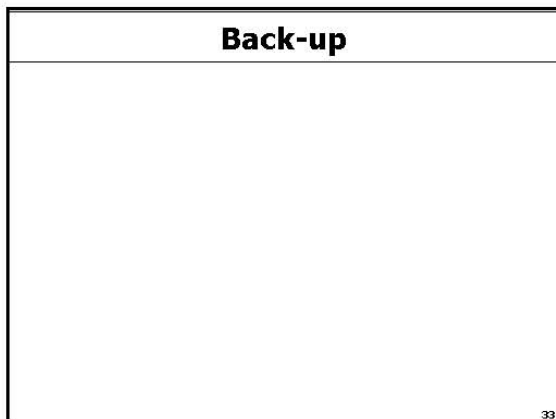
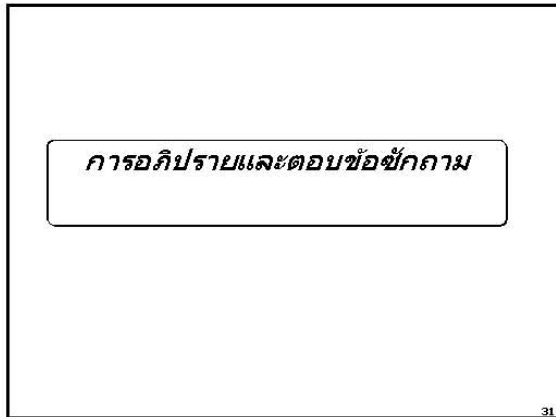
แผนแม่บทการเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งชาติ	
ประเด็นเชิงนโยบาย	- การเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน - ประสิทธิภาพการผลิตในภาคเกษตร - ประสิทธิภาพการผลิตในภาคอุตสาหกรรม - ประสิทธิภาพการผลิตในภาคบริการ - ประสิทธิภาพการผลิตในภาคพลังงาน - ประสิทธิภาพการผลิตในภาคสิ่งแวดล้อม
เป้าหมายแผนฯ 10 "ยกระดับศักยภาพการผลิต (Potential GDP)"	- เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
แนวทาง	- การพัฒนาโครงสร้าง - การพัฒนาโครงสร้าง - การพัฒนาโครงสร้าง - การพัฒนาโครงสร้าง - การพัฒนาโครงสร้าง - การพัฒนาโครงสร้าง

แผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา	
เป้าหมาย	- พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
ยุทธศาสตร์/แนวทาง	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

การพัฒนาพื้นที่	
ตัวอย่างปัญหา	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
การแก้ไขปัญหาระยะสั้น	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
การแก้ไขปัญหาระยะยาว	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ภูมิคุ้มกันระดับจังหวัด	
กรอบแนวคิดการดำเนินงาน	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
การดำเนินการ	- การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน - การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นเพื่อพิจารณา	
1. ข้อคิดเห็นต่อดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขร่วมกันในสังคมไทย	
2. ความเห็นต่อการวิเคราะห์สถานการณ์ความเข้มแข็งและเป็นธรรม	
3. ความเห็นต่อแนวทางการพัฒนา	

การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ	
บนแนวทางของการสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศ	
ในแผนฯ 10 มีเป้าหมายสำคัญที่จะส่งเสริมให้เศรษฐกิจฐานความรู้มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมมากขึ้น คือการสร้างฐานความรู้จากภาคเศรษฐกิจภายในประเทศหรือฐานเศรษฐกิจภายในประเทศภาคเศรษฐกิจจะภายในประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญอื่นๆ ดังนี้	
☐	เพิ่มสัดส่วนภาคการผลิตและบริการของเศรษฐกิจฐานความรู้จาก 12.4% ในปี 2548 เป็น 15% ในปี 2554 รวมทั้งการขยายฐานการผลิตและบริการในอุตสาหกรรมหลายภาค
☐	มีสัดส่วนของผลิตภัณฑ์และบริการที่ผลิตและให้บริการโดย SMEs มีไม่ต่ำกว่า 40% ของผลิตภัณฑ์ในประเทศรวม จาก 39.4% ในปี 2548
☐	ลดสัดส่วนผู้ถือหุ้นในบริษัทมหาชนลงเหลือ 4% ภายในปี 2554 จาก 12.5% ในปี 2547
☐	ลดช่องว่างระหว่างรายได้ของครัวเรือน 20% โดยรายได้สูงสุด 20% ภายในปี 2554
☐	การพัฒนาพลังงานร่วมกับภาคที่มีคุณภาพให้มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 60% ของกำลังการผลิตทั้งหมด
☐	กำหนดเป้าหมายให้มีความยั่งยืนของการใช้พลังงานเหลือ 1:1 ในระยะของแผนฯ 10 และเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็น 8%
☐	การส่งเสริมการออมและถ่ายทอดเป็นรายปีการออมก่อนเกษียณอายุรวมในประเทศ 35%

การขับเคลื่อนนโยบาย มาตรการ แนวทาง และกลไกสำคัญ ในระยะต่อไป		
ด้านความเข้มแข็ง	ด้านความเป็นธรรม	การมีส่วนร่วม
☐ เร่งบูรณาการแผนโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาขั้นสูงและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ☐ จัดตั้งกลไกขับเคลื่อนการและติดตามประเมินผลในภาพรวมของแผนโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแผนแม่บทการเพิ่มประสิทธิภาพแห่งชาติ	☐ เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักเชื่อมโยงแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่างประเทศ	☐ ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและโครงการตามแนวทางยุทธศาสตร์ภูมิคุ้มกันระดับจังหวัด
☐ จัดทำแผนแม่บทการตรวจหาคุณภาพระบบกลางและระบบภาค ☐ เฝ้าระวัง ติดตามในหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาระบบ จัดทำสื่อของประเทศไทยให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม	☐ เสริมสร้าง พรบ. ว่าด้วยการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. ... เพื่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายมาตรฐานแห่งชาติ	☐ ปฏิรูประบบประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบและพัฒนากองทุนการออมเงินมีความครอบคลุมสำนักงานแรงงานทั้งประเทศ
☐ เร่งผลักดันร่างกฎหมาย เช่น พรบ. การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ... ☐ ส่งเสริมการวิจัยผลงานทดแทนและพลังงานทางเลือกในทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง	☐ เร่งปรับปรุงกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศและพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย เพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้า	☐ จัดทำแผนพัฒนาคุณสมบัตินักวิชาการด้านพลังงานอย่างเป็นระบบ

37

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ 3

“การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

ประธาน : ศ.ดร.สนิท อักษรแก้ว กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ : นางจุฑามาศ บารมีชัย รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปรายนำ : พระครูสุจินนันทกิจ เจ้าอาวาสวัดโป่งคำ จังหวัดน่าน

นายชาติรี ช่วยประสิทธิ์ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายเชวง จาว รองประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมภาคสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1 สรุปผลการนำเสนอ

1.1 สิ่งแวดล้อมกับสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

- (1) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในอดีตเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสอดคล้องและเกื้อกูลกัน เป็นการพึ่งพากันและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ขณะเดียวกันก็มีการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน จุดเปลี่ยนของการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเริ่มในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีการนำเครื่องมือเครื่องจักรและเทคโนโลยีมาใช้ในการอุตสาหกรรมและชีวิตประจำวันมากขึ้น มีการนำทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากในโลกมาใช้ในกระบวนการผลิตและการบริโภคอย่างสิ้นเปลืองจนทำให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมเริ่มถูกคุกคามและถูกทำลายจนเสียสมดุล และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตามมา ที่สำคัญคือเกิดการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศและอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นจากภาวะเรือนกระจก การสูญเสียโอโซนในชั้นบรรยากาศ พันธุ์พืชและสัตว์จำนวนมากในโลกถูกทำลายไป ส่งผลให้เกิดธรรมชาติแปรปรวนและได้ย้อนกลับมาสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ บั่นทอนคุณภาพชีวิตจากการเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้งขึ้น ปัญหาเหล่านี้ **ชี้ให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ยั่งยืน** อันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์โลกทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

- (2) **สิ่งแวดล้อมกับความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย** การประเมินสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยโดยใช้ดัชนีที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พัฒนาขึ้นใหม่ พบว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยโดยรวมยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ แม้จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากค่าดัชนีร้อยละ 61.59 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 64.04 ในปี 2549 เช่นเดียวกับปัจจัยความอยู่เย็นเป็นสุขด้านความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของระบบนิเวศและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีการปรับตัวดีขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยค่าดัชนีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.77 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 66.36 ในปี 2549 ตามลำดับ ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังจำเป็นต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และฝุ่นละออง รวมทั้งปัญหาคูณภาพน้ำและทรัพยากรป่าไม้ที่ต้องฟื้นฟูให้ระบบนิเวศสมดุลมากขึ้น

1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมโลกและการปรับตัวของประเทศไทย

- (1) **สถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกและผลกระทบต่อประเทศไทย** ประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเร่งผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นเพื่อสนองความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น จนมีการใช้ทรัพยากรเกินสมดุล และส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงตามมา ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาโลกร้อน การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และปัญหาของเสียอันตราย ส่งผลต่อความอยู่รอดของสังคมมนุษย์ในอนาคต จึงได้เกิดกระแสโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน และเกิดพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมในพันธกรณีและข้อตกลงเหล่านั้นหลายฉบับ **เป็นแรงผลักดันให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวไปในทิศทาง การพัฒนาที่ยั่งยืน** โดยยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และปรับรูปแบบการบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (2) **แรงกดดันภายในประเทศที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม** นอกจากกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมโลกดังกล่าวแล้ว กระแสการพัฒนาภายในประเทศ ด้านเศรษฐกิจและค่านิยมของสังคม ก็เป็นแรงกดดันที่สำคัญที่นำไปสู่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินขีดความสามารถในการรองรับและก่อให้เกิดมลพิษ
- (2.1) **แรงกดดันทางเศรษฐกิจ** การขยายตัวของภาคการผลิต โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมากกว่าการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจภายในประเทศกับภาคการผลิตซึ่งเป็นฐานรายได้ของประเทศยังต้องพึ่งพาทรัพยากรเป็นหลักและขาดประสิทธิภาพ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ในขณะที่ทรัพยากรมีจำกัดและลดลงอย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

- (2.2) **แรงกดดันจากค่านิยม พฤติกรรมการดำรงชีวิต และการใช้ทรัพยากร** เนื่องจากคนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคที่เน้นนิยมวัตถุมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการและรูปแบบการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างเข้มข้น ปัจจุบันครัวเรือนที่พึ่งพาตัวเองทางเศรษฐกิจได้มีเพียงร้อยละ 56 ในขณะที่ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีอัตราการใช้จ่ายเพิ่มสูงกว่ารายได้ มีการออมลดลง แต่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังขาดการให้ความรู้ในเรื่องการบริโภคที่ยั่งยืน จึงทำให้ปริมาณการบริโภคทรัพยากรของประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและไร้ประสิทธิภาพ
- (3) **การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัยและเงื่อนไขสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** ปัจจัยที่เป็น**โอกาส**ที่สำคัญ ได้แก่ การขับเคลื่อนกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทสากลโดยพันธกรณีระหว่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลาดผู้บริโภคสีเขียวเริ่มขยายตัว ในขณะที่**สิ่งคุกคาม**ที่สำคัญคือ การหมดยุคของทรัพยากรที่เกิดจากการบริโภคของสังคมโลก ผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและกลไกการตลาดตามกระแสโลกาภิวัตน์ การใช้กฎระเบียบมาตรฐานระหว่างประเทศด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกีดกันทางการค้ามากขึ้น สำหรับ**จุดแข็ง**ของสังคมไทยที่สำคัญ คือ มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง มีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและกลุ่มผู้บริโภคที่คำนึงถึงการสร้างฐานการดำรงชีวิตที่สมดุล มั่นคง มีการขับเคลื่อนกระแสเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กลุ่มผู้บริโภคสีเขียวและผู้บริโภคเพื่อสุขภาพเริ่มมีเพิ่มขึ้น และมีความเคลื่อนไหวมากขึ้น มีกลไกส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีกลไกที่สามารถส่งเสริมตลาดการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร (รีไซเคิล) ในขณะเดียวกัน**จุดอ่อน**ของสังคมไทยที่นำไปสู่การใช้ทรัพยากรที่ฟุ่มเฟือยและขาดประสิทธิภาพ การออมลดลง ก่อหนี้เพิ่มขึ้น ประชาชนขาดจิตสำนึกสาธารณะ ระบบการศึกษาของประเทศไม่เน้นให้เกิดจิตสำนึกและจริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม
- (4) **ปัจจัยและเงื่อนไขสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การผลิต และการบริโภค จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ให้มีลักษณะหมุนเวียนและมีประสิทธิภาพ เน้นที่คุณภาพและความจำเป็น โดย**ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** คือ **การบริโภคอย่างพอประมาณ มีเหตุผล ตามความจำเป็น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นหลัก** รวมทั้งมีการผลิตที่มีประสิทธิภาพและปกป้องฐานทรัพยากรควบคู่ไปด้วย
- 1.3 ยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนใน บริบทไทย**
- (1) **กรอบแนวคิดและเป้าประสงค์** การยกระดับความอยู่เย็นเป็นสุข ที่มุ่งสู่การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนโดยมีพื้นฐานจากการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีเป้าประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ เพื่อลดผลกระทบจากรูปแบบการบริโภคของภาคส่วนต่างๆ เมื่อมีการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพของภาคการผลิตและการบริการ เพื่อปกป้องรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ และสร้างกลไกและกระบวนการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืน

(2) ยุทธศาสตร์และแนวทาง

- (2.1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคของผู้บริโภค มุ่งเห็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิถีการบริโภค โดยสร้างค่านิยมในการบริโภคที่ยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นบรรทัดฐานของสังคม ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มขีดความสามารถและความเข้มแข็งของประชาชนในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ **การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริโภคที่ยั่งยืน** โดยบูรณาการแนวทางการบริโภคที่ยั่งยืนในหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรในทุกระดับของการศึกษา ส่งเสริมให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืนสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน
- (2.2) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของภาคการผลิตและบริการ ให้ความสำคัญกับการ**ส่งเสริมการใช้ฐานทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ** โดยส่งเสริมภาคบริการที่มีศักยภาพและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ใช้มาตรการทางด้านการเงินและการคลังในการส่งเสริมการผลิตและบริการที่สะอาด เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้เครื่องมือด้านการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมตลอดจน**การเสริมสร้างระบบการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่** โดยพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพระบบการหมุนเวียนทรัพยากร เสริมสร้างตลาดการแปรใช้ใหม่สำหรับอุตสาหกรรม ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืน
- (2.3) การส่งเสริมกลไกการตลาดและการจัดการองค์ความรู้ โดยการส่งเสริมกลไกการตลาด ให้นหน่วยงานของรัฐเป็นผู้นำในการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการตลาดให้กับสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนากลไกและรูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสินค้าและบริการ **การเสริมสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภคจากกิจกรรมการตลาด** โดยนำแนวคิดเรื่องการบริโภคที่ยั่งยืนมาใช้ปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองและกำกับดูแลสื่อ และสร้างกลไกป้องกันการละเมิดสิทธิ ส่งเสริมเครือข่าย สื่อ โฆษณา และประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืน **และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนกลไกการตลาด**
- (2.4) การปกป้องและรักษาฐานทรัพยากรของประเทศ โดยการกำหนดขีดจำกัดการใช้ทรัพยากรหลักของประเทศ การจัดทำแผนที่นำทาง (Road Map) การใช้และกระจายทรัพยากรของประเทศอย่างเป็นธรรม สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ

ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในสังคม พัฒนากลไกสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่ทดแทนได้และการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศของแหล่งทรัพยากรที่ถูกนำไปใช้ ตลอดจนสร้างกลไกการติดตามและกำหนดชี้ตักจัดการใช้ทรัพยากรหลักของประเทศไทย

(2.5) บทบาทภาคีและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล ให้ความสำคัญต่อการผลักดันให้การบริโภคอย่างยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติที่มีกลไกประสานการมีส่วนร่วมของภาคีในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการส่งเสริมให้เกิดการบริโภคที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนส่งเสริมให้ทุกภาคีขับเคลื่อนแนวทางการบริโภคอย่างยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และสร้างกลไกการติดตามประเมินผลสถานการณ์และแนวโน้มการบริโภคที่ยั่งยืน

(2.6) การดำเนินงานต่อไป ระยะสั้น ประกอบด้วย ผลักดันยุทธศาสตร์ส่งเสริมกลไกโดยให้ภาครัฐเป็นผู้นำ เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจและเครือข่ายของภาคีต่างๆ ในวงกว้าง เร่งรัดการดำเนินงานของภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยได้เข้าร่วม ตั้งองค์กรรับผิดชอบต่อพันธกรณี เพื่อให้เกิดผลในการร่วมมือเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อประเทศไทย เร่งรัดการดำเนินนโยบายพลังงานทดแทน สำหรับในระยะกลางและยาว ประกอบด้วย ใช้มาตรการทางด้านการเงินและการคลังในการส่งเสริมการผลิตและบริการที่สะอาด ส่งเสริมธุรกิจบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยและประเทศไทยมีศักยภาพสูง การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบริโภคที่ยั่งยืน และปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค และการผลักดันยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมรูปแบบการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน

2 สรุปความเห็นของที่ประชุม

2.1 แนวทางอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ที่ประชุมเห็นด้วยกับข้อเสนอของ สศช. ในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย โดยมีความเห็นเพิ่มเติมในการกำหนดแนวทางอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทย ดังนี้

(1) ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยจะเกิดได้ต้องเริ่มจากปัจเจกหรือที่ตัวคน ต้องปรับวิถีคิดของคนให้ยึดหลัก พอใจ พอใช้ พอดี พอเพียง หรืออิทธิบาท 4 ฟื้นฟูความเป็นไทยหรือการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย ส่งเสริมวิถีธรรม การเคารพต่อธรรมชาติ เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการเสียสละ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันและอยู่ร่วมกันได้ระหว่างคน ชุมชน สังคม และประเทศอย่างเป็นสุข

- (2) การสร้างความสมดุลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข เพราะหากให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมจะได้รับผลกระทบ ในทางตรงข้ามหากให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมาก เศรษฐกิจก็จะไม่พัฒนา โดยมีสังคมและคนเป็นส่วนผลักดัน ซึ่งหากสังคมมีคนดีพร้อมด้วยมีจริยธรรมรู้จักพอเพียง ก็จะช่วยให้เกิดความสมดุลได้ แนวทางในแต่ละด้านคือ

- ๕ **ด้านการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม** โดยการปลูกจิตสำนึกให้กับคนและชุมชนให้รู้จักการดูแลทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การดูแลป่าไม้ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งผลิตปัจจัย 4 ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ในขณะเดียวกันภาครัฐควรให้การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติของวัดและชุมชนที่มีส่วนในการรักษาป่าไม้ โดยการผ่อนผันให้เกิดวิถีคนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน
- ๕ **ด้านเศรษฐกิจ** รัฐควรให้การสนับสนุนด้านการตลาด การจัดการ องค์ความรู้ในการผลิตให้กับชุมชนในการผลิตและบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ จำพวกเครื่องใช้เครื่องนุ่งห่ม ที่ผลิตขึ้นจากธรรมชาติ เพื่อตอบสนองกับกระแสการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๕ **ด้านสังคม** โดยการพัฒนาจิตใจของคนให้มี ความละเอียด ความเกรงกลัวต่อบาป เพื่อลดความละโมภ กิเลส ความอยาก และปลูกสร้างความเชื่อ ความอดทน ความตระหนัก ความเสียสละ เพื่อให้เกิดระเบียบวินัยในสังคม รวมทั้งการกำหนดวิถีการดำรงชีวิตตามมรรค 8 เพื่อสร้างคนดีให้กับสังคม ให้คนที่ปฏิบัติดีมีความสุข ซึ่งจะส่งผลให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข รู้จักพอเพียง พอประมาณ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- (3) ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข ควรกำหนดหรือวัดได้ว่าจุดวิกฤตที่จะทำให้เกิดความไม่อยู่เย็นเป็นสุขอยู่ตรงไหน ทั้งนี้การประเมินความอยู่เย็นเป็นสุขเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นการประเมินเชิงคุณภาพ ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลส่วนใหญ่เป็นการวัดเชิงปริมาณยังขาดการวัดเชิงคุณภาพอยู่มาก รวมทั้งยังขาดดัชนีชี้วัดด้านสุขภาพที่เกิดจากปัญหามลพิษ

2.2 แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ประชุมเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์การบริโภค และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในบริบทไทยตามที่เสนอ โดยมีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

- (1) เห็นด้วยกับกรอบแนวทางการบริโภคที่ยั่งยืนที่เสนอทั้ง 3 ส่วนคือ การลดความต้องการที่เกินจำเป็น การเพิ่มผลผลิตการผลิต และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในปัจจุบัน

- (2) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคเพื่อนำไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน ต้องมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิถีการบริโภค การสร้างค่านิยมในการบริโภคที่ยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยฟื้นฟูวิถีชีวิตแบบไทยให้เป็นบรรทัดฐานของสังคม โดยควรพิจารณาตัวชี้วัดพื้นฐาน เช่น การมีข้าวเต็มยุ้งฉาง การมีที่นาของตนเอง การปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน การมีเงินออมเหลือ เป็นต้น
- (3) การบูรณาการแนวคิดการบริโภคที่ยั่งยืนในหลักสูตรการเรียนการสอน ควรเน้นกิจกรรมการปฏิบัติมากกว่าการเรียนเฉพาะในหลักสูตร โดยการปลูกฝังทัศนคติ จริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และการบริโภคอย่างพอเพียง ควรให้ความสำคัญหรือมุ่งเน้นที่เยาวชนคนรุ่นใหม่
- (4) การจัดการองค์ความรู้ ควรให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่คนรุ่นหลัง มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสมและมีแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถสืบค้นได้
- (5) การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืน ควรให้ความสำคัญกับเรื่องความปลอดภัยในการทำเกษตรและความปลอดภัยในอาหาร นอกจากนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยการผลิตคือ ดิน ซึ่งควรได้รับการปรับปรุงโดยใช้อินทรีย์สาร เพื่อให้ผลผลิตปลอดจากสารเคมี ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก
- (6) รัฐต้องกำหนดมาตรการสนับสนุนด้านการเงินการคลังที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ต้องมีการลงทุนในเทคโนโลยีที่สะอาดในกระบวนการผลิต เพื่อลดการใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งต้องสนับสนุนการผลิตและใช้พลังงานหมุนเวียน และพลังงานที่สะอาดให้มากขึ้น เช่น พลังงานจาก Biomass ของเหลือทิ้งจากภาคเกษตร เช่น ชานอ้อย เปลือกข้าวโพด เป็นต้น
- (7) ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง ในเรื่องการใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งของผู้บริโภค เพื่อให้เป็นผู้กำหนดตลาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันต้องสนับสนุนให้ภาคธุรกิจสามารถเตรียมความพร้อมในการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรองรับตลาดดังกล่าวในอนาคต
- (8) สำหรับการสร้างความสมดุลของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่สามารถสร้างขึ้นใหม่ทดแทนได้ เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ควรสนับสนุนให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจอย่างแพร่หลาย เพื่อสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น ไม้ยูคาลิปตัส เป็นต้น

- (9) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเปิดโอกาสและให้อำนาจแก่ชุมชน รวมทั้งให้สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร เฝ้าระวังและประเมินผลกระทบของระบบนิเวศใกล้ชุมชน เพื่อป้องกันภัยคุกคามใหม่ ๆ และเป็นการปกป้องฐานทรัพยากรของชุมชนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีกฎหมายป่าชุมชน

2.3 กลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล

- (1) ยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืนเป็นเรื่องใหญ่ ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ รวมทั้งกำหนดกลไกและเจ้าภาพการดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง ทั้งนี้ควรมีการเร่งดำเนินการให้เป็นรูปธรรมโดยจัดทำเป็นโครงการนำร่อง
- (2) ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนพลังประชาสังคมและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน รวมทั้งการเผยแพร่และขยายผลตัวอย่างชุมชนที่ดำเนินการตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาธารณชนให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้การบริหารและขับเคลื่อนแผนเกิดผลสัมฤทธิ์

3

การดำเนินงานขั้นต่อไป

3.1 แนวทางดำเนินการในระยะแรก

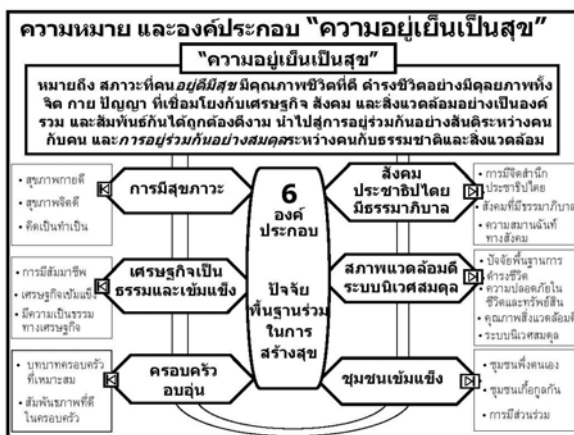
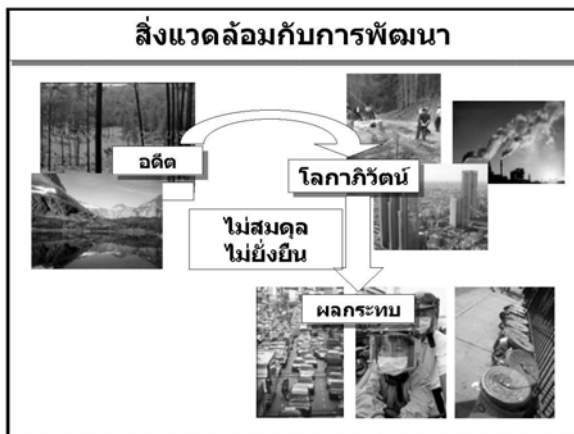
- (1) สศช. จะประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน เพื่อจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสู่การปฏิบัติ และพิจารณาหาเจ้าภาพรับผิดชอบดำเนินการตามแนวทางของยุทธศาสตร์ฯ
- (2) นำผลที่ได้จากการประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. พร้อมทั้งผลการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาประมวลปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และแนวทางขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

- 3.2 จัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** เพื่อเป็นกลไกบริหารระดับนโยบายและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยคณะกรรมการฯ ดังกล่าวจะทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์ กำกับและบริหารจัดการ ตลอดจนขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ และติดตามประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ รวมทั้งประสานการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นเอกภาพและบูรณาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ทั้งนี้คณะกรรมการฯ ที่จะจัดตั้งขึ้น ควรมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาชนและ ภาคเอกชน

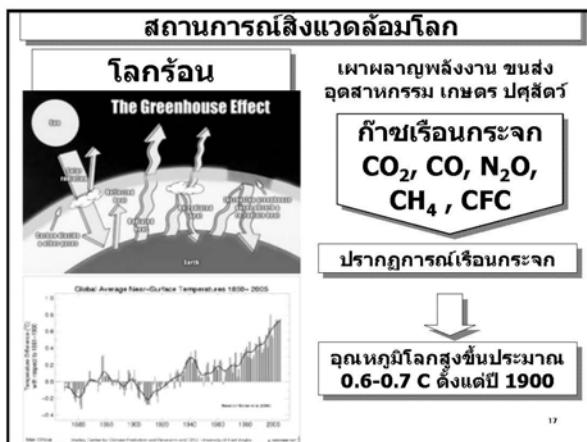
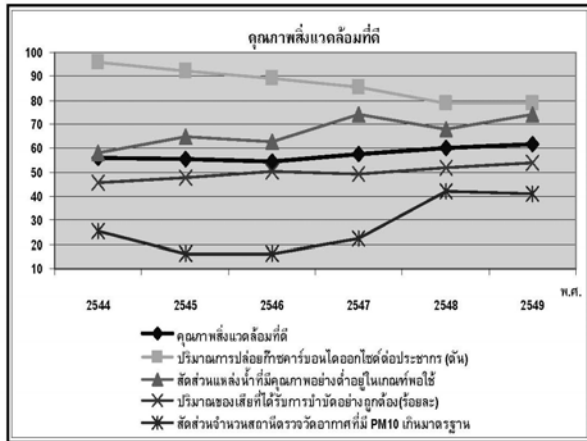
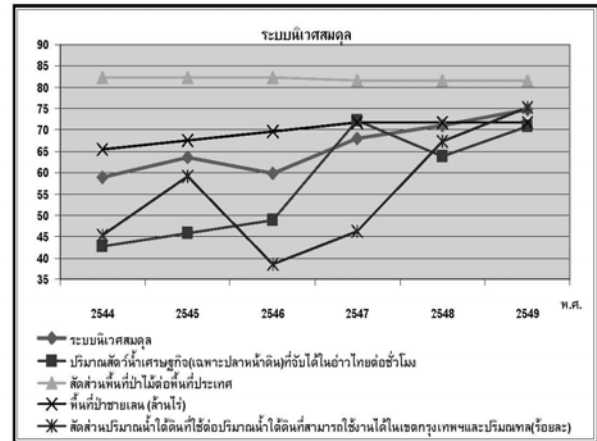
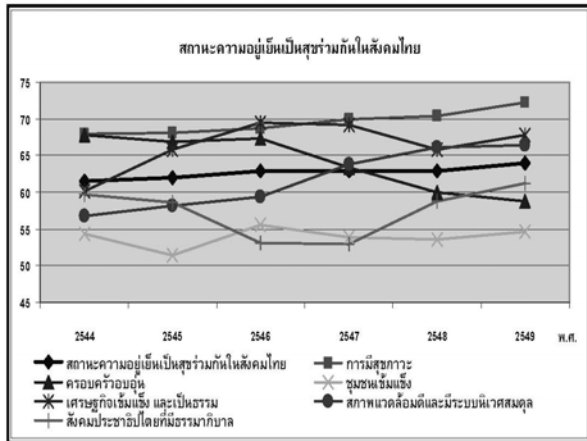

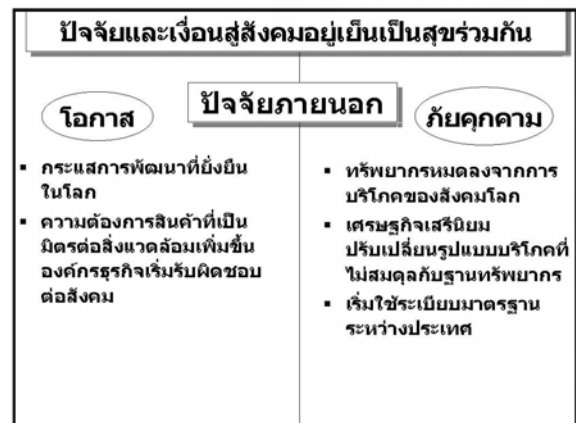
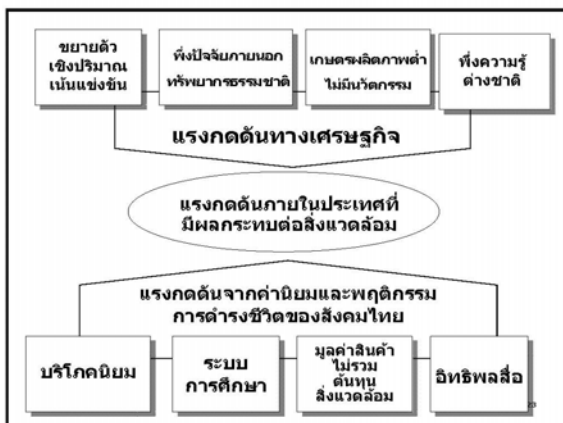
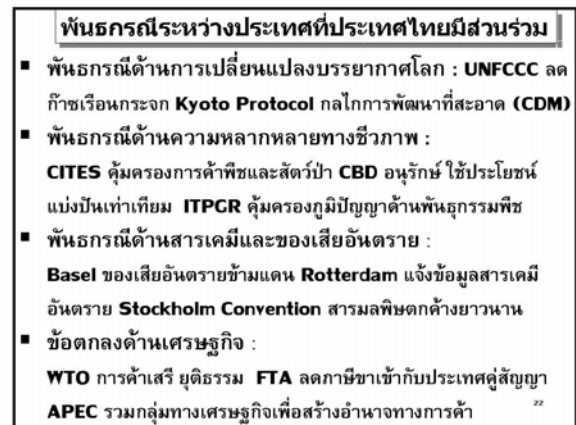
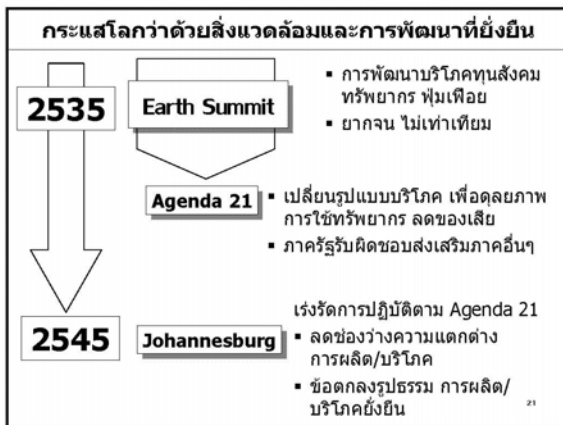
สาระสำคัญ

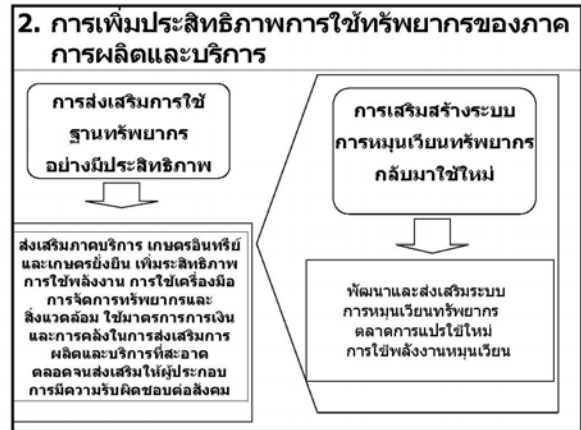
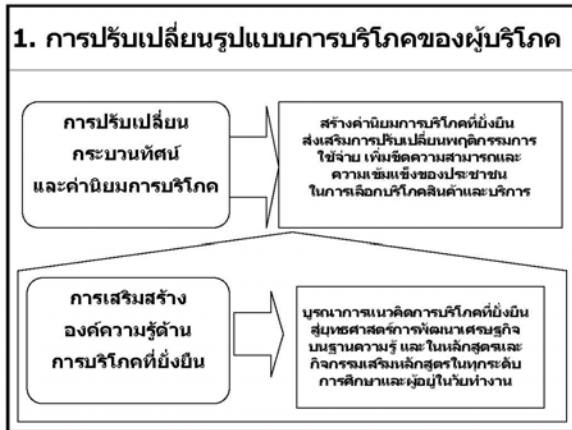
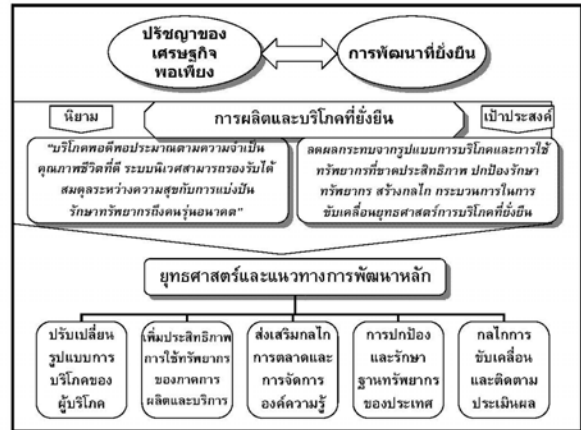
- สิ่งแวดล้อมกับสังคมอยู่เป็นสุขร่วมกัน
- สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทไทยและบริบทโลก
- ข้อเสนอยุทธศาสตร์การบริโภคและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

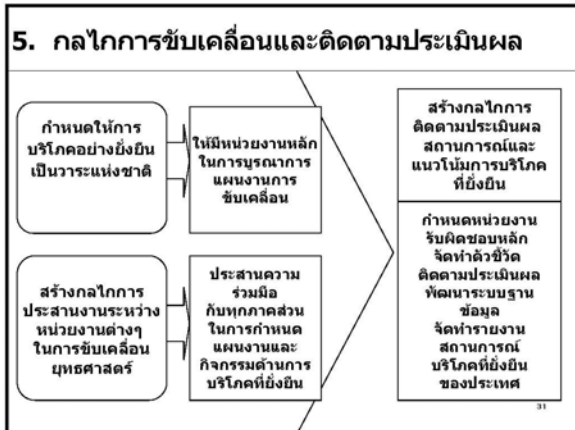

บทบาทภาคีการพัฒนา	
ภาครัฐ	ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ ประสานความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง
ภาคเอกชน	ร่วมตัดสินใจ กำหนดยุทธศาสตร์ งบประมาณ ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับภาครัฐ
ภาคประชาชน	ศึกษา เรียนรู้ ทำความเข้าใจสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคร่วมแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ กำหนดนโยบายสาธารณะ
สถาบันวิชาการ	พัฒนาองค์ความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ การบริโภคที่ยั่งยืนสู่สาธารณะ

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ 4

“วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข”

ประธาน : นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ : นายอุทิศ ขาวเขียว รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย : นางบรรณศิริภรณ์ เมฆวิชัย รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายโยธา

นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

1 สรุปผลการนำเสนอ

นายอุทิศ ขาวเขียว รองเลขาธิการ สศช. ได้นำเสนอกรอบแนวคิด กระบวนการ และวิธีการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบท เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายและระดมความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

1.1 วิถีเมืองและชนบทกับความอยู่เย็นเป็นสุข

จากการพิจารณาองค์ประกอบของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยทั้ง 6 องค์ประกอบ พบประเด็นชี้วัดที่แตกต่างกันระหว่างคนในเมืองและชนบท ที่สำคัญคือ ในด้านสุขภาพ คนในเมืองมีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและสาธารณสุขที่มีคุณภาพได้มากกว่าคนในชนบท ส่วนในด้านครอบครัวอบอุ่น พบว่าในเมืองเด็กถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้นขณะที่ในชนบทผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพังและรับภาระเลี้ยงดูหลานเนื่องจากพ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น รวมทั้งเด็กเร่ร่อนถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น สำหรับความเข้มแข็งของชุมชน คนในชนบทจะมีความผูกพันเกื้อกูล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบญาติพี่น้อง และมีการรวมตัวกันเหนียวแน่นกว่าคนในเมือง ในด้านเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม คนในเมืองมีรายได้ต่อหัวสูง แต่ต้องเผชิญปัญหาค่าครองชีพสูงกว่าคนในชนบท นอกจากนี้ ในด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่สมดุล คนในเมืองจะได้รับผลกระทบจากมลพิษ มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ขณะที่คนในชนบทขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน แหล่งน้ำและที่ดินทำกิน สำหรับด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลไม่ต่างกันเท่าใดนักในความคิดเห็นทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.2 วิถีเมืองและชนบทในบริบทเปลี่ยนแปลง

- (1) ปัจจุบันความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทในเชิงพื้นที่เริ่มแยกจากกันได้ยากขึ้น เนื่องจากการเติบโตของเศรษฐกิจภาคเมืองได้ส่งผลให้มีการพัฒนาในพื้นที่ชนบทรอบเขตเมืองอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันประชากรไทยอาศัยในเขตเมืองประมาณร้อยละ 35 หรือ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ และคาดการณ์ว่าภายใน 15 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะอยู่ในเมืองมากกว่าชนบท ดังนั้น ในช่วง 10 ปีข้างหน้า จึงจำเป็นต้องดูแลความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชนบทและในเมือง
- (2) ระบบชุมชนของไทย พบว่ายังคงขาดสมดุล โดยเมืองขนาดกลางซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการกระจายความเจริญสู่ชนบทและปมเพาะนวัตกรรมแก่ชุมชนโดยรอบยังมีน้อย ทำให้ช่องว่างการพัฒนากระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ การขาดระบบเมืองขนาดกลางเสมือนขาดบันไดในการกระจายความอยู่เย็นเป็นสุข
- (3) ประชากรสูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คาดว่าเด็กและคนชราจำนวนมากจะอาศัยอยู่ในชนบท เนื่องจากในชนบทขาดโอกาสการจ้างงาน ทำให้วัยแรงงานจำนวนมากต้องอพยพมาหางานทำในเมือง ซึ่งจะส่งผลให้อัตราการเป็นภาระในชนบทมากกว่าในเมือง
- (4) นอกจากนี้ สัดส่วนความยากจนในชนบทก็สูงกว่าในเมือง โดยครัวเรือนในชนบทมีสัดส่วนการออมลดลง อีกทั้งประชากรในชนบทส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพเนื่องจากหลายพื้นที่มีการสูบบุหรี่และดื่มสุราสูงกว่าประชากรในเมือง สำหรับตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับสถานะของสตรี บ่งชี้ว่าสภาพภาพของผู้หญิงในชนบทโดยทั่วไปยังอยู่ในระดับที่ด้อยกว่าในเมือง

1.3 ประเด็นท้าทาย

- (1) การเปลี่ยนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จะส่งผลกระทบต่อความอบอุ่นของครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวในชนบท จำเป็นที่ภาครัฐต้องเตรียมกำหนดนโยบายและมาตรการไว้รองรับทั้งด้านสาธารณสุข การจัดสวัสดิการสังคม และการขยายโอกาสการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ
- (2) การเปลี่ยนจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง โดยเฉพาะการขยายตัวอย่างรวดเร็วของพื้นที่ชนบทรอบเขตเมือง (Peri-urban) จะนำไปสู่ความต้องการที่อยู่อาศัย และการจัดบริการสาธารณะในมาตรฐานระดับเมืองไว้รองรับ รวมทั้งต้องการกระจายการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจจากเมืองใหญ่สู่กลุ่มเมืองขนาดกลาง เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรที่เพิ่มขึ้น

- (3) ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างเมืองและชนบท ทั้งด้านรายได้ คุณภาพการให้บริการด้านการศึกษาสาธารณสุข และบริการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ จะต้องปรับการพัฒนาให้เกิดสมดุล เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนเมืองและชนบท
- (4) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาที่มีมากขึ้นทั้งในเมืองและชนบท จะเป็นผลดีต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งจะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและขยายเป็นเครือข่าย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในเมืองและชนบท

1.4 ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบท จากการสำรวจชุมชนต้นแบบและสำรวจพื้นที่จริงทั้งในชนบทและเมือง พบว่ามีปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนาไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ดังนี้

- (1) ผู้นำที่เข้มแข็ง
- (2) การพึ่งตนเองของชุมชน
- (3) กระบวนการสร้างปัญญา รวมทั้งการทดลองปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- (4) กระบวนการมีส่วนร่วม
- (5) การมีองค์กรภายนอกและภาครัฐมาสนับสนุนหรือต่อยอดความสำเร็จ

โดยปัจจัยร่วมที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมือง ประกอบด้วย คนในชุมชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ มีการศึกษาดี สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิด ผู้สูงอายุได้รับการดูแล คนในชุมชนมีอาชีพมั่นคง มีเงินออมและไม่เป็นหนี้ มีที่อยู่อาศัยมั่นคง อยู่ในชุมชนและเมืองที่สงบ ปลอดภัยและน่าอยู่ มีผู้นำชุมชนที่เสียสละ มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาและพิจารณาออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

สำหรับปัจจัยร่วมที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนชนบท ประกอบด้วย สุขภาพของคนในชุมชนแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่นอยู่กันพร้อมหน้า ชุมชนมีความรัก สามัคคี มีการแบ่งปันช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม ทุกคนมีงานทำ มีรายได้พอเพียง ไม่มีหนี้สิน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโครงสร้างพื้นฐานที่สะดวกสบาย อยู่ในสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี มีการสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมและมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ

1.5 ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชนบทและเมือง ควรเน้นประเด็น ดังนี้

- (1) กระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง โดยเผยแพร่ตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน และสนับสนุนเครือข่ายภาคีการพัฒนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างพันธมิตรการทำงาน นอกจากนี้ควรสนับสนุนการกระจายอำนาจในการวางแผนและพัฒนา ให้มีการจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐลงสู่ชุมชนโดยตรง สนับสนุนบทบาทของผู้นำราชการจังหวัดและนายอำเภอในการบูรณาการการพัฒนาในระดับพื้นที่และชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างปัญญาให้ชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยขยายบทบาทของสถาบันการศึกษา สนับสนุนผู้รู้ในชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านในการถ่ายทอดความรู้และให้มีการจัดการ “กระบวนการเรียนรู้” อย่างเป็นระบบ
- (2) การพัฒนาสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนและชุมชนในชนบทและเมือง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในชุมชนให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขอย่างครบวงจร ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคง มีสัมพันธภาพที่ดี และมีคุณธรรม จริยธรรม สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้มีระบบการออมเพื่อสวัสดิการและการชราภาพโดยกลไกชุมชน พัฒนาอาชีพและระบบสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพให้ทั่วถึงและเป็นธรรม จัดบริการระบบสาธารณสุขปฐมภูมิ/สาธารณสุขการให้เข้าถึงชุมชนอย่างทั่วถึง ให้ชุมชนมีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และมีการจัดการมลภาวะอย่างเข้มงวด เพื่อนำไปสู่ความน่าอยู่ในชุมชนชนบทและเมือง
- (3) การเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล โดยสร้างเครือข่ายชนบท-เมือง เพื่อพัฒนากิจการทางเศรษฐกิจร่วมกัน สนับสนุนการเชื่อมโยงการผลิตระหว่างวิสาหกิจชุมชน – วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม – ธุรกิจขนาดใหญ่ในชนบทและเมือง สร้างระบบขนส่งสาธารณะเชื่อมโยงชนบท-เมือง รวมทั้งสถานีขนส่งผู้โดยสารที่มีคุณภาพ สะดวก และปลอดภัย พัฒนาระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและศูนย์กระจายสินค้าระหว่างชนบท-เมือง รวมทั้งสนับสนุนการสร้างพันธมิตรธุรกิจระหว่างเกษตรกรในชนบทกับผู้รวบรวมผลผลิตและผู้ส่งออกในเมือง ตลอดจนจัดระเบียบการพัฒนาและการใช้ที่ดินในพื้นที่ชนบทรอบเขตเมือง เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

2 สรุปความเห็นของที่ประชุม

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายอย่างกว้างขวาง โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของเมืองและชนบท

- (1) ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของเมืองและชนบทในภาพรวมของประเทศ ควรเป็นดัชนีกลางๆ ที่เป็นกรอบสำหรับการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากความต้องการพื้นฐานของประชาชนทุกคนทั้งในเมืองและชนบท มีความคล้ายคลึงกัน และประชาชนคนเดียวกันอาจอาศัยอยู่ทั้งในเมืองและชนบท โดยสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างเมืองและชนบทได้ตลอดเวลาอย่างสะดวก รวดเร็ว ดังนั้น ดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของเมืองและชนบท จึงควรเป็นดัชนีกลางที่มีการปรับเปลี่ยนในรายละเอียดตามสภาพภูมิสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละชุมชนในพื้นที่เป็นสำคัญ
- (2) การพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในเมืองและชนบทควรให้คนในแต่ละพื้นที่คิดสร้างและพัฒนาด้วยตนเอง เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ วิถีชีวิตและความหลากหลายของแต่ละพื้นที่ รวมทั้งเพื่อให้การวัดสามารถสะท้อนความอยู่เย็นเป็นสุขที่แท้จริงของแต่ละชุมชน โดยหน่วยงานกลางของภาครัฐควรเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านกระบวนการจัดทำดัชนีชี้วัดดังกล่าว

2.2 กระบวนการพัฒนาเมืองและชนบทสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

- (1) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์และการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาที่สมดุล โดยในส่วนของความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์และการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันให้กับประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา / ความรู้เท่าทัน เพื่อให้ประชาชนมีกรอบความคิด / บรรทัดฐานของความถูกต้องเหมาะสมนั้น เป็นสิ่งที่ภาครัฐสามารถเตรียมการรองรับได้ สำหรับในส่วนของพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชนจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการร่วมคิด ร่วมกำหนดความต้องการ ทิศทาง / เป้าหมายการพัฒนา รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และร่วมทำในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชุมชนของตน

- (2) การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในเมืองและชนบทต้องให้ความสำคัญกับคนและชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการพัฒนา ซึ่งจะต้องบูรณาการคนให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น เสริมสร้างความรู้และส่งเสริมให้ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ต้องสร้างความมั่นใจของตนเองในการจัดการทุก ๆ สิ่งรอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้อำนาจในการบริหารจัดการแก่ชุมชน
- (3) สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของตนเอง โดยจัดการให้คนในชุมชนมีความรู้จนเกิดความเชื่อมั่นว่าสามารถดำเนินการเองได้ ซึ่งจะทำให้การคิดค้นและสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ไม่จำกัด การจัดทำแผนในระยะต่อไปอาจเริ่มจากระดับพื้นที่ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตั้งแต่การเริ่มคิด ร่วมทำ และร่วมจัดการให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ หน่วยงานภาครัฐจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำแผนเท่านั้น

2.3 แนวทางการขับเคลื่อนสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในเมืองและชนบท

- (1) การสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขต้องเริ่มจากฐานล่างโดยเห็นคนและชุมชนเป็นตัวตั้ง ซึ่งในแต่ละพื้นที่สามารถแบ่งชุมชนได้ 3 ระดับ คือ ชุมชนพึ่งตนเองได้ดี ชุมชนพึ่งตนเองได้ปานกลาง และชุมชนที่ยังพึ่งตนเองไม่ได้ ดังนั้นการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องตามสภาพชุมชน โดยอาศัยองค์ประกอบหลักในการสร้างพลังขับเคลื่อน 3 ด้าน คือ ความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ และการมีสังคมประชาธิปไตยท้องถิ่น ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าวต้องรู้ข้อมูลของพื้นที่ ปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ ทิศทางสังคมและกระบวนการเรียนรู้ และต้องพัฒนาการเรียนรู้เป็นองค์ความรู้เพื่อให้เกิดการขยายผลอย่างเป็นระบบ
- (2) การเสริมสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง โดย
 - (2.1) ส่งเสริมการจัดการความรู้ให้คนในชุมชน เพื่อให้เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตนเองว่าเราเป็นใครและมีศักยภาพเพียงใด 2) การเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนหรือชุมชน และ 3) การเรียนรู้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการจัดการทรัพยากรให้เกิดคุณค่า นำไปสู่การแก้ปัญหาของตนเองหรือชุมชนได้

- (2.2) สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน มุ่งพัฒนาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและบูรณาการด้วยศีลธรรมปัญญา โดยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา อาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน ซึ่งรวมถึงเด็ก เยาวชนและแม่บ้าน ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้และการให้มีการปฏิบัติฝึกฝน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเกิดปัญญาและก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
- (2.3) ส่งเสริมให้คนในชุมชนร่วมกันกำหนดปัญหาที่สะท้อนความต้องการจากภายในชุมชน และดำเนินการแก้ไขโดยคนในชุมชน หรือหากชุมชนมีขีดความสามารถจำกัดในการแก้ปัญหา ชุมชนอาจอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกร่วมด้วย พร้อมทั้งพัฒนาเป็นฐานความรู้ ส่งต่อความรู้และขยายผลอย่างต่อเนื่อง
- (3) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนในเมืองและชนบท โดย
- (3.1) ควรปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นแนวราบ สนับสนุนให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนบนฐานข้อมูลเดียวกัน ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้อย่างกว้างขวางและสม่ำเสมอ และมีการแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสม
- (3.2) ควรสนับสนุนการกระจายการจัดสรรทรัพยากรและปรับโครงสร้างระบบการเงินใหม่ให้มีความยืดหยุ่น เพื่อเอื้อให้คนในท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการงบประมาณที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และสามารถติดตามตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้จะต้องกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการต่อยอดให้ท้องถิ่นสามารถวางแผนได้เองอย่างมีประสิทธิภาพและกำหนดแนวทางเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขด้วยตนเอง
- (4) การเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมือง การพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขเพื่อช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนทั้งในชนบทและเมือง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองให้เอื้อต่อการพัฒนาชนบท โดย
- (4.1) สร้างกระบวนการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทั่วถึง โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ชนบทเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ขณะที่เมืองมีบทบาทเป็นตลาด แหล่งจ้างงาน และแหล่งนวัตกรรมที่ส่งทอดความเจริญสู่พื้นที่ชนบท

- (4.2) สร้างความเชื่อมโยงการบริหารจัดการระหว่างเมืองและชนบทที่ชัดเจน โดยสร้างเครือข่ายการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงเมืองและชนบท เพื่อให้เกิดการผลิตที่เน้นคุณภาพและความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ในลักษณะ Mass Customization แทนการผลิตแบบเดิมที่เป็นการผลิตในลักษณะ Mass Production พร้อมทั้งนำศักยภาพด้านองค์ความรู้ของคนในเมืองมาช่วยเกื้อกูลการเรียนรู้ในการพัฒนาชนบท
- (4.3) สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาให้ทั่วถึงและทั่วถึง นอกเหนือจากการดำเนินการของภาครัฐ และชุมชนเท่านั้น

3 การดำเนินงานต่อไป

- 3.1 สศช. จะนำความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากการประชุมประจำปี 2550 มาประมวลปรับปรุงกรอบแนวคิด กระบวนการ และแนวทางการขับเคลื่อนความอยู่เย็นเป็นสุขในเมืองและชนบทให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาต่อไป
- 3.2 สศช. จะเป็นแกนหลักประสานกับหน่วยงานและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังนี้
- (1) ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาเมืองและชนบทสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยเริ่มจากชุมชนเมืองศูนย์กลางในภูมิภาค และชุมชนชนบทที่มีความพร้อมก่อน
 - (2) พัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในเมืองและชนบทที่สอดคล้องกับภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อไป
- 3.3 สศช. จะทำการศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดเพื่อสร้างความชัดเจนของการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล (Urban-Rural Linkage) นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและการกระจายโอกาสการพัฒนาอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบท

วิถีเมืองและชนบท กับ ความอยู่เย็นเป็นสุข

การประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.
เรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย"
วันศุกร์ที่ 6 กรกฎาคม 2550

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วิถีเมืองและชนบท กับ ความอยู่เย็นเป็นสุข

1. หลักการ / วัตถุประสงค์
2. กรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข
3. วิถีเมืองและชนบทในบริบทที่เปลี่ยนแปลง
4. กระบวนการพัฒนาเมืองและชนบทสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข
5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในชนบทและเมือง

วัตถุประสงค์

- ❏ นำเสนอสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบท พร้อมทั้งตัวอย่างข้อเท็จจริงที่สะท้อนการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาและวิถีชีวิตของคนในเมืองและชนบท ในทิศทางที่มุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- ❏ จุดประกายให้เกิดการระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับกรอบแนวคิดกระบวนการ และวิธีการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบท เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขที่มีความหลากหลายแตกต่างกันทั้งในเมืองและชนบท
- ❏ นำไปสู่การกำหนดนโยบายการและขับเคลื่อนพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในพื้นที่เมืองและชนบทที่เหมาะสม สอดคล้องกับภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

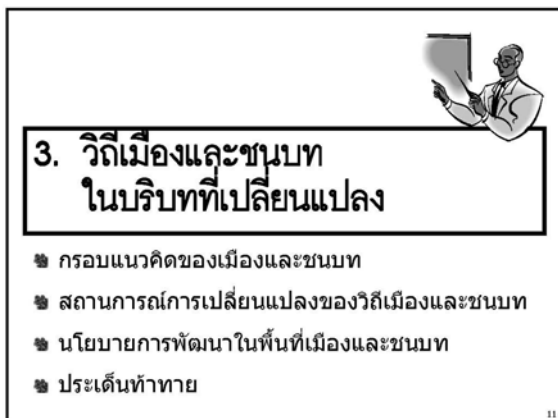

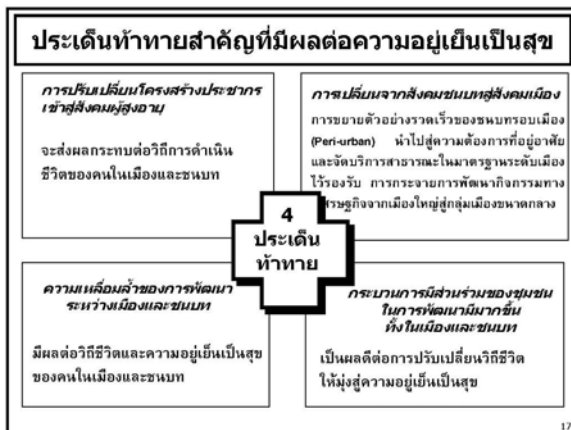
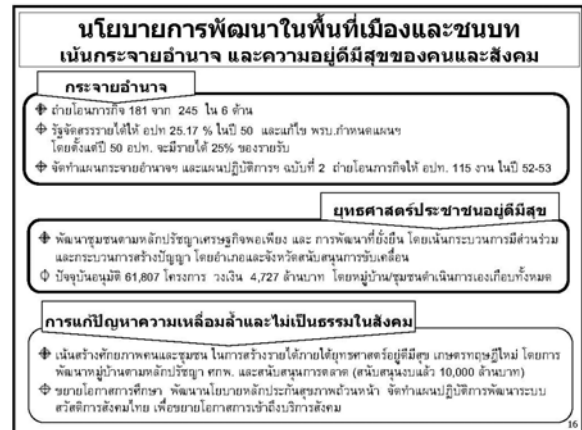
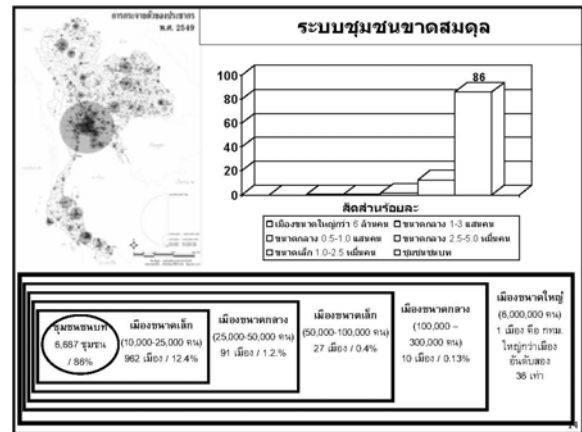
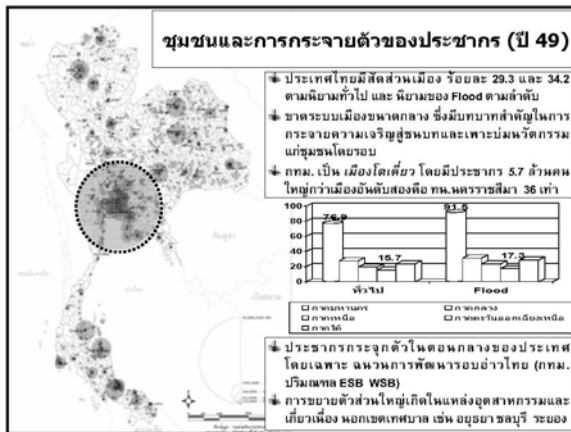
2. กรอบแนวคิดความอยู่เย็นเป็นสุข

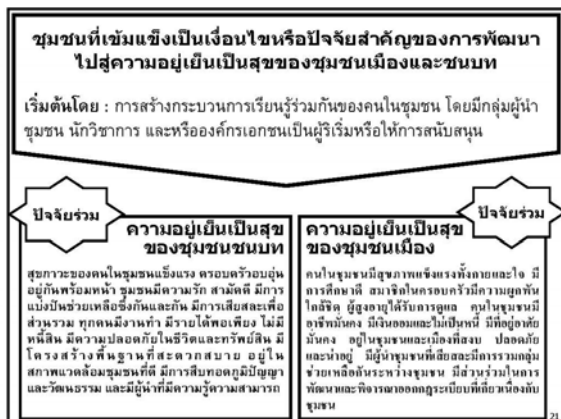
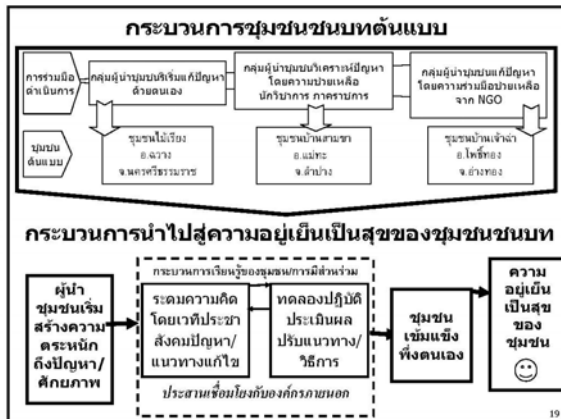
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทโลก
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในบริบทไทย
- ❖ ความอยู่เย็นเป็นสุขในชนบทและเมือง

ประเด็นชีวิตความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบท		
องค์ประกอบ	เมือง	ชนบท
การมีสุขภาพดี	มีโอกาเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพมากกว่า มีโรงพยาบาล ภูมิคุ้มกันอ่อนแอ มีโอกาสด้านการศึกษาสูง	บริการการแพทย์และสาธารณสุขไม่ทั่วถึง สาธารณอนามัย สาธารณสุขากา ชุม และอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย
ครอบครัวอบอุ่น	เด็กถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มได้รับการดูแลดีขึ้น	ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งไม่อยู่ลำพัง เด็กวัยเรียนถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น
ชุมชนเข้มแข็ง	ประชากรหลากหลายหลากหลาย การรวมตัว/ร่วมมือกันมีน้อย ความสัมพันธ์กันแน่นแฟ้น ไม่เป็นกันเอง มีระบบแบบ ชั่วคราว	มีความผูกพัน เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบญาติพี่น้อง การรวมตัวกันแน่นแฟ้น ความสัมพันธ์เป็นแบบส่วนตัว จังใจ
เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	อาชีพนอกภาคเกษตร มีรายได้ดีต่อหัวสูง แต่ต้องเผชิญปัญหาค่าครองชีพสูง	อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีปัญหาขายของ รายได้ต่ำ ไม่เพียงพอรายจ่าย
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล	เข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ การดูแลสุขภาพป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้ดี มีปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหามลพิษทางอากาศ น้ำ และเสียง	ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน น้ำสะอาด/อาหาร ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนแหล่งน้ำ และที่ดินทำกิน สภาพแวดล้อมระบบนิเวศที่ต่ำ ความเสี่ยงภัยธรรมชาติสูง
สังคมประชาธิปไตย	มีความตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้ง	เริ่มตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบและประเด็นชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมืองและชนบท

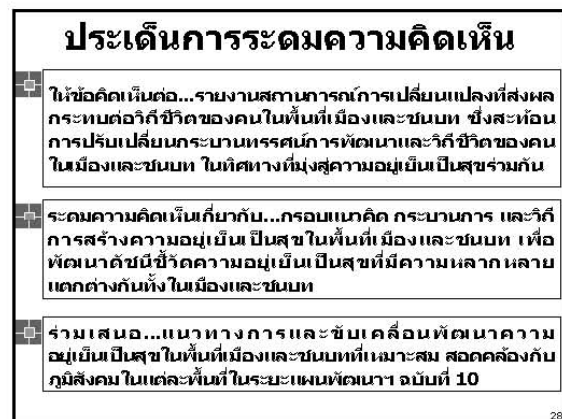
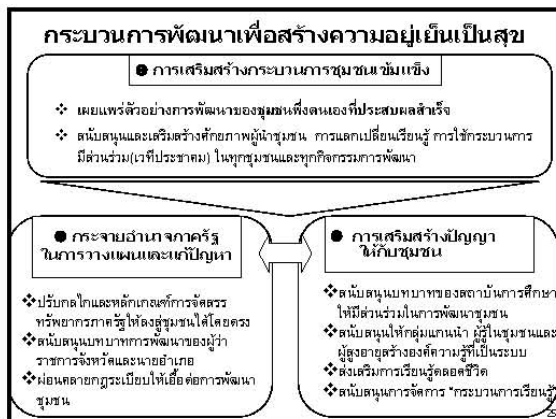
องค์ประกอบ	ชุมชนเมือง		ชุมชนชนบท	
	ระดับปัจเจก/ครอบครัว	ระดับชุมชน	ระดับปัจเจก/ครอบครัว	ระดับชุมชน
0 การมีสุขภาพดี	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีงานทำ	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีที่อยู่อาศัยที่ดี	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีสังคมที่ดี	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น

องค์ประกอบและประเด็นชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนเมืองและชนบท

องค์ประกอบ	ชุมชนเมือง		ชุมชนชนบท	
	ระดับปัจเจก/ครอบครัว	ระดับชุมชน	ระดับปัจเจก/ครอบครัว	ระดับชุมชน
0 การมีสุขภาพดี	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสุขภาพแข็งแรง มีสุขภาพดี มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีงานทำ	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีงานทำ มีรายได้พอเพียง มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีที่อยู่อาศัยที่ดี	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น
0 การมีสังคมที่ดี	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น	มีสังคมที่ดี มีชีวิตที่ดีขึ้น

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขในชนบทและเมือง

- กระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข
- การพัฒนาสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนและชุมชนในชนบทและเมือง
- การเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูล

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

ความมุ่งมั่นเป็นศูนย์กลางในสังคมไทย

ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

**ดัชนีวัดความมุ่งมั่นเป็นศูนย์กลางในสังคมไทย
ปี 2544-2549**

ตัวชี้วัดความมุ่งมั่น	2544	2545	2546	2547	2548	2549
1. การมีจิตอาสา	69.81	68.95	68.60	65.91	70.36	72.37
2. การมีจิตอาสา	67.87	66.94	67.27	63.42	68.59	68.75
3. การมีจิตอาสา	58.32	59.63	55.52	53.82	53.41	54.58
4. การมีจิตอาสา	61.20	65.38	69.42	68.19	65.75	67.82
5. การมีจิตอาสา	58.77	58.10	59.33	63.88	68.86	66.25
6. การมีจิตอาสา	55.74	56.05	53.85	52.51	58.81	64.17
ค่าเฉลี่ยรวม	61.28	62.85	62.89	62.88	62.83	64.24

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

**ดัชนีวัดความมุ่งมั่นในการดำรงชีวิต
ช่วง พ.ศ.49 - พ.ศ.50**

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

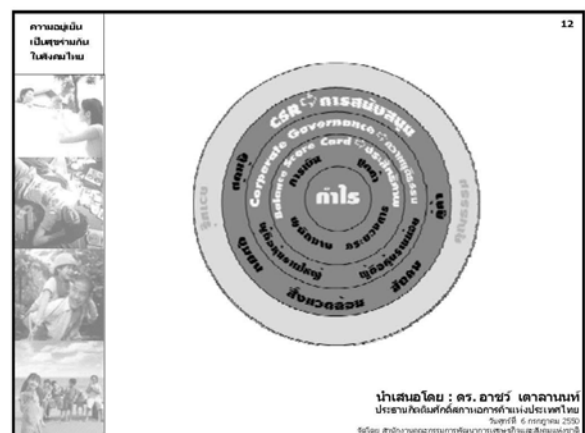
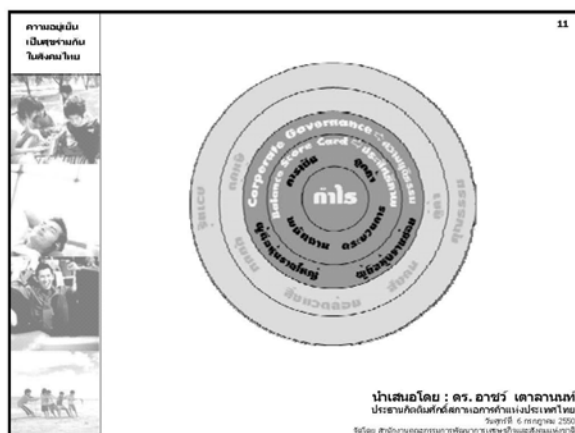
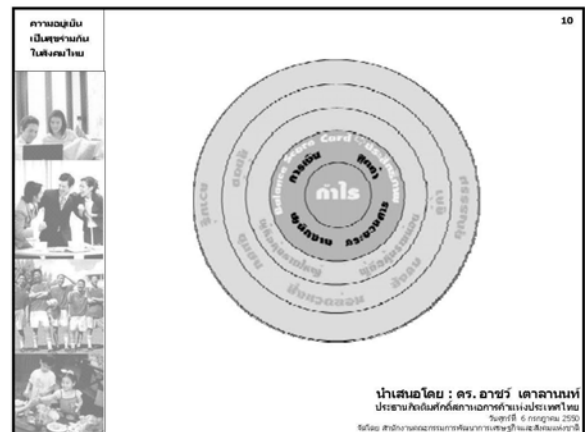
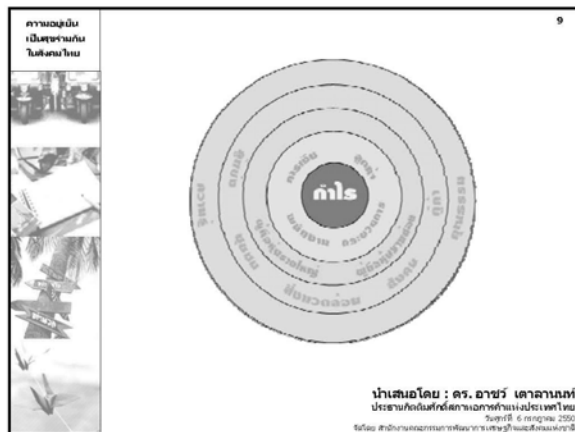
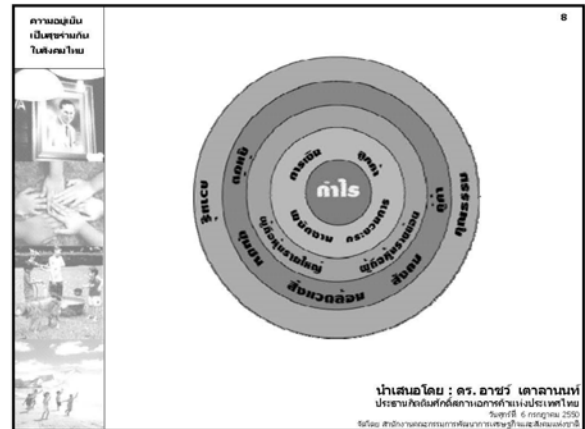
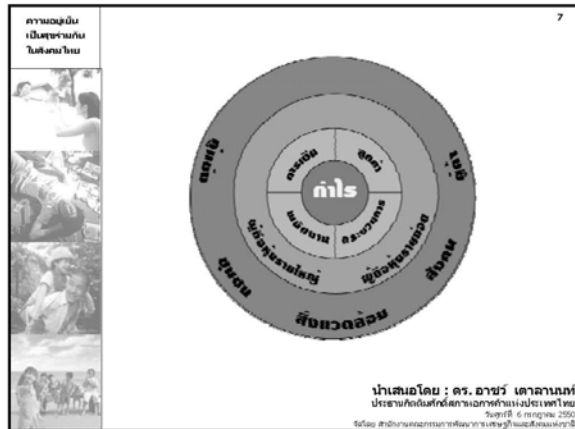
ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

การดำเนินงาน
เพื่อสร้างเสริม
วัฒนธรรมไทย

ข้อมูลเบื้องต้น : ดร. อารักษ์ เตชะตานนท์
นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมไทย
กรุงเทพฯ 6 กรกฎาคม 2550
ข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.อ.ก.ว.)

13

ความมุ่งมั่น
เป็นสุขร่วมกัน
ในสังคมไทย

นำเสนอโดย : ดร. อาชว์ เตาลานนท์
ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย
วันที่ 6 กรกฎาคม 2550
วิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย

14

ความมุ่งมั่น
เป็นสุขร่วมกัน
ในสังคมไทย

นำเสนอโดย : ดร. อาชว์ เตาลานนท์
ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย
วันที่ 6 กรกฎาคม 2550
วิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย

15

ความมุ่งมั่น
เป็นสุขร่วมกัน
ในสังคมไทย

นำเสนอโดย : ดร. อาชว์ เตาลานนท์
ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย
วันที่ 6 กรกฎาคม 2550
วิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย

ความมุ่งมั่น
เป็นสุขร่วมกัน
ในสังคมไทย

นำเสนอโดย : ดร. อาชว์ เตาลานนท์
ประธานที่ปรึกษาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย
วันที่ 6 กรกฎาคม 2550
วิทยานิพนธ์ การพัฒนาศูนย์ศึกษาและพัฒนาประเทศไทย

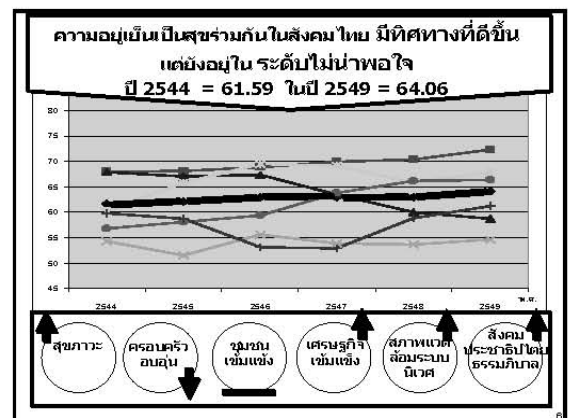
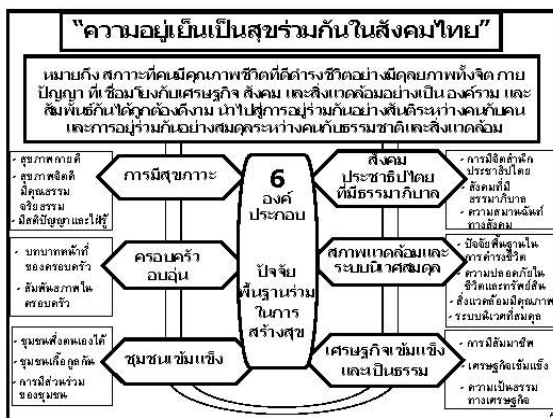
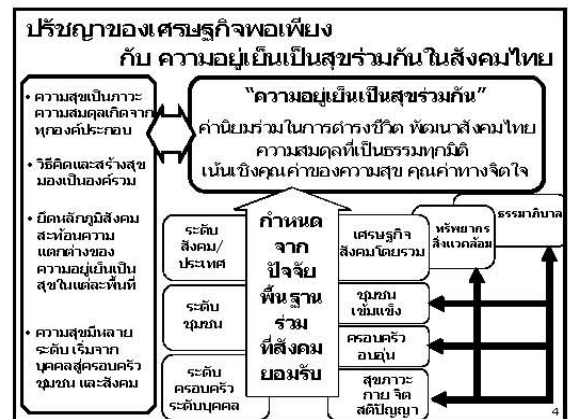
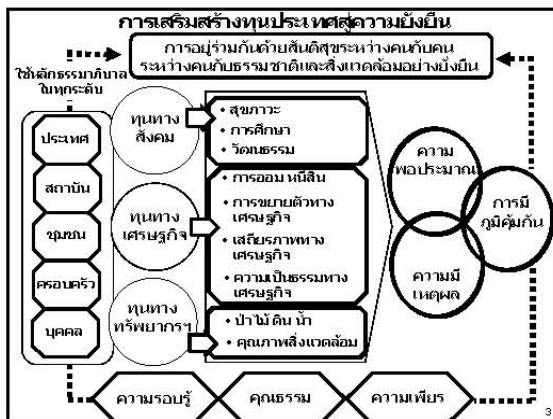
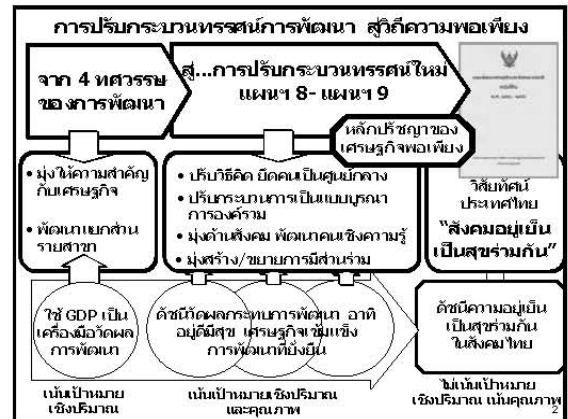

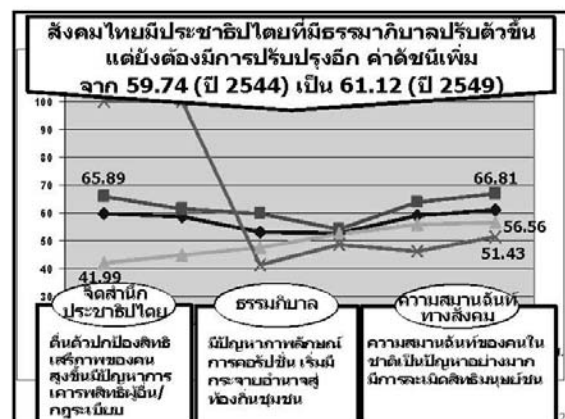
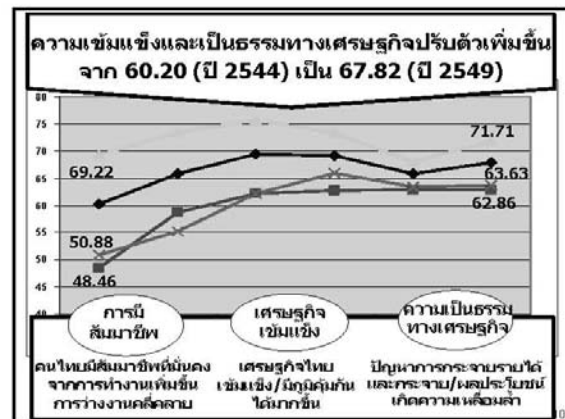
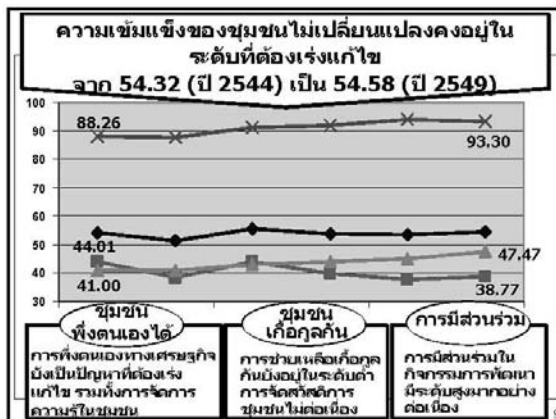
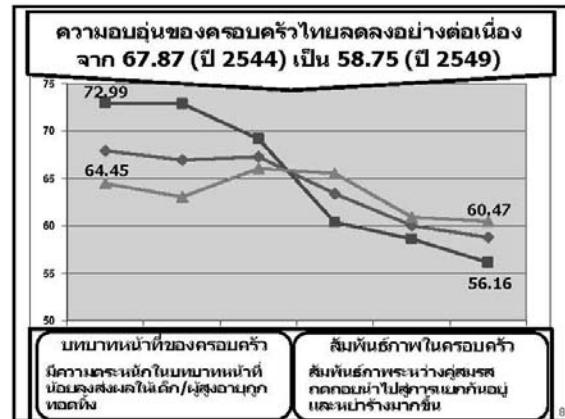
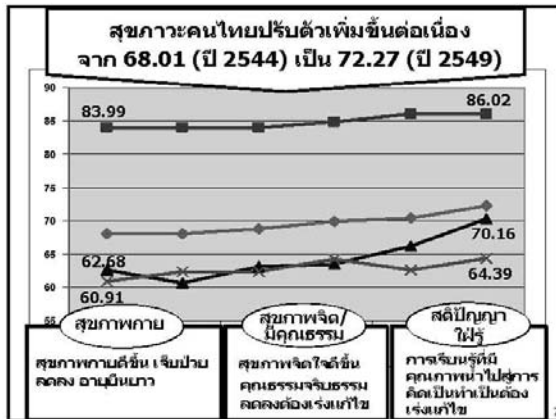
ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในสังคมไทย

ดร.ฉันทน์ กิตติฉันทน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันที่ 6 กรกฎาคม 2550

ขอขอบคุณ

www.nesdb.go.th
E-mail deco@nesdb.go.th

สรุปผลการนำเสนอและอภิปราย

“ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย”

ประธาน : ดร. พันธ์ สิมะเสถียร ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ : ดร.อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย : นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ

ดร. อาชว์ เตาลานนท์ ประธานกิตติมศักดิ์สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

1 สรุปผลการนำเสนอ

1.1 ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ได้สรุปนำเสนอต่อที่ประชุมถึง ทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้มีการปรับเปลี่ยนมาสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถึงแม้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 7 ได้มุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนารายสาขาเป็นสำคัญ โดยมีแผนการพัฒนาในเชิงโครงการ และแผนงานเป็นหลัก เช่น การคมนาคม การผลิต การกระจายรายได้ การแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น แต่ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 - 10 ได้มีการปรับเปลี่ยนแนวคิดมาเป็นการวางแผนพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การพัฒนาทุนหลักของประเทศ คือ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเน้นการจัดทำแผนงาน และโครงการในกรอบบูรณาการการมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วน และพัฒนาในเชิงของความรู้ พร้อมทั้งน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนา โดยมีกระบวนการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้ คุณธรรม ความเพียร และความอดทน อยู่ภายใต้กรอบของความพอประมาณ และความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งจากกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงในครอบครัว และนำมาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ต่อจากนั้นยังได้นำเสนอประเด็นการสัมมนาในหัวข้อเรื่อง “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- (1) กรอบแนวคิดพื้นฐานของการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ต้องคำนึงถึงความสมดุล และภูมิสังคม ความสุข หรือความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันมีลักษณะเป็นองค์รวม และมีหลายมิติ ทั้งในมิติของระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และระดับประเทศ การพัฒนาต้องมุ่งให้เกิดภาวะความสมดุลของทุกองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยของความสุข ซึ่งจะมีความแตกต่างหลากหลายตามภูมิสังคม สตช.ได้พยายามศึกษานิยามและวิธีการวัดความสุข โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งในระดับผู้เกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งในระดับชุมชนในภูมิภาคต่าง ๆ และได้ข้อยุติร่วมกันว่า

นิยามของ **สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้อง ดีงาม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

- (2) การวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยพิจารณาจาก 6 องค์ประกอบหลัก ตัวชี้วัดผลการพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) **การมีสุขภาวะ** ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับระดับปัจเจกบุคคลพิจารณาจากการมีสุขภาพกายดี สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรม และการมีสติปัญญา และใฝ่รู้ 2) **ครอบครัวอบอุ่น** เป็นตัวชี้วัดความสุขที่เกี่ยวข้องในระดับครอบครัวพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของครอบครัว และสัมพันธภาพในครอบครัว 3) **ชุมชนเข้มแข็ง** เป็นตัวชี้วัดความสุขที่เกี่ยวข้องในระดับชุมชนโดยพิจารณาจากการพึ่งตนเองได้ของชุมชน การเกื้อกูลกันในชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับองค์ประกอบที่ 4 5 และ 6 เป็นตัวชี้วัดความสุขที่เกี่ยวข้องในภาพรวมในระดับประเทศ คือ 4) **เศรษฐกิจเข้มแข็ง และเป็นธรรม** พิจารณาจากการมีสัมมาชีพ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ 5) **สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล** พิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และความสมดุลของระบบนิเวศ และ 6) **สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล** พิจารณาจากการมีจิตสำนึกประชาธิปไตย สังคมที่มีธรรมาภิบาล และความสมานฉันท์ทางสังคม ซึ่งตัวชี้วัดบางตัวเป็นตัวชี้วัดจากต่างประเทศ เช่น IMD และ TI

- (3) รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในภาพรวมพบว่าดีขึ้น แต่มีองค์ประกอบบางตัวยังเป็นปัญหา ผลการพัฒนาโดยรวมปรับตัวขึ้นจากร้อยละ 61.59 เป็นร้อยละ 64.04 แต่ยังเป็นระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพิจารณารายองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยมีหลายปัจจัยที่ค่าคะแนนยังต่ำกว่าร้อยละ 50 โดย

- (3.1) **ด้านสุขภาวะ** มีความชัดเจนว่าคนไทยมีโอกาสดำเนินการดูแลสุขภาพดีขึ้น แต่ในด้านสุขภาพจิต การมีคุณธรรม และสติปัญญา ใฝ่รู้นั้นยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำค่อนข้างมาก

- (3.2) **ความอบอุ่นในครอบครัว**เริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง อันนี้ก็เข้ากับสมมุติฐานที่ว่าในขณะที่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวในทางที่ดี เวลาที่ให้กับครอบครัว ก็จะเริ่มน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาระหน้าที่ของครอบครัวในเรื่องที่จะต้องดูแลเด็ก และเยาวชน และผู้สูงอายุหน่อยลง ครอบครัวเริ่มแยกกันมากขึ้น ภาวะอัตราหย่าร้างสูงขึ้น
- (3.3) **ความเข้มแข็งในชุมชน** ด้านที่ค่อนข้างดี คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการรวมกลุ่มกันในการที่จะร่วมคิด ในการที่จะวิเคราะห์ การจัดทำแผนชุมชนต่างๆ เพิ่มขึ้น แต่การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ และมิติของการเกื้อกูลกันยังอยู่ในระดับต่ำ
- (3.4) **ความเข้มแข็งและเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ** โดยภาพรวมนั้นขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนว่ามิติการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาที่ผ่านมาที่พิจารณาเชิงปริมาณนั้นค่อนข้างดี แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสังเกตและต้องพัฒนายิ่งขึ้นคือความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
- (3.5) **ด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล** มีการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากปีฐานที่ 56.77 เป็น 66.36 อย่างไรก็ตาม ที่น่าเป็นห่วงคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งมีปัญหาที่รุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น ข้อมูลปี พ.ศ. 2549 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีปัญหาในเรื่องของคดี การประทุษร้ายต่างๆ เริ่มลงไปในกลุ่มของผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่น และเยาวชน ซึ่งแสดงให้เห็นมิติทางคุณภาพว่า ถ้าหากไม่รีบแก้ไขเยาวชนเหล่านี้จะเข้าไปอยู่ในตลาดแรงงานก็จะมีผลกระทบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ และสังคมมากขึ้น
- (3.6) **ด้านประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล** ในภาพรวมเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี 2549 จากความตื่นตัวในการดูแลปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น แต่ยังคงต้องปรับปรุงในเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นและปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
- (4) **ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน** จากรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ในช่วงปี 2544 – 2549 ภายใต้ตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นเร่งด่วนที่ต้องพิจารณาขับเคลื่อนที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ 1) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติด 3) การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา 4) การเรียนรู้ และความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น 5) ระบบธรรมาภิบาล และการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ต้องมีการขยายอย่างต่อเนื่อง 6) การดูแลในเรื่องของคุณภาพสิ่งแวดล้อม การควบคุมมลพิษซึ่งจะเป็นปัญหาในช่วงของการมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นข้อเสนอแนะดังกล่าว มีกรอบการพิจารณาโดยมองจุดเริ่มต้นที่ครอบครัว เพราะครอบครัวจะเป็นตัวสร้างสิ่งแวดล้อมสำหรับการพัฒนาคน และต่อเนื่องไปถึงขั้นผู้สูงอายุ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงพิจารณาจากครอบครัวไปสู่ชุมชน และชุมชนไปสู่นโยบายระดับประเทศ

ทั้งนี้ การพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 นั้นยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น และได้นำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อขอความคิดเห็นจากภาคประชาชนที่เข้าร่วมประชุมในวันนี้ รวมถึงข้อเสนอประเด็นเชิงนโยบาย/แนวทางที่จะเร่งรัดแก้ไขปัญหา เพื่อนำเสนอเป็นนโยบายเชิงนโยบายสาธารณะ หรือนโยบายของรัฐบาลต่อไป

2 สรุปผลการอภิปราย

2.1 ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ

อภิปรายให้ความเห็นสนับสนุนข้อเสนอเรื่องการพัฒนาดัชนีชี้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย โดยชี้ให้เห็นว่า แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นจุดเปลี่ยน ที่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลมากเกินไป และเห็นว่าข้อเสนอเรื่องดัชนีชี้ความอยู่เย็นเป็นสุขของสภาพัฒน์ชัดเจนดีมาก ทั้งภาษา ความหมาย และแนวคิด ที่กล่าวว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน หมายถึง สภาวะที่คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพทั้งจิต กาย ปัญญา ที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม และสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้องดีงาม นำไปสู่การร่วมกันอย่างสันติระหว่างคนกับคน และการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” และความสุขเป็นดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ทั้งยังเห็นว่า การวัดความสุขด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ คือ สุขภาวะ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล สังคมที่มีระบบธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย ถือว่าครบถ้วนดีมาก อย่างไรก็ตามผู้อภิปรายมีความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ คือ จะทำอย่างไร ให้แผนพัฒนาฯ ประสบความสำเร็จ เนื่องจากที่ผ่านมาแผนพัฒนาฯ เป็นเพียงเครื่องมือในการตั้งงบประมาณ และการขาดการประสานงานให้ไปสู่ความสำเร็จของแผนฯ ทั้งนี้ผู้อภิปรายได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุผลสำเร็จ โดยอาศัยพลัง 3 อย่าง (ตรีพละ) ดังนี้

- (1) **รากฐานที่ 1 พลังแห่งการสร้างรากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข** รากฐานที่จะสามารถสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขที่จะก่อให้เกิดคุณธรรม ศีลธรรมขึ้นในสังคมได้อย่างแท้จริงนั้น ประกอบด้วย 3 หลักที่สำคัญ คือ

หลักที่ 1 การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่ การจะแก้ไขและสร้างความอยู่ดีมีสุขให้เกิดขึ้นได้ จะต้องมีการสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ ในแต่ละตำบล แต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ประเทศไทยเรามีทรัพยากรเพียงพอที่จะสร้างสัมมาชีพได้เต็มพื้นที่ โดยการสนับสนุนการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ของราษฎร ทั้งเกษตรกรรม พาณิชยกรรม ข้าราชการ ฯลฯ เมื่อประชาชนทุกคนมีอาชีพ มีรายได้ จึงเกิด

ความอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ต้องกลัวอาชญากรรม การลักขโมย ไม่มีมือบ้ายมุข คนจะมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ฟุ้งตนเองได้จึงไม่ยากทำสิ่งที่ไม่ดี ครอบครัวจะอบอุ่นและสามารถป้องกันความชั่วต่าง ๆ ได้ และส่วนการไปแก้ไขทางลบทำได้ยาก และมีผลกระทบในวงกว้าง เช่น การลดหรือปิดสถานบริการต่าง ๆ ทำได้ยากมาก เพราะเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง เราปล่อยให้เขาทำได้แต่รัฐไม่ส่งเสริม การจะสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้เกิดขึ้นได้จึง ต้องแก้ที่การทำสัมมาชีพเต็มพื้นที่ ซึ่งคิดว่าถ้าทำได้ภายใน 5 ปีจะสามารถแก้ไขปัญหาก็ได้

หลักที่ 2 ชุมชน-ท้องถิ่นเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สิ่งแวดล้อม และประชาธิปไตย การพัฒนาทุกอย่างถ้าเริ่มจากยอดข้างบน โดยฐานไม่เข้มแข็งก็จะไม่สำเร็จ ต้องช่วยกันสนับสนุนความเข้มแข็งของท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็ง สามารถทำอะไรเองได้ สามารถดูแลตนเองได้ เช่น การตั้งศูนย์เด็กเล็ก การพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม โดยลดการครอบงำจากระบบราชการ และให้การสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นดำเนินการเองภายใน 5 ปี ชุมชนท้องถิ่นจะเข้มแข็ง และจะสามารถสร้างความสุขได้

หลักที่ 3 ความเป็นประชาสังคม ผู้อภิปรายได้ยกตัวอย่างประเทศอิสราเอลตอนเหนือที่สังคมมีความสัมพันธ์ทางราบ คนมารวมตัวกัน ร่วมคิด ร่วมทำ จะทำให้สังคมมีศีลธรรมที่ดี การเมืองดี เศรษฐกิจดี การปกครองต้องส่งเสริมการมีประชาสังคมในทุกองค์กร ในทุกพื้นที่ ให้คนมารวมตัว ร่วมคิดร่วมทำ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จะทำให้สังคมโดยรวมมีศีลธรรม และมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

- (2) **รากฐานที่ 2 คือ พลังแห่งการมีเป้าหมายและวิทัศน์ร่วม** ซึ่งจะสามารถรวมทุกอย่างไว้หมด จะทำให้เกิดพลังมหาศาล เหมือนแสงเลเซอร์ที่เอาคลื่นต่ำๆ มาจูนกันและกลายเป็นแสงเลเซอร์ที่มีพลังมาก ดังนั้นการสร้างเป้าหมายและวิทัศน์ร่วม จะแก้ไขปัญหาคาใจทะเลาะกัน เพราะว่ามีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศไทยว่าสร้างสังคมไทยให้เป็นดินแดนแห่งธรรมะและปัญญา ซึ่งทุกแห่ง ทุกสถานการณ์ ทุกคนต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ ธรรมะและปัญญา ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ร่วม แต่มีเป้าหมายต่างกันได้ตามภารกิจความรับผิดชอบ เช่น การทำสัมมาชีพ การเรียนรู้ การสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งถ้าหากหากแต่ละพื้นที่ทำร่วมกันก็จะสามารถสร้างความอยู่ดีมีสุขได้
- (3) **รากฐานที่ 3 พลังแห่งการจัดการ** การจะทำอะไรให้สำเร็จต้องมีภูมิปัญญาแห่งการจัดการใน 3 ระดับ คือ ระดับบน เป็นระดับนโยบาย-ยุทธศาสตร์ ระดับกลาง คือ การจัดการด้านประเด็นต่างๆ และ ระดับราก คือ ระดับรากหญ้า ได้แก่ ชุมชน หรือการจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยต้องมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์การจัดการ

ทั้งนี้ผู้อภิปรายได้ฝากข้อคิดเกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สสส. และ สศช. ควรร่วมมือกันทำ สำนักงานยุทธศาสตร์ที่มีความคล่องแคล่วทำงานร่วมกันและสามารถสร้างความเอกภาพอันนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.2 ดร.อาชวี เต่าลานนท์

ประธานกิตติมศักดิ์สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ผู้อภิปรายเห็นด้วยกับแนวคิดการวัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ที่เริ่มจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ การมองความอยู่เย็นเป็นสุขจากภาพรวมระดับประเทศลงมา เนื่องจากมีบทบาทในฐานะผู้สร้างกรอบ สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้เกิดแก่บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมร่วมกัน และถึงแม้ว่าข้อมูลของหลายสำนักชี้ว่า ในขณะนี้สังคมไทยมีความสุขลดลง กลุ่มคนในสังคมมีความหวาดระแวง แยกแยก ขาดความสามัคคีซึ่งกันและกัน แบ่งกันเป็นฝักฝ่าย ซึ่งเป็นเรื่องท้าทายทุกภาคส่วนในการที่จะร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดความสุขมากขึ้น โดยผู้อภิปรายจะเน้นการให้ข้อคิดเห็นในมุมมองด้านธุรกิจเอกชน ซึ่งปัจจุบันนักธุรกิจรุ่นใหม่มีมุมมองใหม่ที่คำนึงถึงประเด็น “*ความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อสังคม*” ซึ่งจะมีส่วนอย่างมากต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคม ดังนี้

(1) ถึงแม้ในอดีตภาพพจน์ของพ่อค้า/นักธุรกิจจะเป็นผู้ร้าย แต่ก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ในอดีตภาพพจน์ของพ่อค้า/นักธุรกิจจะถูกมองเป็นผู้ร้าย และมักไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนและสังคม เป็นกลุ่มคนที่ถูกมองว่าคำนึงถึงประโยชน์ของตัวเอง แสวงหากำไรสูงสุด โดยการจ้องแต่จะเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค แต่ในฐานะที่เป็นภาคส่วนหนึ่งของสังคม พ่อค้า/ธุรกิจก็มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจ ในการสร้างงานสร้างความเจริญให้ประเทศชาติ และมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดสัมมาชีพ และเป็นส่วนเชื่อมต่อให้ผลผลิตไปสู่การตลาดและการบริการต่างๆ นอกจากนี้ธุรกิจก็มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจแล้วยังมีบทบาทในการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข และความสามัคคีในชาติให้เกิดขึ้น

(2) พ่อค้า/นักธุรกิจจะมีบทบาทสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมได้ต้องเริ่มจากจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อสังคม และการมีคุณธรรม

ผู้อภิปรายได้เสนอว่า พ่อค้า/นักธุรกิจจะทำให้สังคมเกิดความสุขร่วมกันได้นั้น สิ่งสำคัญประการแรกขึ้นอยู่กับจิตสำนึกเป็นสำคัญ โดยต้องเป็นจิตสำนึกที่จะต้องไม่มุ่งแต่การแสวงหากำไรสูงสุดประการเดียว แต่ต้องคำนึงถึงมิติความรับผิดชอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

(Stakeholders) รวมทั้งมีทัศนคติด้วย ซึ่งในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมปัจจุบัน ก็มีแนวคิดของธุรกิจแนวใหม่ที่มุ่งมองความสำเร็จของธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป ในลักษณะที่**ไม่ใช่การมุ่งกำไรสูงสุด แต่ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม** แนวคิดดังกล่าวเรียกว่า Conscious Capitalism หรือ “ความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มี” จึงทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

(3) **หักธุรกิจต้องยึดมั่นธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคมบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ถึงแม้ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจยังต้องคำนึงถึงเป้าหมายในเชิงกำไร แต่ในขณะเดียวกัน การจะทำให้เกิดความยั่งยืน ต้องมองความมั่นคงทางการเงิน ดูแลความต้องการของลูกค้า ทุกข์-สุขของพนักงาน ตลอดจนต้องคำนึงถึงสังคมรอบๆ มากขึ้น ดังนี้

(3.1) **ยึดหลักการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล** เนื่องจากการดำเนินธุรกิจมีผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) จำนวนมาก ทั้งในระดับภายในที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับธุรกิจโดยตรง และในระดับภายนอก ดังนั้น การดำเนินธุรกิจนอกจากจะคำนึงถึงประสิทธิภาพของงาน การเงิน กระบวนการผลิต ฯลฯ แล้ว ธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ในตลาดหลักทรัพย์ และธุรกิจทั่วไปต้องดูแลการดำเนินงานให้มีธรรมาภิบาล ธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อความเป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นทั้งรายย่อย รายใหญ่ ดูแลทุกข์-สุขของพนักงาน ผลิตสินคามีคุณภาพ รับผิดชอบต่อผู้บริโภค และให้เป็นธรรมกับคู่แข่ง

(3.2) **มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)** นอกจากนั้น พ่อค้า/นักธุรกิจต้องระมัดระวัง และดูแลผลกระทบของธุรกิจที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อม ต่อชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดของธุรกิจแนวใหม่ที่ต้องคิดถึงรอบๆ ตัวมากขึ้น แต่เรื่องต่างๆ เหล่านี้ จะเกิดขึ้นได้ ต้องขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของธุรกิจที่ต้องคำนึงถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกด้วย

(3.3) **ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจ** การประกอบธุรกิจ นอกจากกำไรแล้วต้องคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รอบรู้ในเรื่องต่างๆ ต้องพิจารณาความเสี่ยง และภูมิคุ้มกันว่ามีน้อยเพียงไร

ผู้อภิปรายได้กล่าวสรุปในท้ายที่สุดว่า ถ้าพ่อค้า นักธุรกิจมีการนำเอาหลักธรรมาภิบาล การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทุกองคาพยพของการทำธุรกิจ ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับภายใน และภายนอกของธุรกิจ ตั้งแต่ระดับกรรมการบริษัท ผู้บริหารจนถึงพนักงาน และทำจนเป็นวัฒนธรรมในองค์กร ผู้อภิปรายมั่นใจว่าธุรกิจที่ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวจะนำไปสู่ความยั่งยืน และผลสำเร็จของธุรกิจ เพราะหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะไม่ขัดกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมแล้ว ยังเป็นผู้นำในกระแสโลกาภิวัตน์ การผสมผสาน

แนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แนวคิดซีกโลกตะวันออก) เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ (แนวคิดของซีกโลกตะวันตก) ได้อย่างกลมกลืน จะส่งผลให้ธุรกิจยืนหยัดอยู่ได้ยาวนาน เช่น ธุรกิจหลายแห่งที่อยู่ได้ยาวนานนับร้อยปี ก็มักจะเป็นธุรกิจที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้างทั้งสิ้น และเป็นธุรกิจที่มีส่วนสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมได้อย่างแน่นอน

2.3 นายโพบูลย์ วัฒนศิริธรรม

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ได้กล่าวสนับสนุน และเห็นด้วยกับ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ว่าสิ่งสำคัญที่สุดในวันนี้ คือ ความคาดหวังให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ในมิติต่างๆ ทั้ง 3 มิติ คือ **มิติที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางความคิด** ซึ่งได้เกิดขึ้นตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่กำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” พูดถึงเรื่อง “ชุมชนเข้มแข็ง” พูดถึงเรื่อง “ประชาสังคม” พูดถึง “การจัดการร่วมกัน” แม้กระทั่งพูดถึงตัวชี้วัดผลสุดท้ายของการพัฒนา แต่การเปลี่ยนแปลงทางความคิดที่เกิดขึ้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 นั้น น่าเสียดายที่ไม่ได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง **มิติที่ 2 การเปลี่ยนแปลงในวิถีคิดหรือระบบคิด** ซึ่งลึกกว่า กว้างกว่า มีความซับซ้อน และมีลักษณะบูรณาการ ฉะนั้น ความคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงไม่นำไปสู่การปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลที่เรียกว่า “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” หรือ “ชุมชนเข้มแข็ง” อย่างแท้จริง รวมทั้งยังไม่นำไปสู่ความสำเร็จเนื่องจากยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงใน **มิติที่ 3 วิธีการจัดการ** คือ ความสามารถจะบริหารจัดการสิ่งต่างๆ ที่ประกอบกันให้เกิดผลทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่พึงปรารถนา นอกจากนั้นผู้อภิปรายยังได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนฯ 10 ให้บรรลุความสำเร็จใน 2 ประเด็น คือ

- (1) การสนับสนุนการพัฒนาด้านชีวิตความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับชุมชนท้องถิ่น โดยชุมชนท้องถิ่นดำเนินการเอง สศช. ได้จัดทำดัชนีชี้วัดผลการพัฒนาประเทศในระดับภาพรวม ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี แต่ยังไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในระดับฐานรากของสังคม คือ ชุมชน/ท้องถิ่น ดังที่ ศ.นพ.ประเวศฯ ได้เน้นว่าต้องส่งเสริมให้ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการจัดการ ซึ่งการจัดการกับตัวชี้วัดเป็นเรื่องคู่กัน ตัวชี้วัดที่ดีต้องนำไปสู่การจัดการในระดับรากฐาน ดังนั้น ต้องให้ชุมชน/ท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดการ เป็นผู้คิด เป็นผู้ทำ และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากตัวชี้วัด ขณะนี้มีท้องถิ่นบางแห่งเริ่มคิดตัวชี้วัดบ้างแล้ว เช่น ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี มีตัวชี้วัดที่เรียกว่า 9 ดี คือ ดีแก่ประชากร ต่อมาได้ขยายมาเป็น 22 ดี **ปราชญ์ชาวบ้าน** ในจังหวัดภาคอีสานและนักวิชาการได้ดำเนินงานร่วมกันศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดตัวชี้วัดความสุข ใช้เวลาประมาณ 3 ปีจึงสามารถพัฒนาตัวชี้วัดขึ้นได้ โดยแบ่งออกเป็น 8 หมวด แต่ละหมวดมีปัจจัยย่อย

ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ชุมชน/ท้องถิ่นทุกแห่งพัฒนาตัวชี้วัดของตนเอง โดยมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

- (1.1) เริ่มต้นจากชุมชน/ท้องถิ่นที่มีความสามารถ มีความสนใจพัฒนาตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นระดับตำบล หมู่บ้านก็ได้ แต่ระดับตำบลมีความเหมาะสมกว่า เนื่องจากเป็นอาณาเขตสำหรับการจัดการ มีกลไกเพื่อการจัดการอยู่พร้อมมูล มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีราชการส่วนภูมิภาค มีองค์กรชุมชนที่สามารถจัดการร่วมกันในระดับตำบล ในเบื้องต้น ตัวชี้วัดที่ชุมชนท้องถิ่นคิดขึ้น อาจไม่สมบูรณ์ แต่จะเป็นการสร้างและพัฒนาระบบการคิด วิธีคิดให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชุมชน และนำตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นมากำหนดเป็นเป้าหมายและแผนการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนนำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาต่อเนื่องต่อไป
- (1.2) หน่วยงานภาครัฐ สศช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นสร้างตัวชี้วัดของตนเอง ซึ่งตัวชี้วัดอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชน/ท้องถิ่น แต่ต้องสามารถคิด คำนวณออกมาเป็นตัวเลขได้ เช่น จากคะแนนเต็ม 100 สามารถบอกได้ว่าชุมชน/ท้องถิ่น ได้คะแนนเท่าไร ซึ่งผลคะแนนสามารถนำมาเปรียบเทียบ นำมาช่วยภาคราชการ ทั้งส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง ในการวางแผนพัฒนาและการจัดสรรงบประมาณ
- (1.3) ประมวลเป็นตัวชี้วัดระดับจังหวัด และระดับประเทศเมื่อมีตัวชี้วัดท้องถิ่นแล้ว ก็สามารถประมวลเป็นตัวชี้วัดระดับจังหวัด และระดับประเทศได้ไม่ยาก โดยแต่ละระดับจะมีมิติเพิ่มเข้ามา ไม่ใช่เอาท้องถิ่นมาบวกกันเฉยๆ ในที่สุดแล้วก็จะมีตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในทุกๆระดับ โดยเริ่มการจัดการที่ท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแกนสำคัญ ที่จังหวัดก็มีสำนักงานจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นแกนสำคัญ ระดับชาติก็มีรัฐบาล และองคาพยพต่างๆ เป็นกลไก เพราะฉะนั้นเราสามารถจัดทำตัวชี้วัดทั้ง 3 ระดับได้ เพราะเรามีกลไกที่จัดการอยู่ 3 ระดับ
- (2) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นกลไกขับเคลื่อนให้บรรลุความสำเร็จ โดยผู้อภิปรายเห็นด้วยกับ ศ.นพ.ประเวศฯ ที่แนะนำการบริหารให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์นั้น ต้องมีวิธีการจัดการ/ระบบบริหาร หรือกลไกที่มีประสิทธิภาพ อาจทำได้โดยตั้งคณะกรรมการบริหารแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ประกอบด้วยหลายๆ ภาคส่วน หรือ สศช. อาจทำหน้าที่เป็นกลไกดังกล่าว โดยการแต่งตั้งบุคลากรที่เหมาะสมเข้ามาทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ตลอดจนการจัดทำตัวชี้วัดโดยเฉพาะตัวชี้วัดในระดับชุมชน/ท้องถิ่น ซึ่งกลไกต่างๆ เหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับบริหารจัดการ นอกเหนือไปจากการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิด และวิธีคิดดังที่กล่าวมาแล้ว

ในท้ายที่สุดผู้อภิปรายได้สรุปว่าสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ฝ่าย ซึ่งคำว่า **“อยู่เย็นเป็นสุข”** เป็นคำไทย มีความหมายลึกซึ้ง เป็นคำที่สะท้อนความพอดี ความพอประมาณอยู่ในนั้น ในขณะที่เดียวกันก็สามารถสะท้อนเศรษฐกิจพอเพียงได้ดี ส่วนคำว่า **“ร่วมกัน”** หมายถึงการอยู่เป็นสังคมร่วมกัน เป็นชุมชนร่วมกันที่มีความสุข มีสันติสุข มีสันติภาพร่วมกัน ความหมายนี้ลึกซึ้ง แต่ความหมายนี้จะไม่มี ความหมายถ้าไม่เข้าไปในระบบคิด และระบบคิดนั้น จะไม่เป็นจริงถ้าไม่มีระบบทำ และระบบจัดการ เพราะฉะนั้นจึงหวังว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะเป็นแผนพัฒนาฯ ที่ก่อให้เกิดเกิดจุดเปลี่ยนที่สำคัญในเรื่องความคิด วิธีคิด วิธีทำ และวิธีจัดการ เพื่อให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์/แนวทาง และในที่สุดเกิดผลสุดท้ายที่พึงปรารถนา นั่นคือ **“สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”**

สรุปผลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2550 ของ สศช.

ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. เรื่อง “*ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย*” เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับและมีความคุ้มค่า ความพึงพอใจ กรอบแนวคิด/ความหมายและองค์ประกอบหลักของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย การนำไปใช้ประโยชน์ ข้อเสนอแนะ และการจัดประชุมประจำปี 2550 ของ สศช. รวม 157 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.1 ของผู้เข้าร่วมประชุม (เฉพาะผู้ที่นั่งในห้องประชุมใหญ่) สามารถสรุปความคิดเห็นได้ ดังนี้

1

อาชีพ / สถานภาพของผู้เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.1 เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ / รัฐวิสาหกิจ รองลงมาเป็นวุฒิสภา ข้าราชการบำนาญ นิสิตนักศึกษา ประชาชน นักวิชาการในสถาบันการศึกษา / วิจัย นักธุรกิจ / พนักงานภาคเอกชน เกษตรกร / ผู้นำเกษตรกร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนักพัฒนา / เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 62.3 เป็นเพศหญิง และผู้เข้าร่วมประชุมมีอายุในช่วง 50-59 ปี ร้อยละ 37.2 นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ร้อยละ 70.5 เข้ามาร่วมประชุมประจำปีของ สศช. เป็นครั้งแรก รองลงมาเคยมากกว่า 2 ครั้ง และเคย 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ 9.0 ตามลำดับ

2

การได้รับประโยชน์และความคุ้มค่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.1 เห็นว่าการเข้าร่วมประชุมประจำปีได้รับประโยชน์และมีความคุ้มค่ามาก รองมาร้อยละ 25.7 มีความคุ้มค่าปานกลาง โดยเห็นว่าผู้เข้าร่วมประชุมได้รับประโยชน์และมีความคุ้มค่าเพราะได้รับความรู้เพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาคือ ทราบนโยบาย แนวทาง และทิศทางการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศ ได้แนวคิดที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองต่อไป เห็นการพัฒนาแนวความคิด และทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ชัดเจนมากขึ้น ได้มีส่วนร่วมในการประชุม / แสดงความคิดเห็น และเข้าใจกระบวนการทำงานของ สศช. มากขึ้น ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าประชุมประจำปีของ สศช. ว่ามีความเต็มใจจะเสียค่าใช้จ่ายระหว่าง 1,000 - 1,500 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาคือเสียค่าใช้จ่าย 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.4 ส่วนที่เหลือยินดีจ่ายไม่เกิน 500 บาท และ 3,000 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 15.7 และ 14.7 ตามลำดับ

3

ความพึงพอใจ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับมากต่อการอภิปราย “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาคือ การปรากฏภาพพิเศษของนายกรัฐมนตรี เรื่อง “รัฐบาลกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” การบรรยายพิเศษของรองนายกรัฐมนตรี เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข การนำเสนอ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” และการนำเสนอวิถีทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 65.1 65.0 55.9 และ 55.2 ตามลำดับ

สำหรับความพึงพอใจต่อสถานที่จัดประชุม และการให้บริการของ สศช. ต่อผู้เข้าร่วมประชุม ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมมีความพึงพอใจมากต่อระบบการลงทะเบียนที่มีความสะดวกรวดเร็วมากที่สุดถึงร้อยละ 90.4 รองลงมา ได้แก่ ระบบเสียงในห้องประชุมรับฟังได้ชัดเจน การต้อนรับของเจ้าหน้าที่ สศช. สร้างความประทับใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุม และสถานที่จัดประชุมมีความเหมาะสม สะดวกสบาย ร้อยละ 87.2 85.9 และ 82.5 ตามลำดับ โดยการให้บริการอาหารแก่ผู้เข้าร่วมประชุม และการประชาสัมพันธ์ชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอกห้องประชุมได้รับความพึงพอใจมากในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 68.8 ละ 69.0 ตามลำดับ

4

กรอบแนวคิดของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 เห็นด้วยกับกรอบแนวคิดการพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย รองลงมาเห็นด้วยกับความหมายของความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และองค์ประกอบหลักของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันคิดเป็นร้อยละ 98.7 และ 95.3 ตามลำดับ สำหรับองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลัก ปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ร้อยละ 93.9 - 96.6 เห็นด้วยกับองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลัก โดยด้านสุขภาวะเห็นด้วยมากที่สุด และน้อยที่สุดคือด้านสังคมประชาธิปไตยมีธรรมาภิบาล โดยมีความเห็นควรเพิ่มเติมประเด็นที่สำคัญดังนี้ **กรอบแนวคิด** ควรเพิ่มการยึดหลักการเคารพซึ่งกันและกัน **ความหมาย** ควรเพิ่มการดำรงอยู่อย่างเป็นองค์รวมด้วยความชอบธรรมสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องดีงามและ**องค์ประกอบหลัก** ควรเพิ่มความมั่นคงของมนุษย์ สิทธิชุมชน

5

ลำดับความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบหลักของดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน พบว่าผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของทั้ง 6 องค์ประกอบหลัก เรียงตามลำดับ คือ ครอบคลุมอ่อนเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ สุขภาวะ เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และสังคมประชาธิปไตยมีธรรมาภิบาลเป็นอันดับ 6

6

ข้อเสนอแนะการสร้างคามอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุด ในเรื่อง การพัฒนาตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และประเทศ คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมาเป็นเรื่องการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคามอยู่เย็นเป็นสุขอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา การศึกษาและแก้ปัญหาทางด้านสังคม **เร่งสร้างจิตสำนึก** พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม และ**ภาครัฐต้องเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ**(ไม่เลือกปฏิบัติ) มีกลไกในการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม บูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน คิดเป็นร้อยละ 15.1 13.2 12.3 และ 11.3 ตามลำดับ

7

การปรับปรุงการจัดประชุมประจำปี ของ สศช. ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความคิดเห็นในการปรับปรุงการจัดประชุมประจำปี ของ สศช. ที่สำคัญควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุม**แสดงความคิดเห็นได้**แสดงความคิดเห็นได้มากกว่านี้ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาเป็นเรื่องการ**ให้บริการอาหารว่าง** คิดเป็นร้อยละ 19.5 โดยให้ความเห็นว่าจุดที่ให้บริการอาหารว่างในภาคเช้าอยู่ไกลจากห้องประชุมใหญ่มาก ควรจัดเป็นอาหารกล่อง/ชุด และการเสิร์ฟอาหารว่าง ในห้องประชุมภาคบ่ายบางห้องไม่ถึงทั่วถึง **ด้านวิทยากร/ผู้อภิปราย** ผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ 11.5 เห็นว่าวิทยากรพูดแต่ฝ่ายเดียว พูดแต่เรื่องเดิมๆ การนำเสนอภาพไม่ชัด พูดเร็วมาก และควรเพิ่มผู้อภิปรายภาคประชาสังคม รวมทั้งควรมีเนื้อหาบรรยายประกอบ